

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному
медіадискурсі та їх відтворення українською мовою.»

Студентки групи МПа 07-21
факультету германської філології і
перекладу
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно -
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Ілляк Людмили Олександрівни

Допущена до захисту
«___»_____ 2022 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент Козяревич-Зозуля Л.В.

Завідувач кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
_____ доц. Мелько Х.Б..
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Means of nonviolent communication of the English-language media discourse and their rendering in Ukrainian.”

Group MPa 07-21
School of German Philology and Translation
Educational Programme Translation Studies:
Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Liudmyla O.Illiuk

Research supervisor:
L.V.Koziarevych-Zozulia,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor

Kyiv – 2022

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:
Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“15” вересня 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) 1 курсу МПа 07-21 групи факультету перекладознавства КНЛУ
Іллюк Людмили Олександрівни

(ШБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи Засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі та їх відтворення українською мовою.

Науковий керівник кандидат філологічних наук, доцент Козяревич-Зозуля Л.В.
Дата видачі завдання “ ” вересня 2021 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2021 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2021 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2021 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2022 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2022 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2022 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	05 жовтня 2022 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2022 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2022 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)
Студент _____ (підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	5
1.1. Сутність поняття ненасильницької комунікації	5
1.2. Складові ненасильницької комунікації.....	10
1.2.1. Емпатія як основа концепції ненасильницької комунікації	10
1.2.2. Ввічливість як неодмінний компонент ненасильницької комунікації	15
1.3. Ненасильницький медіадискурс: перекладацькі особливості	21
1.4. Політкоректність в розрізі ненасильницької комунікації	25
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2	30
ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЗАСОБІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	30
2.1 Вербалізація емпатії в англійськомовному медіадискурсі	30
2.2. Лексичні засоби вираження ввічливості в англійськомовному медіадискурсі	43
2.3. Лінгвістичні засоби вираження політкоректності в англійськомовному медіадискурсі	53
Висновки до розділу 2	68
РОЗДІЛ 3	71
ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО МЕДІАДИСКУРСУ	71

3.1. Способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів ненасильницької комунікації у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу	71
3.2. Застосування перекладацьких трансформації для адекватного відтворення засобів ненасильницької комунікації у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу	78
Висновки до розділу 3	96
ВИСНОВКИ.....	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	100
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	109
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	110
ДОДАТОК.....	121
SUMMARY	145

ВСТУП

У сучасних умовах війни, загострення міжнаціональних, міжетнічних, військових, гендерних та інших соціальних конфліктів, особливого значення набуває встановлення успішного та ефективного діалогу між представниками різних культур і соціальних груп. Тож одним з активно обговорюваних і поряд із цим однозначно не вирішеним є питання зростання агресії та негативізації процесів комунікації, вживання «мови ворожнечі», зростання нетерпимості та превалювання стереотипів у сучасному суспільстві. Отже, досить гостро постає потреба в позитивному та здоровому спілкуванні. Концепція ненасильницького спілкування постає альтернативою до вищезазначених форм спілкування, а набуття навичок ненасильницького спілкування є важливим з огляду на можливість впоратися зі складнощами сьогодення. Це важливий атрибут, що сприяє індивідуальній самосвідомості, соціальній згуртованості та гармонійному співіснуванню в цілому. Ненасильницьке спілкування використовує свідомість, мову та комунікативні навички, щоби створити структуру, в якій можна висловлювати свої почуття й потреби з ясністю та самовідповідальністю; прислухатися до почуттів і потреб інших зі співчуттям і співпереживанням; сприяти взаємовигідним результатам для всіх учасників комунікації.

Водночас доводиться констатувати обмежену кількість досліджень явища ненасильницької комунікації в лінгвістиці та в перекладознавстві зокрема, це питання не було об'єктом спеціального вивчення лінгвістики позаяк основні дослідження зосереджені на розгляді цього явища у філософії, психології та педагогіці.

Засоби масової інформації, які невпинно висвітлюють вищезгадані події, виступають одним із ключових факторів впливу на людську свідомість та формування громадської думки. У зв'язку із цим, багато чого залежить від інформативності, оперативності й адекватності передачі інформації з однієї мови на іншу. Адже переклад, як відомо, слугує потужним інструментом

міжкультурного спілкування, а у сфері засобів масової інформації він може стати гарантом успішної комунікації та взаєморозуміння між різними соціальними групами.

Отже, практична відсутність досліджень засобів ненасильницької комунікації в медіадискурсі та необхідність їх адекватного відтворення українською мовою зумовлюють **актуальність** нашого дослідження.

Об'єктом дослідження виступає ненасильницька комунікація в англійськомовному медіадискурсі.

Предмет дослідження – засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі та їх відтворення українською мовою.

Мета роботи – дослідити засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі та основні перекладацькі трансформації, застосовані для відтворення засобів ненасильницької комунікації українською мовою.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію наступних **завдань**:

- 1) дослідити сутність поняття ненасильницька комунікація та її основні складові – емпатію та ввічливість;
- 2) розглянути медійний дискурс та особливості його перекладу;
- 3) проаналізувати явище політкоректності як невіддільну складову ненасильницької комунікації в медіадискурсі;
- 4) дослідити специфіку вербалізації засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі;
- 5) проілюструвати використання засобів ненасильницької комунікації відповідними прикладами із джерел ілюстративного матеріалу;
- 6) визначити способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі;

7) проаналізувати застосування перекладацьких трансформацій для адекватного відтворення засобів ненасильницької комунікації в перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу;

8) сформулювати висновки за процентним підрахунком частоти вживання перекладацьких трансформацій.

Матеріалом для дослідження слугували 100 прикладів сучасного англійськомовного медійного дискурсу, відібраних методом суцільної вибірки з англійськомовних інтернет видань, серед яких британські інтернет-видання *The Independent*, *BBC*, британські щоденні газети *The Guardian* та *The Telegraph*, американські щоденні газети *The Washington Post* та *The New York Times*, та переклади прикладів українською мовою.

Для вирішення поставлених завдань у дипломному дослідженні були використані такі методи: теоретичний аналіз (вивчення основних теоретичних понять, аналіз наукової літератури за темою дослідження); теоретичний синтез (узагальнення теоретичних відомостей про засоби ненасильницької комунікації та їх вживання в англійськомовному медійному дискурсі); метод суцільної вибірки (добір 100 текстових фрагментів на позначення засобів ненасильницької комунікації); системний аналіз (добір ілюстративного матеріалу та його групування за структурно-семантичним принципом); трансформаційний аналіз (застосування перекладацьких трансформацій при перекладі текстових фрагментів, відібраних з англійськомовних інтернет-джерел), метод лінгвостилістичного аналізу та кількісно-статистичний метод.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в систематизованому описі засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі та відсутності попередніх досліджень цієї теми в перекладознавстві.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані при підготовці студентів до практичних занять із дисципліни «Теорії та практики перекладу медійного дискурсу», теорії міжкультурної комунікації та спеціальних семінарів із суміжних дисциплін –

психолінгвістики, прагмалінгвістики, соціолінгвістики, комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, а також для написання більш ґрунтовних праць із досліджуваного питання.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списків використаних джерел, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу, додатку та резюме англійською мовою.

У Вступі обґрунтовується актуальність досліджуваної теми, аналізується ступінь її наукової розробленості, визначені мета й завдання, предмет і об'єкт дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, а також вказані методи обробки досліджуваного матеріалу.

У Розділі 1 описано сутність концепції ненасильницької комунікації та її складових таких як емпатії, що слугує основою концепції, та ввічливості й політкоректності як неодмінних складових ненасильницької комунікації; розглянуто перекладацькі особливості медіадискурсу.

У Розділі 2 на основі ілюстративного матеріалу проводиться аналіз вербалізації засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі, а саме особливості вербалізації емпатії, лексичні засоби вираження ввічливості та політкоректності в англійськомовному медіадискурсі.

У Розділі 3 охарактеризовано способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів ненасильницької комунікації та застосування перекладацьких трансформацій для адекватного відтворення цих засобів у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу.

У Висновках представлені основні результати дослідження, сформульований загальний підсумок роботи.

У Додатку наведено список зі 100 фрагментів, використаних у якості матеріалу для дослідження, та їх переклад українською мовою.

В кінці роботи подано Резюме англійською мовою.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Сутність поняття ненасильницької комунікації

Сучасний комунікативний простір характеризується зростанням агресивності та негативізації, все більше людей у процесі комунікації частіше використовують мову насильства, тиску, примусу, ніж мову ненасильства. Позаяк «насильницькими» (*violent*) вважаються такі дії, що призводять до заподіяння болю або шкоди, то й велика кількість проявів сучасного спілкування як то - засудження інших, знуцання (булінг), прояви расової упередженості, звинувачення, дискримінація, говорити, не слухаючи, критика інших або себе, обзивання, агресивна реакція, використання політичної риторики, займання оборонної позиції, або судження, хто є «хорошим чи поганим», або що з людиною щось так або не так - дійсно може бути названа «насильницьким спілкуванням».

Для насильницького спілкування характерні:

- вимога, наказ, команда, інструкція;
- вказівка на те, що «Ти повинен»;
- оцінка-ярлик, у тому числі й похвала-порівняння, рейтинг, діагноз, критика, вирок;
- докір, звинувачення;
- попередження, пересторога, погроза;
- мораль, проповідь, нотація, моралізаторство;
- готові рішення, категоричні підказки, поради;
- висміювання, зверхній гумор, іронія, сарказм;
- допитування, розслідування;
- узагальнення («всі ви...», «ніхто з вас...», «ви завжди...», «ви ніколи...» тощо);
- ігнорування або заперечення почуттів іншого;

– втеча від розмови, мовчання [48: 64 –65].

Втім таке насильницьке спілкування є конфліктогенним та руйнівним для відносин між людьми, для їх психічного та соматичного здоров'я.

Крім того, насильницьке спілкування проявляється в нав'язуванні зразків для наслідування і прикладів правильної, з погляду одного зі співрозмовників, поведінки. Таким чином, відносини, продиктовані таким типом спілкування, можна охарактеризувати як відносини підпорядкування і придушення.

Отже, питання протидії, боротьби з мовою ворожнечі на сьогодні стоїть досить гостро. Адже в наші дні в медіа існує неконтрольована кількість висловлювань, коментарів та публікацій, які можуть розпалити ненависть між людьми різних культур, віросповідань та поглядів.

Альтернативою виступає концепція ненасильницького спілкування (ННС) або ненасильницької комунікації (*Nonviolente communication, NVC*), відомої ще як *Compassionate Communication* (спілкування співпереживання), *Collaborative Communication* (спілкування співпраці), або *Respectful Communication* (шанобливе (ввічливе) спілкування), або *Conscious Communication* (свідоме спілкування).

В даний час проблема ненасильницької комунікації привертає увагу багатьох дослідників. Сучасна концепція була розроблена американським психологом Маршаллом Б. Розенбергом. Проте вона має глибокі історичні корені.

Насильство й ненасильство - етична пара понять, що характеризує спосіб ставлення людини до світу: до природи, всього живого, іншим людям із точки зору реалізації ідей добра і зла як моральних законів, що регулюють його життєдіяльність. Їх використання має свою давню історію й обумовлене способом життя, уявленнями людини про світ і своє місце в ньому. Іншими словами, ненасильство може бути розглянуто з аксіологічного позиції як деяка загальнолюдська цінність. І в загальному плані цей принцип розуміється як твердження пріоритету ненасильства в якості загальнолюдської цінності, що

означає відмову від примусу як способу взаємодії людини з природою, іншими людьми й самим собою [39: 15].

Початково принцип ненасильства отримав різне трактування і змістовне наповнення в релігійних і філософсько - етичних навчаннях. Саме поняття «ненасильницьке спілкування» походить від санскритського «ахімса» (ненасильство, незавдання шкоди) і має на меті підтримувати таку якість відносин, коли потреби кожного задоволені.

Принцип ненасильства дістав відображення й розвиток також у ранньому християнстві, яке виробило свій підхід до розуміння ненасильства.

У новітній час принципи ненасильства знайшли якнайповніше вираження в навчанні непротиплення злу насильством Л. Толстого та в принципах ненасильницьких дій у політичній сфері М. Ганді, у вченні якого доктрина ахімси (ненасильства) стала центральною. Йому вдалося перенести принципи ахімси, цього морально - етичного кодексу поведінки людини, із повсякденного на вищий рівень політичних дій [40].

М. Ганді перевів ненасильство із суто релігійної або етичної сфери, що лише опосередковано впливає на політичні процеси, у площину власне політики. У нього ненасильство виступає вже не як відмова від боротьби, а як одна з форм боротьби, причому як найефективніший засіб боротьби з насильством. Для М. Ганді кінцевою метою стає вдосконалення світу, перетворення його з допомогою любові й найглибшої пошани до людини.

Ще одним відомим натхненником ідеї ненасильства був борець проти расової сегрегації Мартін Лютер Кінг, завдяки діяльності якого ідеї непротиплення злу насильством постали у своєму повному вигляді й стали реальною зброєю в боротьбі з несправедливістю, злом і мовою ворожнечі.

У 1960-і рр. американський психолог Маршалл Розенберг (*Marshall Rosenberg*) розробив власну концепцію ненасильницької комунікації, сформулював чотири правила спілкування без агресії, спираючись на гуманістичну філософію Ганді та дослідження американського психолога

Карла Роджерса (*Carl Rogers*), засновника методу клієнт-центрованої психотерапії.

Ненасильницьке спілкування визначається М. Розенбергом як спосіб спілкування й одночасно метод налагодження відносин між людьми [53;89].

У рамках цієї концепції основна увага приділяється забороні використання комунікацій, які можуть бути витлумачені співрозмовником як оцінювання, спроба викликати в нього почуття провини, критика чи вимога – тобто все, що є характерними рисами насильницького спілкування. Саме тому концепція М. Розенберга й дістала назву ненасильницького спілкування, або ще «мова життя».

Ненасильницьке спілкування є методом комунікації та вирішення конфліктів, мета якого - осмислення, прийняття до уваги й пропрацювання потреб усіх учасників діалогу з метою забезпечення взаємовигідного вирішення суперечок між ними. Цей спосіб спілкування як одночасний метод поліпшення відносин між людьми використовується в широкому колі різноманітних перемовин, починаючи з робочих конфліктів та завершуючи діалогами між ворожими державами.

Метод ненасильницької комунікації базується на емпатії та співпраці та спрямований на три аспекти: самоемпатія або емпатія до самого себе (глибоке і співчутливе усвідомлення власного досвіду), емпатія до іншого (сприйняття іншого з глибоким розумінням/співпереживанням) та справжнє вираження самого себе (автентичне вираження, яке може надихнути інших і спонукати до розуміння та співпереживання) [53; 89].

Ненасильницька комунікація передбачає, що ми зацікавлені в задоволенні наших потреб так само як і в задоволенні потреб іншої людини. Згідно з концепцією М. Розенберга ненасильницька комунікація складається з чотирьох основних послідовних компонентів.

Перший компонент — спостереження без оцінювання. Потрібно розрізнати ці два поняття і відокремлювати їх одне від одного, оскільки поєднання їх у спілкуванні викликає в іншої сторони відчуття, що її піддають

критиці. Це змушує її сперечатися з цим. Спостереження — це чисте споглядання.

Ідентифікація та озвучення емоції — **другий компонент** ненасильницької комунікації. Він зумовлює потребу в розвитку великого словникового запасу, що дає змогу висловити гаму почуттів, які ми відчуваємо в цей момент. При цьому важливо відрізнити одну від одної емоцію та думку, емоцію та оцінку свого стану, емоцію та оцінку, яку ми отримуємо з боку інших, так само як і їхні реакції на наші почуття.

Емоція, яку яскраво відчувають та виражають, є маркером якоїсь потреби, що актуалізується тут і зараз, саме в цій ситуації. І з цим пов'язана наступна **третя складова** — усвідомлення та озвучення саме глибинної **потреби**. Бо потреба — це завжди про себе, це внутрішній гармонійний стан, якого ми хочемо досягти. Наприклад, потреба в спокої, повазі, розвитку, відпочинку тощо.

Останній **четвертий компонент** — озвучення **прохання**, яке впливає з попередніх етапів. Прохання має суттєво відрізнитися від вимоги. Воно має бути чітким і лаконічним запитом. Той, хто просить, має точно знати, який відгук та який результат він бажає отримати, щоби вгамувати свою потребу [53;89].

Таким чином ненасильницька комунікація спрямована на створення зв'язку та задоволення потреб. Вона допомагає по-новому виражати себе, створити душевний зв'язок з іншими людьми, вчить цінувати почуття й потреби, як свої, так і оточення, та давати одне одному якісний зворотний зв'язок.

Як було вказано вище, основою ненасильницького спілкування слугує емпатія. Водночас реалізація останніх двох компонентів ненасильницького спілкування — озвучення потреб та прохання — має на увазі реалізацію певних стратегій спілкування як то ввічливості та кооперації. Адже саме по собі ненасильницьке спілкування передбачає доброзичливе, ввічливе та шанобливе ставлення до співрозмовника, відсутність критики та вимог, наявність

співпереживання та бажання спілкуватися, налагоджувати комунікативні стосунки один з одним.

1.2. Складові ненасильницької комунікації

1.2.1. Емпатія як основа концепції ненасильницької комунікації.

Згідно з концепцією М.Розенберга емпатія слугує основою ненасильницької комунікації та спрямована на три аспекти:

– емпатія до самого себе (глибоке і співчутливе усвідомлення власного досвіду);

– емпатія до іншого (сприйняття іншого з глибоким розумінням/співпереживанням);

– справжнє вираження самого себе (автентичне вираження, яке може надихнути інших і спонукати до розуміння та співпереживання).

Емпатія (грец. *empathia* – співпереживання) – це осягнення емоційних станів іншої людини, здатність емоційно відгукуватися на переживання інших людей [95: URL]. Це шанобливе розуміння того, що відчувають інші люди.

Дослідницький інтерес до емпатії виник ще в часи античності. Перші спроби обґрунтування феномена емпатії спостерігаються в роздумах античних мислителів Сократа, Платона, Аристотеля, Сенеки. У їхній творчості сам феномен не називався, проте ми бачимо його присутність завдяки таким механізмам емпатії, як страждання, катарсис, мімезис, очищення, наслідування. Пошуки середньовічних філософів Фоми Аквінського, Августина Блаженного, П'єра Абеляра, а також представників епохи Ренесансу Мікеланджело Буонаротті, Леонардо да Вінчі були особливо значущими для подальшого розуміння феномена емпатії, оскільки мислителів цікавить людина, її душа, внутрішній стан. Односторонній суб'єктивізм (антропоцентризм) у працях представників філософії Нового часу І. Канта, Г. Гегеля, І. Вінкельмана, Г. Лейбніца свідчить про визнання ролі інтроекції (переймання способу поведінки оточуючих) і присутність проєкції емпатії.

Поняття «емпатія» досліджувала низка науковців, які працювали в різних галузях: філософії, психології, соціології, педагогіці, медицині, лінгвістиці. Це свідчить про те, що емпатія є міждисциплінарним об'єктом наукового пошуку.

Термін «емпатія» своїм обігом завдячує німецькому філософу, психологу Т. Ліппсу та англо-американському психологу Е. Тітченеру, пізніше З. Фройдю, проте впродовж ХХ століття його зміст неодноразово коригували, цей процес і досі не завершено. І це виправдано, позаяк багатогранність феномену емпатії не дає можливості охопити всі його прояви одним визначенням.

До найбільш відомих фахівців, які займалися актуалізацією феномену «емпатія», відносять: в психології – Гаврилова Т. П., Ліппс Т., Фрейд З., Шаховський В. І., Шмельов Д. М., у педагогіці – Виговська Л. П., у лінгвістиці – Іванотчак Н. І., Козяревич-Зозуля Л. В., Кузнецова А. А., Селіванова О.О., Таценко Н.В. Чимало уваги вивченню емпатії приділяють і зарубіжні науковці. Це психологи Hogan R.T., Mead G. H., Reik T., лінгвісти Bamberg M., Beaugrande R., Dressler U [45].

Вивчення емпатії в мовознавстві розпочалося відносно недавно. Вперше у лінгвістиці емпатія стала об'єктом досліджень у функціональному синтаксисі у 70-х рр. ХХ ст.

У результаті активного розвитку когнітивної, комунікативної лінгвістики, лінгвістичної емотіології актуалізація емпатії поширилася, проте чіткої диференціації між лінгвістичним і психологічним термінами не було. Одним із перших мовознавців, які звернули на це увагу, став В.І. Шаховський: розробляючи понятійно - термінологічний апарат емотивної лінгвістики, він чітко розмежував поняття емоційності й емпатії та їхніх психологічних аналогів [68].

Поняття комунікативної емпатії було введено в науковий обіг Т. Ю. Ковалевською. Комунікативну емпатію вважають обов'язковою ознакою гармонійного спілкування, реалізація якої передбачає знання та релевантне

використання комунікативних технік і технологій, а також внутрішньопсихологічне щиросердя й толерантність.

У сучасних наукових розвідках сформувалися афективно-когнітивний та інтегративний підходи щодо дослідження емпатії [41: 13]. З огляду на ці підходи, виокремлюються п'ять емпатійних параметрів: **емоційний, когнітивний, соціальний, комунікативний та прагматичний** [25: 17]. Проте виокремлення комунікативного й прагматичного аспектів емпатії є дещо умовним, оскільки прагматика досліджує функціонування мовних знаків у процесі комунікації й наразі перетворилась на загальну теорію комунікації. Отже, можна вважати, що емпатія як комунікативна діяльність має чотири комплексно поєднані рівні: емотивний, когнітивний, соціальний і прагматичний [60: 283].

Науковці розрізняють такі види емпатії: **інтуїтивна** – підсвідома реакція на переживання іншої людини; **раціональна** – реакція на основі інтенсивного аналізу інформації про іншого; **емоційна** – емоційний відгук на переживання та почуття іншого; **когнітивна** – характеризується домінуванням процесів розуміння іншого, оцінки перспективи подальшого розгортання подій; **поведінкова** – реакція вольового типу, яка виражається в спонуканні об'єкта емпатії до певних дій [25: 56].

Емпатія пов'язана зі співпереживанням і співчуттям. Співпереживання – це переживання індивідом тих самих почуттів, які відчуває інший, але зі спрямуванням цього переживання на себе. Співчуття визначається як переживання індивідом неблагополуччя іншого. З вищесказаного можна зробити висновок, що в процесі співпереживання людина забуває про відмінності між собою та іншими, перетворюючи чужі переживання на свої власні. Найвищим ступенем прояву людських емпатійних переживань є надспівчуття, що проявляється в формі безкорисливої допомоги. У лінгвістиці емоції вважають особливою формою суб'єктивного відображення дійсності, тому що вони відображають не саму дійсність, а ставлення людини до неї. Емоційність знаходить своє лінгвістичне відображення в понятті емотивності.

Емоції – це явище, яке відноситься до сфери психіки та фізіології, а емотивність – до сфери лінгвістики [45: 48].

У термінах лінгвістики емоцій емпатію інтерпретують як феномен емоційного-комунікативного типу, що проявляється у вигляді емоційно-оцінного ставлення. Таке ставлення реалізується вербальними і невербальними компонентами комунікації, які характеризуються різним рівнем експресивності та інтенсивності. Позначення емпатії вербальними та невербальними засобами комунікації спрямоване на актуалізацію емоційного переживання, емоційного ставлення та емоційного впливу [25: 57].

Таким чином, емоції та емотивність тісно пов'язані з поняттям емпатії, так як існування одного майже неможливе без існування іншого, а прояв емпатії супроводжується будь-якими емоціями та емотивними знаками мови.

Базовим для емпатії можна вважати емоційний параметр. На думку науковців, реалізація емоційного параметру емпатії проходить три фази. Перша фаза – це **стимул**, який надходить з боку об'єкта й викликає емпатійну реакцію в суб'єкта, тобто емоційну відповідь на переживання об'єкта, що трансформується безпосередньо в **акт емпатії**. Цей акт становить другу фазу розвитку комунікативної взаємодії. Своєю чергою, емпатія призводить до певного результату – **впливу**, який спостерігається в третій фазі. Сторона, яка виражає емпатію, є **суб'єктом** емпатії, друга сторона – об'єктом. Важливу роль у вираженні емпатії відіграє суб'єкт, що виступає активною стороною; його особливість полягає в тому, що він – суб'єкт, який переживає, відчуває. Підкреслимо, що йому належить конструктивна роль у досягненні результату в зміні психологічного, ментального й фізичного стану об'єкта. В об'єкті сфокусована мета впливу та причина вираження емпатії [25: 17].

У сучасній лінгвістиці є невирішеним питання щодо складу емоційної лексики. Оскільки емотивність є детермінантом емпатії, то лексику на її позначення, яку номінують емпатійною лексикою або емпативами, неможливо відділяти від емотивної. Однак не слід її повністю ототожнювати з емотивною лексикою. На думку науковців, різниця між ними полягає в тому, що емотивна

лексика номінує або відображає позитивні/негативні емоції як егоцентричного характеру, так і пов'язані з комунікантом, а емпатійна лексика завжди комунікативно спрямована. Іншими словами, емпатійна лексика завжди емотивна, однак емотивна лексика може бути як емпатійною, так і неемпатійною [58: 92].

Як зазначалося вище В. І. Шаховський був одним з перших мовознавців, який розмежував лінгвістичне поняття емоційності, емпатії, емоційного зараження та їх психологічних аналогів. Вчений розмежовує емоційну лексику на такі класи слів:

- 1) емотиви (мовні одиниці, в семантичній структурі яких міститься емоційна сема);
  - 2) асоціативи-емотиви (одиниці, що містять ідею про емоції);
  - 3) параемотиви (одиниці, які безпосередньо не виражають емоції)
- [68: 72-74].

Уточнюючи лінгвістичне розуміння емпатії, А. Кузнецова вводить поняття вербальної емпатії, яка, згідно з її уявленнями, є «вираженням розуміння почуттів іншого; мовний вплив із метою вираження психологічної підтримки співрозмовнику» [33: 7].

На думку дослідниці вербальна емпатія представляється співпереживанням (з приводу негативних подій) та співрадістю (з приводу позитивних подій). Мовленнєва сфера співпереживання об'єднує такі ілокутивні типи як розуміння, співчуття, втішання, а мовленнєва сфера співрадісті представлена ілокутивними типами співрадісті, вітання, похвали [33: 9-11]. Слід зазначити, що прояви емпатії відносно негативних подій кількісно превалюють.

О.Г. Ковалевська, спираючись на принцип експресивності значення, пропонує свою класифікацію емоційної лексики, згідно з якою поділяє слова на:

- 1) слова з емоційно - понятійним змістом, емоційно - оцінна лексика (позитивна чи негативна);

- 2) емоційно - експресивні слова з компонентом «інтенсивність»;
- 3) слова з експресивно - стилістичним значенням [20: 63-72].

В свою чергу Таценко Н.В розглядає вже емпатійну лексику та поділяє її на:

- 1) мовні одиниці, предметно - логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова;
- 2) емпатійно - експресивну лексику з компонентом інтенсивності, яка містить чуттєвий фон;
- 3) емпатійно - оцінну лексику [58: 92].

Отже, емпатія посідає ключову роль в процесі ненасильницького спілкування та займає важливе місце у спілкуванні взагалі завдяки тому, що вона зближує людей у процесі комунікації, сприяє їх взаєморозумінню, створюючи більш довірливу, толерантну, гармонійну мовленнєву взаємодію. Завдяки емпатії відбувається запрошення до спілкування; вона відкриває можливості для залучення ментального й емоційного простору партнера.

1.2.2. Ввічливість як неодмінний компонент ненасильницької комунікації. Ненасильницьке спілкування, базуючись на емпатії, в основі своїй передбачає ввічливе та шанобливе ставлення та налагодження кооперації між учасниками комунікації. В мовленнєвій діяльності емпатія є способом вираження доброзичливого ставлення мовця до реципієнта й водночас однією з форм реалізації принципу ввічливості.

Ввічливість є головним елементом соціальної взаємодії, що реалізується через мовне спілкування. Вона відіграє вирішальну роль у комунікації, оскільки згладжує міжособистісні стосунки та регулює комунікативну поведінку учасників, постійно нагадуючи, що почуття інших людей повинні бути враховані. А це в свою чергу є необхідним для встановлення рівня взаємного комфорту і сприяння взаєморозумінню, що в свою чергу полегшує спілкування. Кінцева мета ввічливого спілкування - створити спокійну і невимушену обстановку.

У лінгвістичній теорії найбільш поширеним є визначення ввічливості як поведінки, спрямованої на запобігання конфліктів і забезпечення успішної комунікації між співрозмовниками. У якості точки відліку це визначення виходить з розуміння ввічливості як набору тактик, спрямованих на побудову гармонійних відносин між людьми, і тому служить вираженню основної мети ввічливості – поліпшення процесу комунікації.

Ввічливість розглядається в аспекті загальних стратегій позитивного ставлення до особи, що виявляється в значеннях мовленнєвих актів (вибачення, подяка, прохання, співчуття, комплімент тощо). Інший підхід пов'язаний із вивченням мовленнєвих актів. Перший напрям розгалужується на соціолінгвістику і прагмалінгвістику, другий є предметом прагмалінгвістики [2: 22].

В умовах сьогодення домінуючим в описі явища ввічливості є прагматичний підхід, відповідно до якого ввічливість розглядається як принцип мовного спілкування, що використовується адресантом задля досягнення комунікативної мети [64: 15]. Поняття ввічливості зустрічається в усіх мовах світу, проте його значення може варіюватися залежно від культурних, етнічних, соціальних цінностей та норм певного суспільства.

Словник української мови визначає ввічливість як властивість за значенням **ввічливий** - який дотримується правил пристойності, виявляє уважність, люб'язність; чемний [95: URL].

Категорія ввічливості в англійській мові (*politeness*) має значення поведінки, яка є соціально правильною та демонструє розуміння й піклування про почуття інших людей (*behaviour that is socially correct and shows understanding of and care for other people's feelings*) [97].

З точки зору прагматики ввічливість розглядається як стратегія або набір стратегій, орієнтованих на досягнення позитивного результату в спілкуванні. Вибір стратегії учасниками спілкування залежить як від зовнішніх, так і від внутрішніх факторів, а саме від параметрів ситуації, моральних установок і культурних цінностей [11: 9].

Дуже часто ввічливість прирівнюють до етикету. Але ввічливість є ширшою за етикет. Етикет становить собою зведення певних норм, правил, а ввічливість це сукупність певних стратегій, тактик, які використовуються при спілкуванні та спрямовані на взаєморозуміння та уникнення конфліктів.

Учені з різних галузей досліджують феномен ввічливості через його багатогранність, й кількість розробок зростає з роками. Загальновизнаний погляд на лінгвістичну теорію ввічливості – відсутній, проте, повною та вдалою є класифікація мовознавця Дж. Еелен, яка визначає напрями вивчення ввічливості як: – мовних максим (П. Грайс, Р. Лакофф, Дж. Ліч), що ґрунтуються на беззаперечному дотриманні мовцями раціональних норм комунікації; – поведінки, спрямованої на уникнення конфлікту та «збереження обличчя» (Е. Гофман, П. Браун, С. Левінсон), при цьому основна соціальна функція ввічливості полягає в її здатності контролювати потенційну агресію між учасниками комунікації; – конверсаційного контракту (Б. Фрейзер, У. Ноулен) і дотримання соціально прийнятних норм поведінки, що історично пов'язує ввічливість зі стилем мовлення; – такту (В. Джанні, Х. Арндт), що постає як міжособистісний погоджувальний акт, зорієнтований на підтримання позитивних взаємовідносин між співрозмовниками, на відміну від ввічливості як регулятора соціальної діяльності у суспільстві, спрямованої на забезпечення доречності комунікації та ефективної взаємодії; – оцінки адресатом поведінки мовця на рівні дискурсу (Р. Уоттс, С. Іде, С. Мілз), коли ввічливість є продуктом соціальної інтеракції та культурно-історичної відносності, спрямованим на досягнення максимуму визначених соціальних цілей за мінімальних витрат; – категорії етики (Л. Кастлер, Н. Формановська, С. Рісінзон), що базується на традиційних категоріях моралі; – статусної оцінки (В. Гольдін, В. Карасик), що вказує на пряму залежність рівня ввічливості від місця комунікантів у соціальній стратифікаційній моделі [78: 90].

Г. Грайс був одним із перших дослідників, які намагалися вивчити та сформулювати принципи ввічливості. Основним аспектом ввічливості, на

думку науковця, є те, як співрозмовники реалізують власне бажання досягти компромісу, бути почутим, дотримуючись при цьому теми і мети розмови, що становить зміст принципу «кооперації», запропонованого в роботі “*Logic and Conversation*” (1975). У своїй роботі мовознавець дає принципу кооперації наступну характеристику: «Комунікативний вклад всіх учасників дискурсу має бути таким, аби сумісно обраний напрямок діалогу отримав своє логічне завершення у вигляді неповної згоди або компромісу, який би влаштував всі сторони» [83: 50].

Принцип кооперації передбачає дотриманням мовцями чотирьох мовленнєвих максим:

1. Максими якості/ істинності: повідомлення має бути правдивим та мати належні підстави для того, щоб транслюватися під час розмови.

2. Максими релевантності: вислів має бути доречним, а зміна тематики дискурсу має супроводжуватися відповідним сигналом.

3. Максими кількості/ інформативності: оскільки розуміння повідомлення залежить від його інформаційної насиченості і передбачає врахування комунікантами екстралінгвістичної реальності та компонентів комунікативного контексту, що включає в себе фонові знання й відносини між співрозмовниками, інформативний внесок комунікантів не може перевищувати або бути меншим, ніж той, який вимагає ситуація спілкування.

4. Максими способу: обираючи мовний код, лексичні та граматичні засоби, мовець має уникати неясності та двозначності висловлювання та прагнути до послідовності та лаконічності. Вищезгадана максима передбачає аналіз манери передачі інформації. Додатковими постулатами максими є: уникай двозначності; висловлюйся коротко; структуруй висловлювання. Порушення балансу між відомим та невідомим під час вербальної комунікації може бути спричинене використанням двозначних висловлювань та незрозумілих адресатові слів й призводить до втрати часу та непорозуміння [83: 48].

Р. Лакофф однією з перших спробувала застосувати постулати П. Грайса на практиці. Вона сформулювала два основних правила, котрі назвала правилами прагматичної компетенції: висловлюйтеся чітко (*be clear*) та будьте ввічливими (*be polite*).

На думку Р. Лакофф, всі постулати П. Грайса підпадають під її перше правило, при цьому вона зазначає, що спілкування, суворо підпорядковане даним постулатам, було б нудним і дуже формальним, тому у повсякденному спілкуванні ці правила постійно порушуються. Друге прагматичне правило Р. Лакофф, у свою чергу, включає в себе наступні три правила: не нав'язуй своєї думки (*don't impose*); давай співрозмовнику можливість вибору (*give options*); будь доброзичливим (*make the listener feel good, be friendly*). У цілому усі ці правила націлені на досягнення однієї мети, тобто на створення сприятливих умов для комунікантів, хоча й досягаються по-різному [67: 278-280].

Подальший розвиток теорії Грайса здійснив Дж. Ліч. Вивчивши роботи П. Грайса та Р. Лакофф дослідник підсумовує, що існує певний набір правил, якими керуються люди в процесі спілкування. Хоча мовознавець і не дає визначення ввічливості, проте він стверджує, що ввічливість – це важливий чинник, що регулює спілкування.

Так само, як і П. Грайс, Дж. Ліч уточнює свої принципи і виділяє 6 максимумів: такту, великодушності, схвалення, скромності, згоди, симпатії. Дж. Ліч відзначає, що в процесі спілкування принцип кооперації П. Грайса авзаємодіє з його принципом ввічливості, доповнюючи його.

Окрім цього дослідник деталізує теоретичні засади вивчення ввічливості П. Грайса та Р. Лакофф й узагальнює власну типологію максимумів ввічливості:

- максима такту «*Maxim of Tact*» («Дотримуйся інтересів інших, не порушуй меж особистої сфери інтересів») – рекомендує мовцю бути обережним у виборі мовної стратегії щодо особистих інтересів адресата;
- максима щиросердності «*Maxim of Generosity*» («Не створюй іншим ускладнень») – спрямована на максимальне піклування мовця про адресата;

- максима схвалення «*Maxim of Approbation*» («Схвалою інших») – зосереджує увагу мовця на тому, що суперечності зі співрозмовником щодо ціннісної рецепції світу значною мірою впливають на можливість реалізації власної комунікативної стратегії;

- максима скромності «*Maxim of Modesty*» («Відмовляйся від схвалення самого себе») – орієнтована на неприйняття мовцем похвали на власну адресу та розуміння того, що він може бути самокритичним, адже саме реалістична оцінка є однією з умов успішності перебігу мовленнєвого акту;

- максима згоди «*Maxim of Agreement*» («Уникай заперечення») – окреслює важливість уникнення поглиблення протиріч, що виникають у процесі спілкування, та необхідність пошуку згоди з метою продуктивного завершення акту спілкування;

- максима співчуття «*Maxim of Sympathy*» («Виявляй увагу, співчуття») – у межах якої мовець має проявляти доброзичливість до адресата, що є умовою дії інших максим і запобігає появі конфліктів у спілкуванні [87: 138].

У концепції П. Браун та С. Левінсона обличчя визначається як «певний соціальний імідж, у збереженні якого зацікавлений кожен член суспільства» [74: 61]. Підтримка цього іміджу відбувається шляхом стратегій ввічливості, що спрямовані на збереження обличчя як адресата, так і адресанта. Збереження обличчя здійснюється завдяки комунікативним стратегіям позитивної ввічливості – виявів поваги, схвалення, симпатії тощо, та негативної ввічливості – дотримання меж особистого простору адресата та надання йому свободи дій [74: 61]. Позитивна ввічливість виявляється у проявах уваги та інтересу до співрозмовника, компліментах, прагненні до порозуміння, врахування його бажань і вмінь, створення атмосфери групової ідентичності, проявах турботи, пропозиції допомоги. Негативна ввічливість передбачає уникнення наказів, прямих прохань, критичних зауважень, які могли б загрожувати обличчю співрозмовника [74: 197].

Обидві містять у собі певний набір правил для досягнення мети розмови, перелік стратегій і тактик. Виділяючи чотири типи стратегій ввічливості, під

позитивною ввічливістю мають на увазі прояв дружелюбного ставлення до адресата, солідарність з ним, підкреслення групової ідентичності, бажання до згоди й уникання конфліктів, використання мовленнєвих актів, які слугують «підвищенню» ролі адресата (комплімент, подяка, запрошення тощо), а під негативною ввічливістю – побоювання здатися нав'язливим, завдати шкоди адресату, відсутність емоцій, стриманість; уникнення мовленнєвих актів, які можуть загрожувати адресату (наказ, критика, прямі запитання), або їх пом'якшення, або якщо «загрозуючий акт» уже здійснений, виправлення його (наприклад, за допомогою вибачення).

1.3. Ненасильницький медіадискурс: перекладацькі особливості

Щоденна потреба в інформації є провідною характеристикою сучасного етапу розвитку суспільства. Ця інформація стає рушієм подальших модернізаційних процесів та сприяє формуванню людських уявлень про світ з точки зору як поглиблення уже існуючих даних, так і освоєння нової інформації та порівняння її із застарілою в порівнянні з отриманою. Ключовим аспектом тут є швидкість та оперативність пошуку даних, а також доступність інформаційних джерел, що допомагає громаді залишатися конкурентоспроможною та дієвою, тобто відповідати сучасним на даному етапі потребам розвитку.

У цих умовах мас-медійний або медіадискурс стає з'єднувальною ланкою інформаційних потреб для загалу суспільства, а його виникнення обумовлене глобалізаційними та інтернаціоналізаційними тенденціями, розвитком комунікаційних технологій [15: 63]. Такий тип комунікації за допомогою медіа викликає стійкий інтерес з боку лінгвістів-дослідників, оскільки він розкриває увесь спектр модерних мовленнєвих коливань, які відображають також і процеси мовних змін.

Нова дослідницька парадигма розглядає мас-медійний дискурс як міждисциплінарну сферу дослідження, що включає аналіз мовних особливостей, а також культурних, соціальних, комунікативних,

політичноправових, філософсько - просвітницьких та економічних проблем, які пов'язані з метою та завданнями функціонування цього дискурсу [42]. Однак класифікація даного дискурсу викликає чимало труднощів через наявність величезної кількості параметрів та критеріїв, за якими можна його розрізняти (канали передачі інформації, стилістично - жанрова специфіка обраного інформаційного потоку, часово-видові рамки реалізації, тональність спілкування тощо).

Так, наприклад, О. В. Ширяєва виділяє наступні види мас-медійного дискурсу: 1) новинний (жанри: новина з коментарями експертів, новинна замітка), 2) інформаційно-аналітичний (жанри: редакційна та аналітична стаття, аналітичний огляд, аналітичне інтерв'ю, кореспонденція), 3) репортажний (жанр: репортаж), 4) есеїстичний (жанри: редакторська колонка, есе), 5) PR-дискурс (жанри: медіакіт, прес - реліз), 6) рекламний (жанри: слоган, рекламне оголошення, рекламна стаття) [70]. У праці Є. А. Кожемякіна знаходимо схожий підхід, який за жанрово-функціональними характеристиками медійного простору розглядає новинний, рекламний, промоційний (PR), інформаційний, публіцистичний, аналітичний, репрезентуючий, ідентифікуючий та ідеологічний підвиди мас-медійного дискурсу [23: 17].

На противагу попередньо представленим поглядам, у своїх дослідженнях учений А. М. Приходько як основний критерій аналізу дискурсу обрав його ситуативно-тональну специфіку, за якою виділяє такі типи дискурсу: авторитарний та егалітарний, демократичний та тоталітарний, конфліктний, кооперативний, карнавальний та офіційний, чоловічий та жіночий [51].

Як стає зрозумілим з вище зазначених класифікацій, у їхню основу беруться різні фактори, а подекуди одні й ті ж самі базові принципи розглядаються вченими із зовсім різних сторін, що сприяє багатогранному дослідженню поняття, однак викликає суперечки та розбіжності через надто широке його розуміння. Доцільним вважаємо зазначити, що недосконалість

підходу до аналізу мас-медійного дискурсу пояснюється ще й різноплановою спрямованістю очікуваного кінцевого результату, чиї інтереси беруться до уваги — адресанта чи адресата повідомлення, розглядається сам процес формування дискурсу чи його вплив на реципієнта тощо. Специфіка кожного виду накладає свій відбиток на структурні етапи формування тексту, засоби вираження інформації, а також на підбір лексичної складової.

Отже, мас-медійний дискурс як прояв інформаційної потреби суспільства слід розглядати як багатогранний комунікативно - лінгвістичний феномен. Однак, як і кожна інша наукова абстракція, дискурс не підлягає однозначному трактуванню з боку дослідників, що виливається у майже неможливе на даному етапі укладення його єдиної, повної, комплексної, а головне деталізованої по всіх параметрах класифікації.

Великий інтерес мовознавців викликає англомовний медіадискурс, актуалізований сукупністю усних і писемних текстів створених журналістами, що поширюються в англомовних країнах через газети та журнали, телебачення та радіо, мережу Інтернет. Визначна роль Великобританії, США та інших англомовних країн, їх пріоритетні позиції у світі привертають увагу до англомовного медійного дискурсу. Зацікавлення цим типом дискурсу зумовлено й експансіонізмом англійської мови, її статусом «мови міжнародного спілкування, що постійно використовується носіями різних (інших) мов і лінгвокультур у всьому світі» [76: 45]. Найважливішою ознакою мови англомовного медіадискурсу є діалектичне поєднання стандарту та експресії, взаємодія нейтральних та експресивно-оцінних мовних одиниць. Це зумовлено тим фактом, що мова медіадискурсу повинна бути «комунікативно ясною, але водночас виразною, яскравою, привабливою» [5: 12].

У статті «Мас-медіа сьогодні: дискурси домінування або дискурси різноманітності» Т. ван Дейк наголошує на ідеологічних змінах і ролі ЗМІ у цьому процесі, виявляючи основні трансформації в політичних і медійних дискурсах, наголошуючи на породженні настроїв страху, тривоги, скептицизму в суспільстві [92].

Сьогодні, коли засоби масової інформації мають такий величезний вплив на життя суспільства, на свідомість і уявлення людей, а також на національні мови та культури, коли так багато залежить від оперативності та адекватності передачі інформації, – як ніколи актуальною стає проблема перекладу текстів ЗМІ. Адже переклад текстів ЗМІ став не тільки важливим, але й повсякденним явищем життя світової спільноти, тому багато уваги приділяється питанню ролі текстів/повідомлень ЗМІ в житті суспільства. Вивчення особливостей перекладу текстів медіадискурсу виявляється дуже актуальним у зв'язку з розвитком міжнародних відносин у сфері політики, культури, релігії, фінансів, економіки тощо.

При перекладі медіа-текстів зустрічається ряд лексично - стилістичних труднощів, без подолання яких неможливо здійснити адекватний переклад матеріалу. Серед власне мовних і стильових особливостей мови ЗМІ, сукупність яких відрізняє його від мови інших функціональних стилів, можна назвати:

- високий ступінь стандартизації використовуваних засобів: великий відсоток стійких виразів і кліше, різні журналістські штампи, стандартні терміни і назви тощо;

- експресивність мови як спосіб залучення уваги читача, вираження ставлення до переданої інформації, розстановки оціночних акцентів і т.п;

- насиченість найрізноманітнішими реаліями (суспільного, політичного та культурного життя), алюзіями (до літератури, історії, кіно тощо) і цитатами (реалії характерні як для «анонімних», в тому числі новинних матеріалів, так і для авторських, алюзії й особливо цитати – передусім для авторської журналістики);

- використання розмовної, сленгової та ненормативної лексики (остання більш характерна для письмових текстів вітчизняних ЗМІ й використовується з метою висловлення певного ставлення, наприклад іронічного, автора матеріалу, створення певного образу та стилістичного (наприклад, гумористичного) ефекту.

Оскільки предметом нашого дослідження є засоби ненасильницької комунікації в англomовному медіадискурсі, то особливий інтерес для нас становлять особливості перекладу саме емпативної лексики, лексичних засобів ввічливості та політкоректної лексики, зокрема евфемізмів, представлених в медіадискурсі.

Однією з домінант перекладу медійного тексту є максимально повна передача емоційної та естетичної інформації за допомогою засобів цільової мови з метою створення рівноцінного прагматичного ефекту на реципієнта. Прагматичний вплив на реципієнта є ключовою функцією категорії емотивності. Варто зазначити, що переклад емотивно - забарвленої лексики вважається проблемним для перекладачів. Зазвичай це пояснюється тим, що емоційне вираження, на відміну від логічного, раціонального, спрямоване на імпліцитність, і втілюючись у мовних одиницях, при перекладі не піддається традиційному буквальному тлумаченню в іншій мовній системі. Крім того, що у більшості випадків емотивність в тексті є контекстуальною, вона зазвичай включає в себе складні, багатокомпонентні мовні одиниці (метафори, порівняння, фразеологізми), які охоплюють не тільки окремі лексеми або словосполучення, але й речення, цілі частини тексту. Подібні форми рідко збігаються в англійській та українській мовах, і тому підбір відповідних еквівалентів не завжди має бажаний результат, як з емотивної точки зору, так і змістової чи стилістичної [24].

1.4. Політкоректність в розрізі ненасильницької комунікації

В рамках розгляду питання використання засобів ненасильницької комунікації в англomовному медіадискурсі не можна залишити осторонь питання політичної коректності в медіадискурсі, позаяк політична коректність виступає одним із маркерів позначення засобів ненасильницької комунікації, виступаючи альтернативою насильницькому спілкуванню та способом боротьби з мовою ворожнечі. Адже в рамках цієї концепції основна увага приділяється забороні використання комунікацій, які можуть бути

витлумачені співрозмовником як оцінювання, спроба викликати в нього почуття провини, критика чи вимога – тобто все, що є характерними рисами насильницького спілкування.

Політично коректні терміни стали невіддільною частиною медійного дискурсу, оскільки виникла потреба у розробленні або запозиченні механізмів попередження та вирішення можливих суперечностей, конфліктів, непорозумінь, в основі яких лежить культурна неоднорідність сторін. [63: 117]

У зарубіжному науковому дискурсі, та словниках зокрема, підходи до визначення політкоректності різні. Проте в більшості випадків це поняття означає необхідність поводитися ввічливо, дотримуючись правил і норм поведінки, прийнятих у суспільстві.

Політична коректність (частіше вживається **політкоректність**; від англ. *political correctness (politically correct or PC)* – дослівно ‘політична правильність’ – термін, що описує стиль мовлення, ідеї, політику, поведінку, які мають мінімізувати образу расових, релігійних, культурних чи інших груп. Оскільки під політичною коректністю розуміється насамперед мовна політкоректність, існує тенденція прибирати з мови (та з мовлення) ті слова й вислови, які можуть зачепити почуття людини мовною нетактовністю, образити особу прямолінійною вказівкою на стан здоров'я або вік, сексуальну орієнтацію або стать [46: 81]. Сучасне поняття політичної коректності з'явилося в 1970-80 роках. У цей час ставало соціально прийнятним на Заході для жінок переслідували той стиль життя, якого зазвичай дотримувалися чоловіки, як, наприклад, прагнення стати головним менеджером чи виконавчим директором великої корпорації. Саме тому і виникло питання про те, що, англійська мова має змінити свої іменники чоловічого роду, як, наприклад, «chairman-голова» на більш загальні терміни, як, наприклад, «chairperson». Інші загальновідомі приклади включають використання терміна «person with disability» над «cripple» та «mentally ill» над «crazy» [43: 509].

За визначенням С. Г. Тер-Мінасової, «політична коректність мови виражається в прагненні знайти нові способи мовного вираження замість тих,

які зачіпають почуття й гідність індивіда, пригнічують людські права звичною мовною нетактовністю і прямолінійністю» [62: 385-386].

Лексика політкоректних висловлень представлена переважно **евфемізмами**, які, будучи емоційно нейтральними словами або виразами, вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, які можуть здатися непристойними, грубими або нетактовними. Проте існує щонайменше дві серйозні відмінності політкоректної лексики від звичайних евфемізмів. По-перше, політкоректні евфемізми значно ширші від звичайних евфемістичних конструкцій, оскільки вони зачіпають не лише лексичний, але й синтаксичний, морфологічний та словотворчий рівні [19: 115].

Евфемізм (від грец. *eu* – добрий, благодійний та *phême*) – це фігура, яка приховує неприємні або сумні поняття об'єктивної реальності за допомогою термінів, які не є прямими назвами цих понять, а відіграють роль вуалі та за потреби виражають ці поняття в більш прийнятній, менш шокуючій або більш чесній формі [54].

Створити класифікацію таких евфемізмів намагалася велика кількість дослідників політичного дискурсу: А.А. Халанська, Г.А. Вільданова [7: 187], В.В. Панін та інші. Останній виокремлює дві групи евфемізмів: 1) евфемізми, що відбивають ідеї політичної коректності та використовуються для виключення різного роду дискримінацій; 2) ідеологічні евфемізми, що використовуються для того, аби уникнути негативних наслідків у політиці та економіці [47: 74].

Майба В. В класифікує політкоректну лексику за смисловою ознакою, в основі якої фактично лежить виділення типів дискримінації, які долає та чи інша лексема: за статевою й сексуальною ознакою, за національною ознакою, за релігійною ознакою, за ознакою віку, стану здоров'я, зовнішності, соціального статусу тощо [37: 104].

Англійській політкоректній лексиці властива досить багатогранна проблематика, зокрема її переклад іншими мовами. З одного боку, особливості перекладу визначають лінгвокультурні традиції країни, мовою якої

здійснюється переклад. З іншого боку, чимале значення відіграють процеси глобалізації та євроінтеграції. Так, у вітчизняних ЗМІ ми бачимо численну кількість спроб адаптувати англомовні політкоректні терміни, перспективи ужитку яких залишаються сумнівними. Проте, ставлення до політкоректної лексики в українській мові поступово змінюється й це, безумовно, впливає на перекладацькі тенденції. Якщо раніше українські дослідники політкоректних термінів заглиблювались лише в переклад одиниць на позначення расової та національної належності, фізичних та психічних якостей людини, а також непрестижних професій, то наразі з'являється зацікавленість соціальною політкоректністю та термінами з іронічною конотацією.

Варто зауважити, що на категорію політкоректності значною мірою впливає наш менталітет, українські культурні цінності та моральні принципи. Саме через ці чинники ми спостерігаємо часткову неадекватність перекладу, спричинену неприродним звучанням термінів – вони здаються глузливими та неприйнятними для формального стилю [63].

У сучасних англомовних ЗМІ евфемізми набули широкого розповсюдження, розкриваючи такі теми, як хвороби, смерть, вік, стать, раса, етнос, інтимні стосунки, фізичні та розумові вади людини, фізіологічні процеси й стани людського організму, збройні конфлікти, економічна нестабільність, матеріальне становище, професії тощо.

Висновки до розділу 1

1. Сьогодні проблема ненасильницької комунікації привертає увагу багатьох дослідників. Сучасна концепція була розроблена американським психологом Маршаллом Б. Розенбергом. Проте вона має глибокі історичні корені.

2. Згідно з концепцією М. Розенберга ненасильницька комунікація складається з чотирьох основних послідовних компонентів: спостереження без оцінювання; ідентифікація та озвучення емоції; усвідомлення та озвучення глибинних потреб; та озвучення прохання, яке впливає з попередніх етапів.

3. Основою ненасильницького спілкування слугує емпатія. Емпатія (від грец. *empathia* – співпереживання) – це осягнення емоційних станів іншої людини, здатність емоційно відгукуватися на переживання інших людей; це шанобливе розуміння того, що відчувають інші люди.

4. Водночас реалізація останніх двох компонентів ненасильницького спілкування – озвучення потреб та прохання, як і емпатія сама по собі, передбачають ввічливе та шанобливе ставлення та налагодження кооперації між учасниками комунікації. Отже вважаємо за можливе віднесення категорії ввічливості до одного із маркерів позначення ненасильницької комунікації.

5. Англійськомовний медіадискурс, актуалізований сукупністю усних і писемних текстів створених журналістами, що поширюються в англійськомовних країнах через газети та журнали, телебачення, радіо та мережу Інтернет, викликає великий інтерес мовознавців. А проблеми перекладу текстів мас-медійного дискурсу пов'язані із розумінням перекладачем тексту на всіх його рівнях, подоланням розбіжностей між мовою оригіналу та мовою перекладу, відтворенням стилістичних характеристик тексту, урахуванням при перекладі характеристик цільової аудиторії текстів оригіналу та перекладу.

6. Політична коректність виступає одним із маркерів позначення засобів ненасильницької комунікації. В свою чергу з теорією політичної коректності нерозривно пов'язаний феномен евфемії, а лексика політкоректних висловлень представлена переважно евфемізмами, які, будучи емоційно нейтральними словами або виразами, вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, що можуть здатися непристойними, грубими або нетактовними.

У сучасних англійськомовних ЗМІ евфемізми набули широкого розповсюдження, розкриваючи такі теми, як хвороби, смерть, вік, стать, раса, етнос, інтимні стосунки, фізичні та розумові вади людини, фізіологічні процеси й стани людського організму, збройні конфлікти, економічна нестабільність, матеріальне становище, професії тощо.

РОЗДІЛ 2

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЗАСОБІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

2.1. Вербалізація емпатії в англійськомовному медіадискурсі

Розробник сучасної концепції ненасильницької комунікації доктор філософії Маршалл Розенберг стверджував, що насильство та насильницька комунікація в більшості випадків є результатом дефіциту емпатії. Цей дефіцит пояснюється виразом *“hurt people hurt people”* «скривджені люди кривдять інших». Саме емпатія є основою концепції ненасильницької комунікації та відкриває шлях до альтернативних насильницьким варіантів побудови комунікації та задоволення потреб.

В рамках нашого дослідження зосередимо нашу увагу на детальнішому розгляді вербалізації (лінгвістичного вираження) емпатії як основи ненасильницької комунікації зокрема в англійськомовному медіадискурсі.

Емпатія є специфічною емоційною реакцією однієї людини, спричиненою емоційним станом іншої людини. В сучасних дослідженнях поряд із терміном «емоційна лексика» активно вживаються терміни «емотивна лексика» та «емотиви». Емотивність слугує детермінантом емпатії, а лексику на її позначення номінують емпатійною лексикою або емпативами, і її не завжди можливо відділити від емотивної. [58: 92]

Для систематизації **лінгвістичних засобів вираження емпатії** в нашому дослідженні послуговуватимемося класифікацією, запропонованою в своїх дослідженнях Таценко Н.В., яка поділяє емпатійну лексику на:

- 1) мовні одиниці, предметно-логічне значення яких складає **поняття про емпатію** й закладене в **семантичному ядрі слова**;
- 2) **емпатійно-експресивну лексику** з компонентом інтенсивності, яка містить чуттєвий фон;
- 3) **емпатійно-оцінну лексику** [58: 92].

Отже до мовних одиниць, предметно-логічне значення яких складає **поняття про емпатію** й закладене в **семантичному ядрі** слова, належить перш за все лексема *empathy*. Вона лежить в основі як лексико-семантичних варіантів слів з інгерентною емпатійною семою, закріплених у словникових дефініціях, так і дискурсивних смислів, не зафіксованих у лексикографічних джерелах внаслідок своєї меншої укоріненості. Однак ці смисли трактуються дослідниками як складові емпатії.

Серед лексичних одиниць, предметно-логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова, розрізняють **пряму та опосередковану номінацію** лексеми *empathy*.

Пряма номінація *empathy* з інгерентним семіотичним значенням, яке закладене в семантичному ядрі слова, демонструє значну варіативність способів концептуалізації внаслідок того, що: 1) в англійській мові способи бачення мовцем фрагменту світу відповідної комунікативної ситуації емпатії включає такі частиномовні форми як **іменник** *empathy*, **дієслово** *empathize* (*empathise*), **прикметники** *empathizing* (*empathizing*), *empathetic*, **прислівник** *empathizingly* (*empathisingly*); 2) вона має похідні: від *empathy* утворені **іменники** *empathizer* (*empathiser*), *empathizee* (оказіональне) [58: 93]. Наприклад,

(1) *"I want to start by acknowledging how tired, worried and frustrated I know you are," Biden began in a speech that swerved between individual empathy, patriotic uplift and straight-talking frustration.* (BSB, URL) – «Я хочу почати з визнання того, що я знаю, наскільки ви втомлені, стурбовані та розчаровані», - почав Байден промову, яка коливалась між індивідуальним співпереживанням, патріотичним піднесенням та відвертим розчаруванням.

(2) *"I am disappointed by the lack of empathy shown in recent weeks towards protecting our most vulnerable, the future of this country," Rashford told the BBC on Saturday.* (MRD, URL) – «Я розчарований відсутністю емпатії, продемонстрованою останнім часом щодо захисту наших найбільш вразливих, майбутнього цієї країни», - сказав Рашфорд БіБіСі в суботу.

(3) *But we need to do more. We need to understand that the fear is real, it is visceral, and it doesn't always respond to statistics. We need to listen, empathize and take time to explain.* (INE, URL) - Але нам потрібно робити більше. Потрібно розуміти, що страх реальний, він інтуїтивний і не завжди реагує на статистику. Нам потрібно слухати, співпереживати і приділяти час поясненню.

(4) *That educational process also has made him "probably more spiritual than I ever was," he added. "I'm more giving than I ever was. I'm more empathetic than I ever was. I'm probably a better dad. I'm a better person because I had that moment.* (RND, URL) - Цей освітній процес також зробив його «ймовірно, більш духовним, ніж я коли-небудь був», - додав він. - Я даю більше, ніж будь-коли. Я більш чуйний, ніж будь-коли. Я, мабуть, кращий тато. Я краща людина, тому що у мене був той час».

(5) *These trips mark a subtle — and perhaps temporary — shift away from Biden focusing on touting the administration's political priorities and toward sending a message that the Bidens are empathizers.* (JBV, URL) - Ці поїздки знаменують собою тонкий і, можливо, тимчасовий відхід від Байдена, зосередженого на рекламі політичних пріоритетів адміністрації, до надсилання повідомлення про те, що Байдени є емпатами

Опосередковані номінації, в яких це значення з'явилося у результаті розвитку семантичної структури слова з іншим семіотичним значенням представлено **іменниками**: *sympathy, amity, appreciation, benevolence, clemency, commiseration, compassion, compunction, consideration, condolence, comfort, communion, concern, concord, consolation, encouragement, fellow-feeling, friendliness, humaneness, kindness, lenity, likemindedness, pity, reassurance, rapport, recognition, regret, reinforcement, responsiveness, softness, softheartedness, sorrow, support, tenderheartedness, warmth, yearning, etc* [58: 93].

(8) *"I was met with commiseration, empathy and compassion," he told me. "That emotional support immediately helped me feel so much better."* (MMA, URL) – «Мене зустріли зі співчуттям, емпатією (співпереживанням) та милосердям,

- сказав він мені. - Ця емоційна підтримка відразу ж допомогла мені відчувати себе набагато краще».

(100) *The naturalist and broadcaster, 90, said he felt “deep, deep sympathy and sorrow” for captive gorillas after Kumbuka escaped from his enclosure on Wednesday.* (SDA, URL) - 90-річний натураліст і телеведучий сказав, що він «глибоко, глибоко співчуває та відчуває жаль» до полонених горил після того, як Кумбука в середу втік зі свого вольєра.

(6) *The leaders of Japan and Vietnam expressed serious concern on Wednesday about the situation in the South China Sea and any unilateral actions aimed at altering the status quo, and agreed to work together to sustain free and open sea lanes as tensions escalate in the region amid China's rise.* (JVE, URL) - В середу лідери Японії та В'єтнаму висловили серйозну стурбованість ситуацією в Південно-Китайському морі та будь-якими односторонніми діями, спрямованими на зміну статус-кво, і домовилися працювати разом для підтримки вільних і відкритих морських шляхів у міру ескалації напруженості в регіоні на тлі посилення Китаю.

В емпатійних висловленнях вживаються **прикметники** з емоційно понятійним змістом «емпатія» - *sorry, empathetic, sympathetic, compassionate, etc* та **дієприкметники** - *concerned, worried, etc*, які безпосередньо інформують про почуття до адресата і є прямим способом виразити співпереживання/співчуття [25: 64].

(9) *“We are sorry about the loss of any human life,” the local police chief, Jaromir Knize, said. “Under the current circumstances I stand behind the officers but of course, I’m sorry about the death of the person, that’s for sure. Nobody wishes anything like that to happen.”* (CPS, URL) – «Ми шкодуємо про втрату будь-якого людського життя, - сказав місцевий начальник поліції Яромир Кнізе. - За нинішніх обставин я підтримую офіцерів, але, звичайно, я шкодую про смерть цієї людини, це точно. Ніхто не бажає, щоб ставалося щось подібне.»

Вживання прикметника *sorry*, який є прямим способом вираження співпереживання, співчуття, є досить типовим та розповсюдженим для емпатійних висловлень.

(10) *British people are becoming more sympathetic towards refugees and migrants, according to a new study.* (BPB, URL) – Згідно з новим дослідженням британці стають більш прихильними до біженців та мігрантів.

(11) *In the letter, Johnson and Lucas say they're "deeply concerned about the potential for degradation of our nation's weather forecasts from interference in the electromagnetic spectrum."* (WDC, URL) - У листі Джонсон і Лукас кажуть, що вони «глибоко стурбовані можливістю погіршення прогнозів погоди нашої країни через втручання в електромагнітний спектр».

(12) *Japan's Emperor Naruhito is "extremely worried" that the Tokyo Olympics and Paralympics could accelerate the spread of the coronavirus, the head of the Imperial Palace said Thursday with the games opening in one month.* (PJE, URL)- Імператор Японії Нарухіто «вкрай занепокоєний» тим, що Олімпіада та Паралімпіада в Токіо можуть прискорити поширення коронавірусу, заявив глава Імператорського палацу в четвер, за місяць до відкриття ігор.

Дієсловами, які зустрічаються у лексичному оформленні емпатійних висловлень окрім *to empathize*, є: *to sympathize, to regret, to bemoan, to grieve, to commiserate, to condole, to bewail, to deplore, to comfort, to support, to reassure, to encourage, to cheer, to console, to ease, to sooth, to relieve, etc; to feel for somebody, to identify with somebody, etc.* Наприклад,

(13) *Taiwan's president on Wednesday sought to reassure the public that the government is capable of withstanding a further outbreak of COVID -19 after six local cases were detected.* (TLS, URL) - Президент Тайваню в середу намагався заспокоїти громадськість, що уряд здатний протистояти подальшому спалаху COVID-19 після того, як було виявлено шість місцевих випадків захворювання.

(14) *Bill O'Reilly says he did his best to console a wounded Donald Trump after MAGA fans booed him for admitting he'd had a booster shot.* (BOR, URL)-

Білл О'Рейлі каже, що зробив усе можливе, щоб втішити пораненого Дональда Трампа після того, як шанувальники MAGA (Make America Great Again 'Зробімо Америку великою знову') освистали його після того, як він зізнався в отриманні бустерного щеплення.

(15) *After Lauren Miller lost her father in January to COVID-19, her longtime friend Jay Kleiman advised her not to wallow in grief and to seek counseling to ease her pain.* (CWE, URL)- Після того, як Лорен Міллер втратила батька в січні через COVID-19, її давній друг Джей Клейман порадив їй не загрузати в горі і звернутися за порадою, щоб полегшити свій біль.

Позитивна спрямованість емпатії уможлиблює віднесення до її вербалізації лексем, що репрезентують позитивні почуття та емоції (любов, симпатію, повагу, прихильність тощо). Отже до опосередкованих номінацій емпатії ми також відносимо слова, що репрезентують позитивні почуття й емоції відносно емпатанта: *love, like, admire, adore, appreciate, cherish; care etc.* [25: 65]. Наприклад,

(16) *"I have a feeling you're going to do a lot more, but you're doing a lot of good already," DeGeneres said. "I admire you so very much."* (MOL, URL) - «У мене є відчуття, що ти зробиш набагато більше, але ти вже робиш багато хорошого, - сказала Дедженерес. - Я так захоплююся тобою».

(17) *Easter was taken to hospital in Cincinnati, Ohio following the attack and underwent surgery to remove bullet fragments, according to local reports, but the 31-year-old has since confirmed he is in a stable condition.*

"I appreciate the love I'm resting up guys I appreciate you all I will recover and be ok," Easter tweeted on Monday night. (REJ, URL) – За повідомленням місцевих ЗМІ після нападу Істера доставили до лікарні в Цинциннаті, штат Огайо, де він переніс операцію з видалення залишків куль. Але 31-річний хлопець підтвердив, що перебуває в стабільному стані.

«Я ціную любов, яку я відчуваю, хлопці. Я ціную вас усіх, я одужаю і буду в порядку», - написав Істер у Twitter у понеділок увечері.

(21) *"I liked your letter so much that I ended up reading it to everybody, and so everybody heard what you said," Obama said in their Oval Office meeting. (IVP, URL) – «Мені настільки сподобався твій лист, що я в кінцевому підсумку прочитав його всім, і тому всі почули, що ти сказав», - сказав Обама на зустрічі в Овальному кабінеті.*

Для того, щоб охарактеризувати емпатійне ставлення мовця до іншого вживаються **прикметники** з емоційно- понятійним змістом «емпатія» *empathetic, sympathetic, compassionate, concerned, encouraging, soothing, comforting, etc* та похідні від них **прислівники**, які використовуються у дієслівному словосполученні і позначають спосіб дії *sympathetically, empathetically, compassionately, encouragingly, soothingly, heartily, reassuringly, etc*. Наприклад: *to say (to look) sympathetically (empathetically, compassionately); sympathetic (empathetic, commiserating, compassionate, condoling, encouraging, comforting, soothing, reassuring) look (tone, voice, speech, words, smile) [25: 65-66]*

(19) *"Everything is okay, everything is okay," Button told them soothingly. And so it was. (SCK, URL) – «Все в порядку, все в порядку», заспокійливо сказав їм Баттон. І так воно і було.*

(18) *"Of course, of course, take your time, ma'am," Irene said. She was jiggling her foot on the floor impatiently, but her tone was smooth and sympathetic. (MSC, URL) – «Так, звичайно, не поспішайте, мем», - сказала Ірен. Вона нетерпляче погойдувала ногою по підлозі, але говорила рівним та співчутливим тоном.*

(20) *Throughout Pence's whirlwind 26-hour visit to Lima over the weekend, he repeatedly struck a compassionate tone as he described the suffering of people around the world, especially in Venezuela and Syria, and he talked about the United States' moral obligation to help others. (PTT, URL) – Під час бурхливого 26-годинного візиту Пенса до Ліми на вихідних він неодноразово вдавався до співчутливого тону, описуючи страждання людей у всьому світі, особливо у*

Венесуелі та Сирії, і говорив про моральний обов'язок Сполучених Штатів допомагати іншим.

До **емпатійно-оцінної лексики** належить цілий пласт вокабуляру, поданий різними частинами мови: прикметниками, прислівниками, іменниками, частками та дієсловами.

Найяскравішими репрезентантами оцінності є **прикметники**, які в залежності від емоційного заряду поділяють на позитивно-оцінні та негативно-оцінні прикметники.

Функціональне призначення **позитивно-оцінних прикметників** (або прикметників з емоційним позитивним зарядом) – вираження позитивної оцінної характеристики людини чи події, підкреслення позитивного в поведінці, зовнішності, моральних якостях емпата або емпатанта, що увиразнюється через **похвалу, заохочення, комплімент, підтримку, підбадьорення** (*amazing, amusing, beautiful, blessed, brilliant, charming, excellent, extraordinary, fantastic, glad, good, great, heavenly, incredulous, lucky, terrific etc.* [58: 95; 25: 67])

(22) *“It’s so nice to meet you! How have you been?” the president told him. “You look very nice in your suit.” (IVP, URL) – «Так приємно з тобою познайомитися! Як справи? - запитав президент. - Ти дуже гарно виглядаєш у костюмі».*

(23) *“Everyone wanted to meet Alex,” Myteberi said. “We met with a wonderful woman volunteer who had been the first to open and read Alex’s letter. She was tearing and I was tearing — happy tears, of course.” (IVP, URL) - «Всі хотіли зустрітися з Алексом, - сказав Митебері. - Ми зустрілися з чудовою жінкою - волонтером, яка першою відкрила і прочитала листа Алекса. Вона плакала, і я плакав — від щастя, звичайно».*

Негативно-оцінні прикметники виражають ставлення до ситуації, яка вимагає емпатійної реакції, або до осіб, що її спричинили (*awful, bad, bitter, delirious, disastrous, dreadful, grave, grievous, unfortunate, unpleasant, helpless, hopeless etc.*) [58: 95; 25: 68].

(24) *Kyrgios said last week his country's handling of Djokovic's visa dispute had been "really bad" and urged officials to "do better".* (NJE, URL) – Кіргіос заявив, що минулого тижня його країна «дуже не гарно» розібралась з візовим спором Джоковича, і закликав чиновників «працювати краще».

(25) *His family issued an apology Wednesday night.*

"Mr Weller and his family want to express their deepest sympathies to the victims and their families of the tragic accident," family lawyer Jim Bianco said in the statement. "This was an unintentional and unfortunate accident. Mr Weller is shaken up, but his thoughts tonight are with the victims and their families." (DKE, URL)- Його сім'я вибачилася в середу ввечері. «Містер Веллер і його сім'я хочуть висловити свої найглибші співчуття жертвам і їх сім'ям через цю трагічну аварію. - йдеться в заяві сімейного адвоката Джима Б'янка. - Це був нешасний випадок. Містер Веллер шокований , але його думки сьогодні ввечері з жертвами та їхніми сім'ями».

Емпатійно-експресивна лексика з компонентом інтенсивності, яка містить чуттєвий фон, репрезентує емпатію на різних рівнях англійської мови. На **фонетичному** рівні типовою ознакою емпатійно-експресивної мови є незвичні зміни звуків, тип вимови, просодичні засоби, а також повтор, якому властива підсилювально-видільна функція. Експресивність повторів полягає в емпатичному виділенні суб'єктивно значущої інформації за допомогою звукопису (асонансу, алітерації): *mummy will aaalways heeeelp you; tears tears tears roll down my cheeks; love you, my lovely little thing; I will judge you not by the color of your skin but by the content of your character; he heard her still stopping the sound of his heart etc.* [59: 169].

На **морфемному** рівні емпатійно-експресивна лексика з компонентом інтенсивності – це сукупність зменшувальних пестливих афіксів: *-ie (-y, -ey), -et, -let, -kin, -ling – sweetie, cookie, kitty, foxy, princelet, boykin, darling, manling, weakling etc.:*

(26) *Look at me, look at me. Don't look down. I'm 'ere all ze time. Nothing can 'appen to you. I'm so sorry to put you through this, sweetie pie, but c'est la vie. Ze*

lift eez closed. Ze green run eez closed. Zis eez ze only way down today. (TFA, URL)

- Поглянь на мене, подивись на мене. Не дивись вниз. Я поруч. З тобою нічого не станеться. Мені дуже шкода, що тобі треба пройти через це, солоденька, та c'est la vie. Ліфт закритий. Зелена траса закрыта. Сьогодні це єдиний шлях вниз.

(27) *By now you'll be thinking, "Poor Andy, he has no chance".* (WNB, URL)

- До цього часу ви будете думати: «Бідний Енді, у нього немає шансів».

Зазначена лексика може також бути репрезентована морфемними повторами (кореневими або афіксальними). Їх основна функція – психологічний вплив на емпата або емпатанта, що реалізується за допомогою утримання уваги на темі висловлення:

(28) *"Everyone wanted to meet Alex," Myteberi said. "We met with a wonderful woman volunteer who had been the first to open and read Alex's letter. She was tearing and I was tearing — happy tears, of course."* (IVP, URL) - «Всі хотіли зустрітися з Алексом, - сказав Митебері. - Ми зустрілися з чудовою жінкою - волонтером, яка першою відкрила і прочитала листа Алекса. Вона плакала, і я плакав — від щастя, звичайно».

На **лексичному** рівні емпатійно - експресивна лексика з компонентом інтенсивності актуалізована масивом **повнозначних слів, модальних дієслів, часток, вигуків**: *my God!; my honey!; dear pet!; sweetheart; oh, my beloved!; how wonderful!; you are charming!; what a splendid person!; wow!; how dare they!; how could she!; two lovely black eyes!; very impressive!; exciting stuff! etc.*

Вигуки становлять особливий шар **емпатійно - експресивної** лексики. Зокрема, до складу таких вигуків відносяться вигуки, що позначають **позитивні** емоції, почуття та переживання:

1) радості, захоплення, радісне хвилювання - *My! Wow! Ah me! Thank God (goodness)! Praise the God! Lord, no! God in Heaven! Goodness me! etc.*; 2) симпатії - *Ah; oh, lovely, lovely, etc.*; 3) задоволення - *oh, very well, very well; ah, well, well, etc.* [25: 70].

Вигуки, що позначають **негативні** емоції беруть участь в емпатизації висловлень, в яких має місце: 1) жаль, співчуття, чуйне ставлення до чужого

горя, страждання: *oh, dear, dear! dear me! goodness gracious! eh ah! ah, me! poor me! my, my! alas! Oook! oh, humph! oh, gosh! By God! Merciful God! God help him! good Heavens! good Lord! oh God! oh Lord! dear God! Crist! etc.*; 2) спроба мовця своїм турботливим, співчутливим ставленням заспокоїти, полегшити відчай, тугу, сум, розпач, вселити адресатові бадьорість, упевненість - *shhhh, come, come; there, there; come now; now there! oh, come now! hey, hey, etc.* [25: 71].

(29) *By his own admission over-excited, Mr Hunt caused the bell to fly off the handle and nearly maim a bystanding woman. The look on his face, below, in the split second as the bell's trajectory remained uncertain, was priceless. "Oh, oh dear! Are you all right? Health and safety!" remarked the minister.* (OSO, URL) - За словами містера Ханта, через нього дзвін злетів з ручки й мало не покалічив жінку, що стояла поруч. Погляд на його обличчі, внизу, в частки секунди, коли траєкторія дзвону залишалася невизначеною, був безцінним. «О, Боже мій! З Вами все гаразд? Живі - здорові!» - сказав міністр.

Підсилення іллокуції емпатійних висловлень досягається за рахунок вибору відповідних лексичних засобів, що виконують роль **інтенсифікаторів**. **Маркери-інтенсифікатори** приєднуються до експресивної лексики, підсилюючи емпатійний ефект. До них належать **прислівники** (*absolutely, bitterly, boundlessly, completely, deeply, enormously, extremely, heartily, intensely, overwhelmingly, please, profoundly, trully, utterly, very, whole-heartedly, wholly etc*), **частки** (*so, still, too, just, really etc*), **модальні слова** (*certainly, indeed, of course, surely etc*). Наприклад,

(30) *Offering support for Craig Tiley, the organization's CEO and tournament director, the board and its member associations admitted "recent events have been a significant distraction for everyone, and we deeply regret the impact this had on all players.* (TAR, URL) - Пропонуючи підтримку Крейгу Тіллі, генеральному директору організації та директору турніру, рада директорів та її асоціації-члени визнали, що «останні події були значним відволіканням для всіх, і ми глибоко шкодуємо про те, як це вплинуло на всіх гравців».

(31) *"I know what a fragile thing family can be and how fleeting happiness can be," he told The Washington Post. "My uniquely dysfunctional childhood made me deeply empathetic... I'm not engineered to believe that someone in a position of authority necessarily has your best interest at heart."* (AGW, URL) – «Я знаю, якою тендітною може бути сім'я і яким швидкоплинним може бути щастя, - сказав він The Washington Post. - Моє унікально неблагополучне дитинство зробило мене глибоко співчутливим. Я не вважаю, що хтось при владі обов'язково має діяти в ваших інтересах».

(32) *Morrison replied: "We're all terribly sorry for what this pandemic has done to the world and to this country."* (WAT, URL) - «Ми всі страшенно шкодуємо про те, що ця пандемія зробила зі світом та цією країною», - відповів Моррісон.

(33) *"I'm so upset and I'm really embarrassed and I'm so sorry to everyone who has travelled again. I'm really sorry."* (TAP, URL) - «Я така засмучена, й мені дуже ніяково, і мені так шкода всіх, хто знову поїхав. Мені дуже шкода».

(34) *"Yeah, of course I understand fans' concerns about the shirt change because that's the identity they've been a part of," added the former Manchester United star.* (СМО, URL) – «Так, звичайно, я розумію занепокоєння вболівальників щодо зміни сорочки, тому що це ідентичність, частиною якої вони були», - додав колишній зірковий гравець «Манчестер Юнайтед».

Також спираючись на фактичний матеріал, можна зробити висновок, що найчастіше лінгвістичне висловлення емпатії здійснюється за рахунок декількох одиниць, що належать до різних лексико - морфологічних розрядів та утворюють словосполучення таких типів:

1) дієслівне словосполучення, що складається з дієслова, яке виражає емоції, почуття (*to feel*) або дієслова, що означає напрямок дії (*to show, to offer, etc*) та іменника (*empathy, sympathy, condolence, consolation, etc*) - *to feel pity (empathy, sympathy), to show sympathy, to accept sympathy, to express sympathy, to have sympathy, to present condolences, to offer consolation, to share one's sorrow.* [25: 72].

2) іменникове словосполучення, що складається з іменника з емоційно понятійним змістом «емпатія» - *sympathy, empathy, compassion, commiseration, condolence*, etc та прикметника, який описує емоції, почуття [59: 175] - *acute, abysmal, ardent, boundless, breathless, cordial, deep, endless, enormous, whole hearted, wordless, etc.* Для підсилення емпатії можуть вживатися прикметники найвищого ступеню порівняння (*sincerest, deepest, the most sincerest, keenest, etc.*)

(7) *I am a reasonably empathetic person. I'm not a sob sister, but I do feel true sympathy for other people's misfortunes.* (MMW, URL) - Я досить чуйна людина. Я не плакса, але я дійсно співчуваю чужому лиху.

(35) *"I'm sorry to stop, I will answer your question, I'm just sorry because I just read some sad news about Prince Philip," the Portuguese manager said. "So, I would like to express my condolences to the Royal Family and to be very honest and say I have a deep, deep, deep respect for the Royal Family, so my deepest condolences.* (PPD, URL) – «Перепрошую за зупинку, я відповім на Ваше запитання, мені просто шкода, тому що я щойно прочитав сумну новину про принца Філіпа, - сказав португальський менеджер. - Тож я хотів би висловити свої співчуття королівській родині та зізнатися, що маю глибоку, глибоку, глибоку повагу до Королівської сім'ї, тому висловлюю свої найглибші співчуття».

(36) *Mrs Mujinga, 47, died in 2020 with coronavirus after she was reportedly coughed on and spat at by a passenger. Mr Walker also offered his "deepest sympathies" to Mrs Mujinga's family.* (BMS, URL) - 47-річна пані Муджинга померла у 2020 році від коронавірусу після того, як на неї, згідно з повідомленням, покашляв і плюнув пасажир. Пан Уолкер також висловив свої «найглибші співчуття» родині пані Муджинги.

3) прикметника емоційно - понятійним змістом «емпатія» (*sorry, empathetic, sympathetic, compassionate, etc*) і прислівника (*absolutely, awfully, bitterly, boundlessly, completely, cordially, deeply, enormously, extremely, fervently, fully, greatly, grievously, heartily, inexpressibly, intensely,*

overwhelmingly, painfully, profoundly, speechlessly, strongly, terribly, totally, truly, utterly, very, warmly, whole - heartedly, wholly, etc).

(37) *Claire Scott wants to help dozens of other families who now face the struggle she endured. Her son Liam is cancer free after travelling to America for the experimental treatment, and she says Health Secretary Sajid Javid was “extremely sympathetic” to her cause when she met him earlier this week.* (MBF, URL) - Клер Скотт хоче допомогти десяткам інших сімей, які тепер стикаються з боротьбою, яку вона пережила. Її син Ліам тепер вільний від раку після поїздки до Америки на експериментальне лікування, і вона каже, що міністр охорони здоров'я Саджид Джавід був «надзвичайно співчутливим» до її справи, коли вона зустріла його на початку цього тижня.

4) прикметника з емоційно - понятійним змістом «емпатія» (*sorry, empathetic, sympathetic, compassionate*) та частки (*so, too*):

(38) *“One of the first things she said is, ‘I am so sorry to all those women out there. This is a setback for all women in and outside the courtroom,’” attorney Elaine Bredehoft told The Today Show on Thursday morning.* (АНЖ, URL) – Найперше, що вона сказала: «Мені так шкода всіх цих жінок. Це невдача для всіх жінок в залі суду та за його межами.» - розповіла адвокат Елейн Бредехофт на шоу «Сьогодні» в четвер вранці.

Таким чином, корпус мовних засобів, що використовуються для позначення емпатії є досить широким та включає в себе представлені різними частинами мови мовні одиниці, предметно-логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова; емпатійно - експресивну лексику з компонентом інтенсивності, яка містить чуттєвий фон та емпатійно - оцінну лексику.

2.2. Лексичні засоби вираження ввічливості в англійськомовному медіадискурсі

Концепція ненасильницької комунікації, базуючись на емпатії, передбачає доброзичливе, ввічливе та шанобливе ставлення до

співрозмовника, відсутність критики та вимог, наявність співпереживання та бажання спілкуватися, налагоджувати комунікативні стосунки та один з одним.

Серед законів, що регулюють емпатійне мовленнєве спілкування, провідне місце відводиться універсальному прагматичному принципу ввічливості, який відіграє важливу роль у теорії успішної мовленнєвої взаємодії. Ввічливість як засіб збереження й досягнення гармонії у вигляді поваги до іншого допомагає підтримувати соціальну рівновагу, є засобом зменшення конфронтації у дискурсі, що уможливорює комунікацію в разі потенційної напруги між співрозмовниками [87: 82; 86: 292].

У лінгвістиці категорія ввічливості зазвичай розглядається в рамках загальної стратегії мовної поведінки комунікантів або при аналізі особливостей мовленнєвих актів у ситуаціях вибачення, подяки, компліменту, вираження співчуття тощо.

Класифікації ввічливості, запропоновані різними авторами [74; 86; 87], показують залежність словесної репрезентації ввічливості від широкого кола факторів. Кожна класифікація, що розвиває різні аспекти цього явища, спрямована на визначення принципів, якими співрозмовники повинні керуватися, щоб успішно реалізувати свої комунікативні наміри. Ці класифікації зосереджуються на тому, що різні види ввічливості мають різні способи вербальної реалізації в залежності від ситуації, міжособистісних стосунків між мовцем і адресатом, міжкультурних чинників.

Ввічливість як предмет наукового дослідження традиційно пов'язують з культурою мови, мовленнєвим етикетом. Структуру мовного етикету визначають такі основні елементи комунікативних ситуацій, які властиві всім мовцям: звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, пропозиція, порада, згода, відмова, співчуття, комплімент, присяга, похвала тощо. З-поміж них вирізняють ті, що «вживаються при зав'язуванні контакту між мовцями – формули звертань і вітань; при підтриманні контакту – формули вибачення,

прохання, подяки та ін.; при припиненні контакту – формули прощання, побажання тощо. Це – власне етикетні мовні формули». Названі елементи мовного етикету «покликані репрезентувати насамперед увічливість співбесідників».

Для вираження ввічливих намірів в процесі комунікації в сучасному англійськомовному медіадискурсі існує велика кількість лінгвістичних одиниць.

В межах нашого дослідження зосередимо нашу увагу на розгляді лексичних засобів вираження ввічливості лише при звертанні, вибаченні та подяці.

У якості **звертання** можуть виступати лексичні одиниці, що належать до різних частин мови і мають у тексті різне семантичне навантаження. Будова і значення звертань як маркерів увічливості різняться в залежності від форми і ступеня мови. Вони можуть передавати ступінь спорідненості, професію, вік, особисті характеристики, таким чином висловлюючи різні ступені ввічливої конотації, та в першу чергу звертаннями служать імена людей:

(39) *MR. GORE: Great question, David. Thank you so much for having us on. And, Alexandria, I'm so proud of what you've been doing.* (TPO, URL) - МІСТЕР ГОР: Чудове запитання, Девіде. Щиро дякую, що запросили нас. І, Олександріє, я так пишаюся тим, що ти робиш.

(40) *"Good morning, Doctor." "Good morning." "We haven't met before. I'm John Anderson."* (IBD, URL)- «Доброго ранку, лікарю». «Доброго ранку». «Ми раніше не зустрічалися. Я Джон Андерсон».

Найпоширенішими формами звертання до чоловіків та жінок є *Sir*, *Mr. (Mister)*, *Mrs. (Missis) and Ms. (Miss* - для молодої дівчини або незаміжньою жінки), до яких додається прізвище цієї людини.

(41) *Noddy had only driven a few yards when he saw Mr Plod the Policeman. "Hello Mr Plod," he called, "can I give you a lift?"* (NWU, URL) - Нодді проїхав лише кілька ярдів, коли побачив поліцейського містера Плода. « Вітаю, містере Плод, - покликав він, - Чи можу я вас підвезти?»

(42) "*Mrs Barch? Hello, Mrs Barch. I'm sorry but we do not have that information. Is there anything else I can help you with today, Mrs Barch?*" (BMC, URL) - «Місіс Барч? Вітаю, місіс Барч. Вибачте, але ми не маємо цієї інформації. Чи можу я вам ще чимось допомогти сьогодні, місіс Барч?»

Особливі слова-звернення використовуються при зверненні до титулованих осіб (до королеви, короля при поданні - *Your majesty* 'Ваша Величність', до чоловіка королеви, а також до спадкоємців монарха - *Your Royal Highness* 'Ваша Королівська Високість'; представників церкви (*Your Grace* або *My Lord* 'Ваше високопреосвященство', 'Ваше Преосвященство'; *Mr. Archdeacon; father* + Ім'я *etc.*); медичних працівників; військовослужбовців (*Admiral (Smith), General, Colonel, Major, Captain, Lieutenant, Sergeant, Corporal* і т.д.); у науковому світі в офіційних випадках прийнято звертатися за званням (*Professor, Senior, Tutor, Dean etc.*)

(43) *I questioned him further, and finally, he told me that he would say anything that I wanted him to say, which was of no use to me, Your Honor because I wanted only the truth," Skandalakis said.* (MAS, URL) – «Я допитував його далі, і, нарешті, він сказав, що скаже будь-що, що я хочу від нього почути. Але це не мало для мене ніякого сенсу, Ваша Честь, тому що мені потрібна була лише правда», — сказав Скандалакіс.

Зазвичай люди старшого віку звертаються до незнайомих молодих людей ласкаво для вираження ввічливості словами *dear, love, ducky, miss, son, boy* та ін. Серед молодих людей при звертанні до ровесників поширені просторіччя, як-от: *buddy, mate, chap, old girl, sister, sis*. Звертаючись до родичів використовують: *grandpa, mum, daddy*.

Вибачення є важливою складовою частиною вербальних форм ввічливості й потрібне тоді, коли між людьми виникають конфлікти або певні непорозуміння, які необхідно владнати. Тому саме вибачення може стримувати агресію, воно спрямоване на відновлення гармонійних стосунків. За яких умов та в який спосіб висловлюють вибачення, залежить від соціуму та його норм.

Англійська мова пропонує кілька формул вибачень: *(I'm) sorry/ Excuse me/ Pardon (I beg your pardon)*, а також формули з *apology, apologies, apologize, regret: I owe you an apology/ Please accept my apologies/ I do apologize for.../ I (We) regret* etc.... Однак частотність і сфера вживання цих формул істотно розрізняються [9: 19].

За обсягом, висловлювання вибачення може включати від одного до кількох різних за комунікативним типом речень (наказових, питальних та розповідних). Спираючись на фактичний матеріал, можемо зазначити, що переважну більшість становлять **розповідні** речення. При цьому мовець може констатувати факт своєї провини, вважаючи, що це є достатньою підставою для того, щоб адресат йому вибачив, або пояснює причини свого вчинку [66: 344]. Наприклад,

(44) *“Andrew, I’m sorry, Andrew. I know, but you don’t run the press conference, OK? So I’m going to go to other questions of members of the group. Katharine hasn’t had a question,” he said, referencing Guardian Australia’s political editor, Katharine Murphy. (AIS, URL)- «Ендрю, перепрошую, Ендрю. Я знаю, але Ви не ведете прес-конференцію, ОК? Тому я перейду до інших питань членів групи. Кетрін не мала питання», - сказав він, звертаючись до політичного редактора «Гардіан Австралія» Guardian Australia Кетрін Мерфі.*

Спонукальні речення, в яких мовець спонукає адресата пробачити йому зустрічаються рідше, й досить часто спонукування представлене у формі прохання, а не наказу, і містить лексичну одиницю *«please»* [66: 343]:

(45) *In the letter, shown to US television channel CNN by Ms Garza, the Duke said: “Please forgive me if I am intruding but I wanted to write and let you know how sorry I am about the death of your partner, Brian. (PWP, URL)- У листі, показаному американському телеканалу CNN пані Гарзою, герцог сказав: «Вибачте мене, будь ласка, якщо я втручаюся, але я хотів написати і повідомити вам, як я шкодую про смерть вашого партнера Брайана».*

Питальні речення є непрямим спонукуванням адресата змінити ставлення до мовця на краще і вибачити йому. Наприклад:

(46) *"I said to my mum: 'Please would you forgive me?' Obviously, it was very upsetting for her to hear that. But I really wanted my family to be able to forgive me.* (CCV, URL) – «Я сказала мамі: "Пробач мене, будь ласка." Очевидно, що їй було дуже прикро це чути. Але я дуже хотіла, щоб моя сім'я змогла мене пробачити».

Результати аналізу лексичного наповнення висловлювань вибачення свідчать про те, що вибачення може виражатися **дієсловами** *apologize* 'вибачитися', *forgive* 'вибачити', *excuse* 'перепрошувати':

(47) *McCarthy's message reads: "To Marcel and the people I offended by taking the selfie I apologise. I did not think the photo would cause such hate towards me and cause offence.* (MKS, URL) - У посланні Маккарті йдеться: «Марселю і людям, яких я образив, зробивши селфі, я прошу вибачення. Я не думала, що фото викличе таку образу і ненависть до мене».

(49) *I apologise for being so forthright, but tell him I can't help myself, I'm a passionate man.* (SHO, URL) - Я перепрошую за свою прямоту, але скажіть йому, що я нічого не можу зробити, я запальна людина.

(50) *However, forgive me – in fact, pop me on the naughty step – for not feeling too much feminist sympathy for Amal.* (FMI, URL) – Втім, пробачте мене – насправді, поставте мене в куток, – за те, що я не відчуваю занадто великої жіночої симпатії до Амаль.

(51) *You'll have to excuse me, I'm just trying to fight with this veil," says Viviana Durante, wrestling with an unwieldy sheet of coral silk as I walk into her studio.* (STM, URL) – «Ви маєте мене вибачити, я просто намагаюсь побороти цю вуаль», - каже Вівіана Дюранте в спробі щось вдіяти з громіздким полотном коралового шовку, коли я заходжу в її студію.

(52) *"If somebody goes to hug me and I don't want them to hug me, I should say: 'Excuse me, I'd rather shake hands.'* (КВЕ, URL) – «Якщо хтось йде мене обіймати, а я не хочу, щоб вони мене обіймали, варто сказати: "Вибачте, я краще потисну руку"».

Серед іменників із семою «вибачатися» у висловлюваннях вибачення найчастіше зустрічаються *apology*, *pardon* та *forgiveness*.

(48) *His family issued an apology Wednesday night. "Mr Weller and his family want to express their deepest sympathies to the victims and their families of the tragic accident," family lawyer Jim Bianco said in the statement.* (DKE, URL)- Його сім'я вибачилася в середу ввечері. «Містер Веллер і його сім'я хочуть висловити свої найглибші співчуття жертвам і їх сім'ям через цю трагічну аварію», - йдеться в заяві сімейного адвоката Джима Б'янко.

Щоб придати формальності і підвищити ступінь ввічливості висловлювання, іменник «вибачення» може бути використаний у множині. Наприклад,

(53) *I got excited after the finish to see Marcel and wanted a photo and in hindsight looking back I understand the time and place was complete wrong. My sincere apologies.*" (MKS, URL) – «Я розхвилювався після фінішу, побачивши Марселя, і хотів фотографію, та, озираячись назад, розумію, що час і місце були абсолютно не ті. Прийміть мої щирі вибачення.»

(54) *"I have to beg your pardon," the smiling pontiff said as he started his address, before explaining that there had been an electrical power problem in the Vatican.* (PFG, URL) – «Я маю попросити вибачення», - сказав усміхнений понтифік на початку свого звернення, перш ніж пояснити, що у Ватикані виникла проблема з електроенергією.

(55) *Pope Francis has made a powerful and emotional plea for forgiveness in front of hundreds of thousands of people in Dublin at the closing event of a fraught two-day trip to Ireland which has been dominated by the issue of sexual and institutional abuse.* (TSG, URL) – У Дубліні Папа Франциск виступив з потужним та емоційним закликком до прощення перед сотнями тисяч людей на заключному заході напруженої дводенної поїздки до Ірландії, в якій домінувало питання сексуального та інституційного насильства.

Найвищий показник частотності з усіх вербальних засобів вибачення має прикметник *sorry*.

(56) *"I'm sorry I yelled at you yesterday," I tell her the next morning. She may not remember, but I do.* (SMN, URL) – «Вибач, що я кричав на тебе вчора», кажу я їй наступного ранку. Вона може не пам'ятати, але я пам'ятаю.

Прикметник *sorry* багатозначний. Він може означати не лише вибачення, а й співчуття, як вже розглядалося в попередньому розділі. Наприклад,

(57) *So, I want to just say how terribly sorry we are for the loss of your pets.* (JBV, URL) – Тож я хочу просто сказати, як страшенно ми шкодуємо про втрату ваших улюбленців.

В цьому прикладі лексема *sorry* використана для вираження емпатії до співрозмовника, зокрема вираження співчуття з приводу втрати домашніх улюбленців. Тобто визначити прикметник *sorry* як мовний засіб вибачення можна лише у контексті конкретної комунікативної ситуації.

Як показало дослідження, висловлювання вибачення характеризується інтенсивністю, тобто мовець використовує різні засоби інтенсифікації для збільшення впливової сили свого висловлювання. Серед них – прислівники *so, very, absolutely, extremely*. Наприклад,

(58) *The UK home secretary, Priti Patel, has said that she is 'absolutely sorry' and that she 'never intentionally set out to upset anyone' after an official investigation found she bullied staff.* (PPI, URL) – Після того, як офіційне розслідування виявило, що Міністр внутрішніх справ Великої Британії Пріті Пател знущалась над персоналом, вона сказала, що вона «безперечно шкодує» і що «ніколи не збиралась навмисно когось засмучувати».

Висловлювання вибачення супроводжується емотивністю, коли мовець не просто просить пробачення, а й виражає свої емоції – він шкодує, що своїми вчинками образив адресата. Засобами емотивності є вигуки *oh, ah*. Наприклад:

(59) *"Hi!" he says. "Oh, I'm so sorry, I've forgotten your name."* (GOA, URL) – «Привіт! — каже він. - О, мені дуже шкода, та я забув твоє ім'я».

У ввічливому спілкуванні не обійтися без **подяки**: вираження вдячності за допомогу, послугу або за яку-небудь дію. В англійській вербальній поведінці висловам подяки відводиться надзвичайно важливе місце в

повсякденному спілкуванні. Це один із засобів демонстрації взаємної поваги. Однак, як зазначають деякі дослідники, вираз “*thank you*” в британській англійській виступає найчастіше формальним маркером вираження подяки, в той час, як в американській англійській використовується для висловлення вдячності [35: 192–193]. Мовними засобами вираження подяки є одиниці типу: *thank you, thanks, thanks a lot, thankful, grateful*; стійких словосполучень і кліше: *I’m grateful/ obliged/ indebted to you for...; Much obliged to you for the favour; I can never thank you enough; I would like to express my gratitude/appreciation*; ідіом: *thank your lucky stars; I owe you (one)* тощо.

(60) *I want to thank former Vice President Al Gore and Alexandria Villaseñor for a really interesting discussion across the range of climate issues. Thanks for being with us* (TPO, URL) - Я хочу подякувати колишньому віце президенту Елу Горю та Олександрії Вілласеньор за дуже цікаву дискусію стосовно різних кліматичних проблем. Дякуємо, що ви з нами.

(61) *MR. GORE: Great question, David. Thank you so much for having us on.* (TPO, URL) - Чудове питання, Девіде. Дякую Вам за те, що запросили нас.

(62) *Don’t get me wrong: I’ve been trained in self-defense. I’m very grateful for that early training.* (JBW, URL) Не зрозумійте мене неправильно: я тренувалась в самообороні. І Я дуже вдячна за це раннє тренування.

(63) *Theresa May was planning to chair a meeting of the emergency Cobra committee on Sunday. “I want to express my huge gratitude to the police and emergency services who are on the scene. Our thoughts are with those who are caught up in these dreadful events,” she said.* (LTA, URL) - Тереза Мей планувала головувати на засіданні комітету з надзвичайних ситуацій «Кобра» в неділю. «Хочу висловити величезну подяку поліції та екстреним службам, які перебувають на місці події. Наші думки з тими, хто потрапив у ці страшні події», - сказала вона.

(64) *Addressing the driver directly, she added: “I don't know who you are but I owe you my life. I could run away because you said that. I just want to say thank you, whoever you are, thank you so much.”* (LAS, URL)- Звертаючись

безпосередньо до водія, вона додала: «Я не знаю, хто Ви, але я зобов'язана Вам своїм життям. Я могла втекти, тому що Ви це сказали. Я просто хочу подякувати, ким би Ви не були, ще раз дуже Вам дякую».

Також для вираження вдячності використовують **фразеологічні** або лексичні одиниці, які набувають нового конотативного та семантичного значення та посилюють висловлювання вдячності: *Thank you from the bottom of my heart for...; my most heartfelt thanks to you for...; deeply indebted.*

(65) “*[This] is our small way of saying thank you and letting you know how grateful we are for all of your work as you guys continue to take care of our loved ones, our family and our friends,” he continued. (DJD, URL) – «[Це] наш маленький спосіб сказати спасибі і дати вам зрозуміти, наскільки ми вдячні за всю вашу роботу, оскільки ви, хлопці, продовжуєте піклуватися про наших близьких, нашу сім'ю і наших друзів», - продовжив він.*

(66) “*I thank you guys so much from the bottom of my heart... and I know I speak for our fellow Americans; I thank you guys so, so much.” (DJD, URL)- «Я так вдячний вам, хлопці, від щирого серця... і я знаю, що говорю за наших колег-американців; Я дуже, дуже дякую вам, хлопці».*

Емоційно-експресивні вираження подяки можна знайти у таких реченнях:

I don't know how to thank you/ I can never thank you enough (Не знаю як Вам/ тобі і віддячити); *My gratitude cannot be expressed in words/ Words cannot tell you how grateful I am/ feel* (немає слів, щоб висловити/ передати Вам/тобі мою вдячність!). Наприклад,

(67) “*Words cannot express our gratitude for the outpouring of love we have received,” the Allens stated. “We are eternally grateful for Maddie's miraculous return, for everyone who played a role in bringing her home, and for those who are now helping her begin the recovery process. (USR, URL) - «Нашу вдячність за вилив любові, яку ми отримали, не висловити словами, - заявили Аллени. - Ми безмежно вдячні за чудесне повернення Медді всім, хто відіграв в цьому свою роль, і тим, хто зараз допомагає їй почати процес одужання».*

Нейтральні форми подяки та відповіді на неї включають: *thank you, thanks, you're welcome, that's all right, that's ok, no problem, not at all, don't mention it.*

(68) *"Are you sure? You're amazing. Are you sure you don't mind?" "Yes. I'll bring them over to you." "Thank you," she says. "Thanks a million." "That's okay." She begins to retreat. "Thanks." "You're welcome." "Thank you." I keep smiling until she finally turns her back.* (ТНТ, URL) – «Ви впевнені? Ви дивовижні. Ви точно не проти?» «Так. Я принесу їх тобі». «Дякую, - каже вона. - Безмежно дякую». «Немає за що». Вона починає відступати: «Дякую». «Будь ласка». «Дякую». Я продовжую посміхатися, поки вона нарешті не повернеться спиною...

Також досить поширеними є наступні варіанти: *It was no trouble at all/ whatever!; It was no bother/ It was a pleasure* (Мені це не склало ніяких труднощів); *It was a real pleasure for me to do it* (Мені було приємно/ в радість зробити це); *My pleasure* (будь ласка).

Таким чином, для вираження ввічливих намірів в процесі комунікації в сучасному англійськомовному медіадискурсі існує велика кількість лінгвістичних одиниць. Та в межах нашого дослідження було розглянуто лексичні засоби вираження ввічливості лише при звертанні, вибаченні та подяці.

2.3. Лінгвістичні засоби вираження політкоректності в англійськомовному медіадискурсі

В рамках розгляду питання використання засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі не можна залишити осторонь питання політичної коректності, позаяк явище політичної коректності можна віднести до маркерів позначення засобів ненасильницької комунікації.

Питання протидії, боротьби з мовою ворожнечі на сьогоднішній день стоїть досить гостро. Адже в наші дні в медіа існує неконтрольована кількість висловлювань, коментарів та публікацій, які можуть розпалити ненависть між людьми різних культур, віросповідань та поглядів. Тому політично коректні

одиниці активно поповнюють сучасний медіадискурс, зокрема й англійськомовний. Вищезгадане явище має дуже сильний вплив на суспільство. Адже його можна розглядати як альтернативу та активний спосіб «боротьби» з мовою ворожнечі.

Питання політкоректності – це не лише лінгвістичне, а й багатогранне соціально-історичне, культурне й політичне питання, яке досі залишається недостатньо вивченим, і до вивчення якого у науковців немає однозначного підходу.

Більшість лінгвістів згодні з дефініцією політкоректності, даною С.Г.Тер-Мінасовою, як найбільш точною дефініцією цього феномена. Дослідниця розглядає політичну коректність мови як потужну культурно-поведінкову і мовну тенденцію, яка проявляється в спробі знайти нові способи мовного вираження замість тих, які можуть зачіпати почуття і гідність людини, ущемити її права звичною мовною некоректністю, або пряломінійністю щодо віку, соціального статусу, расової та статевої приналежності, зовнішнього вигляду і так далі [62: 216].

Отже саме прагнення людей до чемності, такту, людяності є основою теорії політичної коректності. В свою чергу з теорією політичної коректності нерозривно пов'язаний феномен евфемії, позаяк лексика політкоректних висловлень представлена переважно евфемізмами, які, будучи емоційно нейтральними словами або виразами, вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, що можуть здатися непристойними, грубими або нетактовними. Проте політкоректні евфемізми значно ширші від звичайних евфемістичних конструкцій, оскільки вони зачіпають не лише лексичний, але і синтаксичний, морфологічний та словотворчий рівні [19: 115].

У сучасних англійськомовних ЗМІ евфемізми набули широкого розповсюдження, розкриваючи такі теми, як хвороби, смерть, вік, стать, раса, етнос, інтимні стосунки, фізичні та розумові вади людини, фізіологічні процеси і стани людського організму, збройні конфлікти, економічна нестабільність, матеріальне становище, професії тощо.

Наразі серед дослідників не існує єдиної думки щодо класифікації політкоректної лексики. Створити класифікацію таких евфемізмів намагалася велика кількість дослідників політичного дискурсу: А. А. Халанська, Г. А. Вільданова [7: 187], В. В. Панін та інші. Останній виокремлює дві групи евфемізмів: 1) евфемізми, що відображають ідеї політичної коректності, що використовуються для виключення різного роду дискримінацій; 2) ідеологічні евфемізми, що використовуються для того, аби уникнути негативних наслідків в політиці та економіці [47: 74].

Під час нашого дослідження було проаналізовано фактичний матеріал на наявність політкоректних лексичних одиниць. Евфемізми, розглянуті нами в англomовному медіадискурсі, було поділено на кілька тематичних груп:

- евфемізми, що пом'якшують **дискримінацію** в різних її проявах, як то гендерна дискримінація, расова дискримінація, дискримінація сексуальних меншин, релігійна;

- евфемізми, що описують **психічний та фізичний стан** здоров'я людини;

- евфемізми, що описують **вік та особливості зовнішності** (вага, зріст) людини;

- евфемізми, що характеризують тимчасові заворушення, катаклізми, що відбуваються в **суспільстві**, як то стихійні лиха, світова економічна криза, пандемія коронавірусу тощо;

- евфемізми, які маскують **негативні явища в соціальній сфері**: соціальні пороки (пияцтво, наркоманія, проституція, злочинність), бідність та важке матеріальне становище, а також питання підвищення престижу тих чи інших професій,

- евфемізми, пов'язані з **конфліктними ситуаціями, військовими діями, терором**;

Розглянемо докладніше кожну з виділених груп.

Тема дискримінації залишається актуальною протягом багатьох років як в англomовних, так і багатьох інших багатонаціональних країнах світу, де

проживають люди різних національностей, віросповідань тощо. Евфемізми, що пом'якшують дискримінацію в різних її проявах найбільше представлені в темах гендерної, расової та етнічної дискримінації, дискримінації сексуальних меншин та релігійної дискримінації.

Дискримінація (відмінне ставлення чи поведження, упередженість, утиск, насильство) людей через їхню стать або гендер називається сексизмом. Гендерна нерівність впливає з відмінностей у гендерних ролях і спричинена існуванням гендерних стереотипів [13: URL].

Боротися з гендерною нерівністю першим почав феміністичний рух, наразі на нього спрямовуються значні міжнародні зусилля й гендерні політики держав і об'єднань. Метою їхніх зусиль є досягнення гендерної рівності.

До лінгвістичних проявів таких прагнень можна віднести вживання гендерно нейтральних одиниць, переважно на позначення професій, де нейтралізовано морфемі на позначення роду: *firefighter* (замість «*fireman*»), *actron* (замість «*actor/actress*»), *waitron*, *waitperson* (замість «*waiter/waitress*»), *chairperson* (замість «*chairman/chairwoman*»), *police officer* (замість «*policeman/policewoman*»), *businessperson* (замість «*businessman/businesswoman*»), *flight attendant* (замість «*steward/stewardess*»), *anchor* (замість «*anchorman/ anchorwoman*»), *bellhop* (замість «*bellman*»), *camera operator* (замість «*cameraman*»), *cleaner/housekeeper* (замість «*cleaning lady*»), *member of the clergy* (замість «*clergyman*»), *member of Congress* (замість «*congressman*»), *homemaker* (замість «*housewife*»), *insurance agent* (замість «*insurance man/woman*»), *mail carrier*, *mail person*, *postal worker* (замість «*mailman/mailwoman*»), *letter carrier*, *post person* (замість «*postman/postwoman*»), *law enforcement officer* (замість «*militiaman/militiawoman*»), *sales representative* або *salesperson*, *shop assistant* (замість «*salesman/saleswoman*»), *spokesperson* (замість «*spokesman/spokeswoman*»), *weather reporter*, *weathercaster*, *meteorologist* (замість «*weatherman/weatherwoman*»).

(69) *A flight attendant has shared the most common mistakes people make when travelling.* (FAT, URL) – Бортпровідник поділився найбільш поширеними помилками, які люди роблять під час подорожей.

(70) *North Carolina Republican Representative, and the youngest member of Congress, Madison Cawthorn, has vowed to prosecute Dr Anthony Fauci if the GOP takes control of the House in the 2022 midterms.* (YMC, URL) - Представник Республіканської партії Північної Кароліни і наймолодший член Конгресу Медісон Каторн поклялася притягнути до відповідальності доктора Ентоні Фаучі, якщо республіканці візьмуть під контроль Палату на проміжних виборах в 2022 році.

Також слушно зазначити спроби створення гендерно нейтральних займенників на лексичному рівні: *ze, zie, xe* (замість «*he/she*»), *hir, zir, xur* (замість «*his/her*»), *hirsself, zirsself, xemself* (замість «*himself, herself*»); спроби створення гендерно нейтральних займенників на графічному рівні: *s/he, (s)/he, he/she* (замість «*he*» або «*she*»); тенденцію до лексичної заміни займенників *his/her* на гендерно нейтральний займенник *their* [16: 5];

Проявом політичної коректності можна вважати першим звертання в першу чергу до жінок у словосполученні *Ladies and gentlemen...*, раніше першим словом використовували звертання до чоловіків.

Також, сучасні ЗМІ зазначають, що наразі звертання *Ladies and gentlemen* втрачає свою актуальність та політкоректність. Більш актуальним вважається гендерно нейтральне звертання, яке не підкреслює жодну статеву належність, наприклад:

(71) *In 2019, Air Canada banned staff from addressing passengers as “ladies and gentlemen” when making onboard announcements in an effort to be more gender inclusive.*

Standard practice had been for passengers to be greeted with “ladies and gentlemen” or “mesdames et messieurs”.

The Canadian national carrier updated its official phrasing to address customers with “hello everyone” or “tout le monde”.

“We will be amending our onboard announcements to modernise them and remove specific references to gender,” said a spokesperson. (TCE, URL)

Так, компанія Air Canada та низка інших компаній будуть використовувати у привітаннях до пасажирів виключно гендерно нейтральні звертання, такі як *“hello everyone” or “tout le monde”, “attention all passengers”*, замість *“ladies and gentlemen”*.

Серед евфемізмів, що виключають або пом’якшують **расову та етнічну дискримінацію** найбільш розповсюдженими евфемізмами є вживання *African American* (‘афроамериканець’ – на позначення американців африканського походження), *member of the African Diaspora* замість *Nigger/ Black/ Colored Person; Indigenous People* (‘корінне населення’, ‘первісне населення’ – на позначення американських індіанців), *Inuit, Native Alaskan* (‘інуїт’ – на позначення ескімосів). Цікаво, що слово *Oriental* – ‘виходець зі Сходу’ – замінюють на терміни *Asian American, Pacific American, Pacific Islander, Oceanian American*, які вказують на географічне походження і не враховують особливостей культури, в яких сформувалася особистість [16: 4]; *Native American, newcomer* тощо. Наприклад,

(72) *“Most people don’t know the story of the Native Americans who walked the lands where so much of D.C.’s houses and buildings now sit,” Lione told his listeners. (NAD, URL)* - «Більшість людей не знає історії корінних американців, які ходили по землях, де зараз стоїть так багато будинків і будівель округу Колумбія», - сказав Ліон своїм слухачам.

(73) *Asian Americans and Pacific Islanders have faced a tide of harassment and attacks in many settings during the pandemic. (AAH, URL)* – Під час пандемії американці азіатського походження та жителі тихоокеанських островів зіткнулися з хвилею переслідувань та нападів у багатьох місцях.

Головною метою вживання евфемізмів, що описують **психічний та фізичний стан здоров'я людини**, є намагання не зачепити почуття людини, прояв позитивного ставлення до людей, які страждають на розумові розлади та мають якісь фізичні вади. Розумово відсталих людей називають *learning*

disabled, special, mentally challenged people, developmentally disable. Наприклад, вживання таких евфемізмів як *low/ not brilliant/ a person with development delays/ a person with mental disability/ intellectually challenged* замість слова *stupid* ‘дурний’, *mentally sick* замість *mad* ‘божевільний’, *children with learning difficulties* замість *retarded children* ‘відсталі діти’ підкреслюють позитивне ставлення до людей з розумовими вадами чи відхиленнями.

(74) *Finally, there are millions of older people who cannot work and depend on care. As with others who have a physical or mental disability or chronic illness, they rely on an army of carers.* (WNG, URL) - Зрештою, є мільйони літніх людей, які не можуть працювати та залежать від догляду. Так само, як і люди з фізичним чи психічними відхиленнями або хронічними захворюваннями, вони покладаються на армію опікунів.

З кожним роком з’являється все більше евфемізмів, що описують людей різними фізичними вадами, такі як *invalid/ handicapped/ handicapable/ differently abled/ physically different/ disabled/ differently-abled/ physically challenged/special* замість *cripple* – ‘каліка’, замість *deaf* – ‘глухий’ – *aurally inconvenienced, hearing impaired or person with hearing impairment, unmusical*, замість *blind* – ‘сліпий’ – *unseeing, person with vision impairment* тощо [8: 95]:

(75) *The production’s status in that regard is being reaffirmed on Wednesday at the White House, where the show is being spotlighted as an exemplar of the push for greater access in the arts for people with physical and other kinds of challenges.* (SAB, URL) - Статус вистави в цьому відношенні підтвердили в середу в Білому домі, де шоу висвітлюється як приклад прагнення розширити доступ до мистецтва для людей з обмеженими фізичними та іншими можливостями.

(76) *The full cast will perform numbers from the show in the South Court Auditorium, and lead a workshop with Washington students as part of the live-streamed, three-hour event, “Americans with Disabilities and the Arts: A Celebration of Diversity and Inclusion.”* (SAB, URL) Повний акторський склад виконає номери з шоу в аудиторії Південного суду і проведе семінар зі студентами Вашингтона в рамках тригодинного заходу наживо «Американці з

обмеженими можливостями та мистецтво: святкування різноманітності та інклюзивності».

(77) *Para cycling features four classes, with three different class for athletes with physical impairments and a separate class for those with a vision impairment.* (PCC, URL) - Параолімпійські велоперегони мають чотири класи: три різні класи для спортсменів з фізичними вадами та окремий клас для тих, хто має порушення зору.

Евфемізми, що використовуються для опису **віку та особливостей зовнішності** людини (вага, зріст) є досить розповсюдженими в англomовному медіадискурсі. Проблема ейджизму (дискримінації людини на підставі її віку), зайвої ваги та одночасного нав'язування засобами масової інформації еталонів краси є досить розповсюдженою як в Україні, так і в інших країнах світу, зокрема і в англomовних.

Лексичні одиниці цієї тематичної групи найчастіше зустрічаються в зверненнях до літніх людей, та в назвах конкретних установ, як то *old persons' home* заміняють на *retirement home/ rest home/ nursing home*:

(78) *Some experts are calling for mandatory vaccinations at nursing homes, warning that unprotected staff members are endangering residents.* (NHW, URL) - Деякі експерти закликають до обов'язкової вакцинації в будинках для літніх людей, попереджаючи, що незахищені співробітники наражають жителів на небезпеку.

Евфемізми на позначення людей похилого віку *old people* є досить чисельними. В них прослідковується тенденція до спроб підкреслити позитивні аспекти похилого віку: *golden-ager/ senior citizen/elderly/ to be of a certain age/ time-honoured/ well established/ grey-haired/ experienced/ skilled/ long-lived/ well-read/ older-voter/ mature/ venerable/ to be one's golden years/ to be one's third life*:

(79) *Which brings us to two real-life examples of how some wealthy companies and well-off people deal with money that's falling from the sky. The first involves Apple, America's most highly valued company, which is swimming in cash.*

The second involves senior citizens who are fortunate enough to own defined contribution retirement accounts. (IRT, URL) – Що підводить нас до двох реальних прикладів того, як деякі багаті компанії та заможні люди мають справу з грошима, які падають з неба. Перший це Apple, найбільш шанована компанія Америки, яка буквально купається в грошах. У другому випадку мова йде про літніх людей, яким пощастило володіти пенсійними рахунками з фіксованим внеском.

(80) *The local authorities, instead of the usual emphasis on sheltered housing for retired people, encourage integrated living. The elderly offer childcare, and in return, working-age families offer services which the older residents need. Women are able to work without the uncertainties and costs of childcare, and elderly people have a useful role as well as support. (WNG, URL) -* Місцева влада замість звичного акценту на житло для пенсіонерів заохочує інтегроване проживання. Люди похилого віку забезпечують догляд за дітьми, отримуючи натомість необхідні для них послуги від сімей працездатного віку. Жінки мають можливість працювати без невизначеностей та витрат на догляд за дітьми, а люди похилого віку відіграють корисну роль та отримують підтримку.

Для опису особливостей зовнішності людини як то вага та зріст можна зустріти наступні лексичні одиниці: замість *fat* 'товстий' - *chubby/ portly/ stout/ plump/ well-built/ overweight/ plus-size/ shapely/ heavy set/ fluffy/ horizontally challenged/ calorie-challenged/ big-boned/ BBW (big, beautiful woman)/ curvy/ large and in charge/ cuddly/ full-figured/ healthy/ obese/ not exactly thin;* замість *short – vertically challenged, tall – G foot, midgets/ short people – good people/ little people/ small people:*

(81) *Eden Hazard has admitted that he was overweight when he arrived at Real Madrid. (EHF, URL) –* Еден Хазард зізнався, що не був струнким, коли прибув до мадридського «Реала».

(82) *Vertically challenged with floppy brown hair, a boyish, bewildered look and dinky little glasses, Fernando Vázquez is Spanish football's very own Harry Potter. (RCR, URL) -* Невисокий з розпущеним каштановим волоссям,

хлоп'ячим, спантеличеним поглядом і маленькими окулярами: Фернандо Васкес - це власний Гаррі Поттер іспанського футболу.

Евфемізми, які відволікають від **негативних явищ дійсності** таких як природні катаклізми, глобальні економічні проблеми, епідемії тощо...

Так вираз *climate change* 'зміна клімату' вживають замість загальновідомого поняття *global warming* 'глобальне потепління', щоб завуалювати саму суть явища глобального потепління, адже зміна клімату не завжди є негативною для оточуючого середовища, на відміну від глобального потепління. Доволі часто зустрічаються такі терміни як *a man caused-disaster/ act of God/ episode/ event/ incident/ stress of weather* замість слова *disaster*.

(83) *Spurred by climate-denial organizations, Republican legislators at the state level are working to prevent officials from dealing with businesses that are moving to wean themselves from fossil fuels or otherwise taking climate change seriously.* (CCW, URL) – Під впливом організацій, які заперечують кліматичні зміни, республіканські законодавці на рівні штатів працюють над недопущенням того, щоб посадові особи мали справи з бізнесом, який відмовляється від викопного палива або іншим чином серйозно ставиться до кліматичних змін.

Медіадискурс є досить чутливим до всіх соціальних змін. Тож тема **пандемії коронавірусної хвороби COVID - 19** теж не залишилася осторонь й миттєво знайшла в ньому своє відображення, викликавши появу та зростання використання словосполучень, які набувають в певному контексті евфемістичного характеру.

Основна лінгвопрагматична мета утворення евфемізмів у цій сфері полягає в знятті напруги, спровокованої пандемією, та створенні ілюзії контролю над ситуацією.

Евфемізми, які використовуються для опису пандемії коронавірусу та подій, пов'язаних з нею включають в себе: 1) назву хвороби та пов'язані з нею соціальні процеси; 2) слова, які використовуються носіями мови для вираження власних емоцій і почуттів з приводу подій, що відбуваються в

даний час, і пов'язаної з цим поведінки людини; 3) слова, що позначають все, що пов'язано з коронавірусною інфекцією [56: 53].

Так, часто пандемію коронавірусу порівнюють з ворогом *enemy*, чий образ стає все більш дифузним, але не менш грізним і небезпечним. Коронавірусу приписують такі характеристики, як *invisible, unseen, unknown*; а саму інфекцію називають *natural disaster, perfect storm, health emergency, sanitary crisis*:

(84) *We were now at war with an invisible enemy and our usual protocols had been thrown out the window.* (WAB, URL) – Ми зараз воюємо з невидимим ворогом, а свої звичні протоколи ми викинули у смітник.

(85) *The sharp rise in coronavirus infections in Japan is putting the country at a level approaching a "natural disaster", health officials have warned.* (CJN, URL) - Представники охорони здоров'я попередили, що різке зростання випадків зараження коронавірусом в Японії ставить країну на рівень, що наближається до «стихійного лиха».

(86) *He said the US had "flattened the curve" but admitted that infections were rising in 16 southern states.* (AII, URL) - Він сказав, що Сполучені Штати «вирівняли криву», але визнав, що кількість заражень зростає в 16 південних штатах.

Вираз *to flatten the curve* ‘вирівняти криву’ означає уповільнити поширення вірусу, наприклад, за допомогою заходів соціального стримування, для того щоб меншій кількості людей потрібно було звертатися за лікуванням.

Серед евфемізмів, що вживаються для камуфлювання **негативних явищ в соціальній сфері**, досить розповсюдженими є лексичні одиниці, які відволікають увагу від таких негативних явищ дійсності як злочинність, наркоманія, проституція тощо. Так, наприклад, в контекстах, пов'язаних зі злочинністю *criminal* ‘злочинець’ замінюють на *illegal* ‘правопорушник’, щоб зменшити негативну конотацію замість *jail* ‘в'язниця’ вживають *correctional facility* ‘виправна установа’.

(87) *Four employees at a correctional facility in Washington state are under investigation for violent and racist social media posts about black Americans and the killings of two protesters in Kenosha, Wisconsin.* (FES, URL) - Четверо співробітників виправної установи в штаті Вашингтон перебувають під слідством за насильницькі та расистські пости в соціальних мережах про афро-американців і вбивства двох протестувальників в Кеноші, штат Вісконсін.

Слово *drugs* 'наркотики' часто замінюють на евфемізм *illegal substance* 'заборонена речовина':

(88) *New Zealand has enshrined into law a one-year experiment allowing drug users to have illegal substances tested without penalty to ensure their authenticity and to weed out dangerous chemicals.* (AYI, URL) - Нова Зеландія закріпила в законі однорічний експеримент, що дозволяє споживачам наркотиків тестувати заборонені речовини без штрафних санкцій, щоб переконатися в їх автентичності та відсіяти небезпечні хімічні речовини.

Сфера назви професій насичена різноманітними евфемізмами. Так, з метою підкреслення того, що всі професії – важливі, і що працювати будь-ким – не соромно, і не засуджується суспільством, було створено одиниці на **позначення непрестижних професій**, що підкреслюють їхню важливість для суспільства – *sanitation engineer, garbologist* (замість «*garbage collector*»), *environmental hygienist, custodian, building engineer* (замість «*janitor*»), *sex care provider, sex surrogate* (замість «*prostitute*»), *domestic engineer, domestic artist* (замість «*homemaker*»); *street orderly* (замість «*road-sweeper*»), *housekeeper* (замість «*servant*»), *information retrieval administrator* (замість «*filing clerk*»), *personal assistant, administrative assistant* (замість «*secretary*»), *service lawyer* (замість «*clerk in the law office*»), *exterminating engineer, vermin control officer* (замість «*rat catcher*»), *noctician* (замість «*night-watchman*»), *vehicle appearance specialist, auto appearance specialist, automotive appearance specialist* (замість «*car washer*»), *nursing-home care assistant* (замість «*nurse*» – у значенні «медсестра або доглядальниця»), *childminder, daycare provider, child care provider* (замість «*nurse*» – у значенні «няня»), *hair stylist* (замість

«*hairdresser*»), *domestic engineer*, *domestic artist (housewife)*, *utensil sanitizer (dish washer)*, *parking enforcement adjudicator (meter maid)* [36: 409];

(89) *Levin began his career as a sanitation engineer before becoming a space scientist and founding his company, Biospherics.* (GLM, URL) - Левін почав свою кар'єру інженера з санітарії, перш ніж стати вченим-космонавтом і заснувати свою компанію «Біосфера».

(90) *At this time of crisis, it is right that those on the front line – nurses, doctors, carers, supermarket staff, delivery drivers and refuse collectors as well as post office employees, etc – are recognised and applauded.* (LNF, URL) - У цей кризовий час правильно, що тих, хто перебуває на передовій – медсестер, лікарів, опікунів, співробітників супермаркетів, водіїв доставки та збирачі сміття, а також працівників поштових відділень тощо – впізнають та вітають.

Серед лексичних одиниць на **позначення (маскування) бідності та важкого матеріального становища** зустрічається багато евфемізмів. Так, на позначення людей без постійного місця проживання вживають *homeless person/ street person/ shopping-bag lady/ displaced person*:

(91) *The Joint Committee on Vaccinations and Immunisations had said that half of homeless people had, in effect, no access to healthcare and should be made a priority.* (RSO, URL) - Об'єднаний комітет з вакцинації та імунізації заявив, що половина бездомних людей фактично не має доступу до медичної допомоги та має стати пріоритетною.

Прослідковується тенденція до заміни слова *poor* на нейтральні одиниці, без негативної конотації: *poor children – risk children, poor people – working class/ low-income/ underprivileged/ modest/ needy/ economically disadvantaged/ to live from hand to mouth*. Наприклад,

(92) *Only five percent of children from low-income families are enrolled in them.* (AGP, URL) - У них навчається лише п'ять відсотків дітей з малозабезпечених сімей.

Low-income families – словосполучення, вжите для позначення низького рівня доходу людей та маскує негативне ставлення до бідності.

(93) *But as written, the bill might include policy blind spots that could result in mass child-care center closures in disadvantaged communities.* (BBB, URL) – Але написаний в такому вигляді законопроект може містити політичні білі плями, що в свою чергу може призвести до масового закриття дитячих центрів в соціально-незахищених спільнотах.

Поряд з такими надзвичайно евфемізованими інформаційними сферами медіа, які стосуються делікатних тем як то обговорення гендеру та віку тощо, тема камуфлювання виразів на позначення **хвороб та смерті** також є досить насиченою. Хоча ці теми є природніми та універсальними, часто їхнє словесне вираження може бути неприємним для самого автора повідомлення, тому він умисно використовує евфемістичні стратегії для нівелювання негативного впливу інформації повідомлення.

Смерть у більшості випадків асоціюється з горем та жалем, а висловлення співчуття родичам та друзям загиблого потребує особливої делікатності під час підбору слів. Так, наприклад, існує безліч синонімічних одиниць на позначення смерті: *pass away, rest in peace, meet his/her maker, asleep, join the majority, kick the oxygen habit, wearing a toe tag, departed, in a better place, pushing up the daisies, kick the bucket, with the angels* тощо. Наприклад,

(94) *Another word we tend to whisper is cancer, and it takes a moment for Aduba to find the right way into the story about her mother's passing.* (UAI, URL) - Ще одне слово, яке ми схильні шепотіти, - це рак, і Адубі потрібен деякий час, щоб знайти правильний шлях до історії смерті її матері.

(95) *After 101 years, Katherine Johnson left this earth with a contribution that far exceeds her work at NASA: She has inspired young black girls to reach for the stars.* (NSK, URL) – Кетрін Джонсон відійшла в небуття у 101 рік, залишивши по собі внесок, який значно перевершує її роботу в NASA - вона надихнула молодих чорношкірих дівчат тягнутися до зірок.

Релігійні та моральні чинники є головною причиною появи таких евфемізмів. Бажання не зачіпати почуття людини, яка пережила велику втрату,

вираз ввічливості – все це являє собою емоційну базу евфемізмів, що позначають смерть.

Ще одна сфера діяльності, насичена різноманітними евфемізмами, — **військова**. Проте у цьому випадку субститути використовуються не для того, аби уникнути виникнення почуття образи чи емоційного дискомфорту у реципієнтів. Основою використання цього феномену в цій сфері є своєрідна гра з адресатами, метою якої є приховання важливої інформації або навіть брехні, щоб уникнути шоку суспільства від того, що дійсно відбувається на територіях військових конфліктів. Тут яскраво проявляється маніпулятивна функція евфемізмів.

Вони не просто слугують для прикрашання та маскуванню аспектів війни, що сприймаються як негативні – цей вид евфемізму часто свідомо використовують для приховування неприємних фактів про війну.

Такі приклади евфемізмів, як *air support (bombing); non-operative personnel/ casualty (victim); friendly fire (killing people on your own side); Department of Defence (Department of War); conflict/ accident (war)*, можна часто зустріти в англomовному медіадискурсі.

(96) *The US apologised for that incident, which at that point was the deadliest event of friendly fire involving foreign forces since 2001.* (AOS, URL) - США вибачилися за цей інцидент, який на той момент був найбільш смертоносним випадком дружнього вогню за участю іноземних сил з 2001 року.

Замість використання прямої номінації, в ЗМІ «ворогів» визначають як *invaders, insurgents*; на позначення загиблих цивільних під час воєнних дій та збройних конфліктів використовують *collateral damages*:

(97) *Rodrigo Duterte, the president of the Philippines, has referred to innocent people and children as “collateral damage” in his war on drugs because police use automatic weapons when confronting criminals.* (DSC, URL) - Президент Філіппін Родріго Дутерте назвав невинних людей і дітей «побічним втратами» у своїй війні з наркотиками, оскільки поліція використовує автоматичну зброю, коли стикається зі злочинцями

В наступному реченні евфемістичний вираз *surgical strike* використовується для заміни бомбардування з літака.

(98) *Indian villagers living close to the border with Pakistan are fleeing, one day after India said it launched strikes targeting militants in Kashmir. India said it conducted "surgical strikes" along the de facto border. Pakistan denied that, saying two of its soldiers died in cross-border shelling.* (WAI, URL) – Жителі індійських сіл, які проживають поблизу кордону з Пакистаном, тікають, через день після того, як Індія заявила, що завдала ударів по бойовиках в Кашмірі. Індія заявила, що завдала «точкових ударів» вздовж фактичного кордону. Пакистан це заперечив, заявивши, що двоє його солдатів загинули в результаті прикордонного обстрілу.

Також замість *concentration camps* використовують *pacification centers*, а бомбування перетворюються на *protective reaction*; лексему *agent* використовують замість *spy* ‘шпiон’, *liquidate/ execute/ account for* ‘ліквідувати’ замість *murder/ destroy* ‘вбивати/ знищувати’; легальне вбивство як прояв правосуддя (у деяких країнах світу) знане як *execution*, а сама дія метафорично оформлена як *silence someone* чи *terminate*:

(99) *Lawyers for the only woman on federal death row are asking a judge to halt her execution and arguing she isn't competent and can't be put to death.* (LWO, URL) - Адвокати єдиної жінки у федеральній камері смертників просять суддю зупинити виконання смертного вироку і стверджують, що вона не дієздатна й не може бути страчена.

Висновки до розділу 2

Таким чином, маючи на меті розглянути основні мовні засоби позначення ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі, ми дослідили основні на нашу думку лінгвістичні явища, які найкраще демонструють вияв ненасильницької комунікації в англomовному медіадискурсі: поняття емпатії як основи ненасильницької комунікації та ввічливості і політичної коректності, без яких видається неможливим реалізація основних компонентів та сутності явища НК.

Корпус мовних засобів, що використовуються для позначення емпатії включає в себе: лексичні одиниці, предметно-логічне значення яких складає поняття про неї й закладене в семантичному ядрі слова. До неї належать лексема *empathy* та її частиномовні варіанти й похідні, опосередковані номінації, в яких це значення з'явилося у результаті розвитку семантичної структури слів з іншими семіотичними значеннями; емпатійно - оцінну лексику, яка складається з позитивно - оцінних та негативно - оцінних прикметників, прислівників, іменників, часток і дієслів та емпатійно - експресивну лексику з компонентом інтенсивності, яку складають різні рівні мовної системи: фонетичний (незвичні зміни звуків, тип вимови, просодичні засоби), морфемний (зменшувальні пестливі афікси, морфемні повтори), лексичний (модальні дієслова, частки, вигуки), граматичний (транспозиція граматичних категорій), синтаксичний (інверсія, еліпсис, парцеляція, приєднання, повтори, градація, варіювання актуального членування). Компонент інтенсивності досягається за рахунок маркерів інтенсифікаторів (прислівників, часток, модальних слів). Всі перераховані вище лексичні одиниці у своїй сукупності сприяють емпатизації висловлення та дискурсу.

Лексичний рівень сучасної англійської мови містить велику кількість мовних одиниць, використання яких сприяє вираженню ввічливих намірів у процесі спілкування, зокрема при звертанні, вибаченні та подяці.

До найбільш вживаних мовних засобів, що використовують для реалізації стратегії вибачення, належать дієслова *to apologize*, *to forgive*, *to excuse*, прикметник *sorry*, іменники *apology*, *pardon* та *forgiveness*, уживані як у повних, так і в еліптичних спонукальних, питальних і розповідних реченнях.

В англійській вербальній поведінці висловам подяки відводиться надзвичайно важливе місце в повсякденному спілкуванні. Мовні засоби вираження **подяки** складаються зі слів-маркерів: *thank you*, *thankful*, *grateful*; стійких словосполучень, кліше, ідіом тощо.

Явище політичної коректності можна віднести до маркерів позначення засобів ненасильницької комунікації. Лексика політкоректних висловлень

представлена переважно евфемізмами. Прагматичним чинником вживання евфемізмів «політичної коректності» є бажання уникнути дискримінації за віком, професією, статтю, фізичною спроможністю, етнічною, расовою належністю, соціально-економічним статусом, психічною адекватністю, інтелектуальними здібностями, сімейним статусом, освітою, тощо.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО МЕДІАДИСКУРСУ

3.1. Способи еквівалентного відтворення українською мовою засобів ненасильницької комунікації у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу

Враховуючи особливості мови засобів масової інформації, як то високий ступінь стандартизації використовуваних засобів (великий відсоток стійких виразів і кліше, різні журналістські штампи, стандартні терміни і назви тощо), експресивність мови та її насиченість найрізноманітнішими реаліями, алюзіями, цитатами, використання розмовної, сленгової лексики тощо [1: 126], при перекладі текстів медіадискурсу, зокрема англійськомовного, можуть виникати деякі труднощі, без подолання яких неможливо здійснити адекватний переклад матеріалу.

Оскільки предметом нашого дослідження є засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі, серед яких ми приділили особливу увагу розгляду емпатії як основи ненасильницької комунікації, ввічливості та політкоректності, тож особливий інтерес для нас становлять особливості відтворення саме емпативної лексики, лексичних засобів ввічливості та політкоректної лексики, зокрема евфемізмів, представлених в медіадискурсі.

Однією з домінант перекладу медійного тексту є максимально повна передача емоційної та естетичної інформації за допомогою засобів цільової мови з метою створення рівноцінного прагматичного ефекту на реципієнта.

За С. Є. Максимовим, переклад полягає в тому, що перекладач має відтворити надану інформацію так повно, наскільки можливо. Але цього можна досягнути, лише застосувавши певні структурні або семантичні зміни. Ці зміни, які є наслідком лексичних та граматичних розбіжностей в мовах, називаються трансформаціями в перекладі [38].

Під час відтворення українською мовою засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі нами було використано низку лексичних, лексико-семантичних та лексико-граматичних трансформацій.

Спираючись на фактичний матеріал, відібраний нами з англійськомовних інтернет видань, серед яких британські інтернет - видання *The Independent*, *BBC*, британські щоденні газети *The Guardian* та *The Telegraph*, американські щоденні газети *The Washington Post* та *The New York Times*, розглянемо для початку детальніше способи еквівалентного відтворення засобів ненасильницької комунікації у перекладі українською мовою.

Транскодування є способом перекладацького відтворення для досягнення еквівалентності. Серед лексичних трансформацій, використаних нами під час опрацювання фактичного матеріалу для відтворення при перекладі засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі, можна відзначити транслітерацію транскрипцію та калькування.

Транслітерацію (транскодування графічної форми одиниці оригіналу) і **транскрипцію** (транскодування звукової форми одиниці оригіналу) було використано для відтворення власних назв та лексеми *empathy* в деяких прикладах, як запозичену в мову та зрозумілу для реципієнта без українського відповідника: *Gore* - Гор, *David* – Девід, *Alexandria* – Александрія, *Andrew*-Ендрю, *Mr Plod* - містер Плод, *Mrs Barch* - Місіс Барч та *empathy* – емпатія: (39) *Mr. Gore: Great question, David. Thank you so much for having us on. And, Alexandria, ...* (TPO, URL)- Містер Гор: Чудове запитання, Девіде. Щиро дякую, що запросили нас. І, Александріє, ... ; (44) "*Andrew, I'm sorry, Andrew...*" (AIS, URL) - Ендрю, перепрошую, Ендрю... ; (41) *...Hello Mr Plod," he called, "can I give you a lift?"* (NWU, URL) -...Вітаю, містере Плод, - покликав він, - чи можу я вас підвезти?; (42) "*Mrs Barch? Hello, Mrs Barch...*" (BMC, URL) - «Місіс Барч? Вітаю, місіс Барч. ...; (2) "*I am disappointed by the lack of empathy shown*

in recent ...(MRD, URL) – «Я розчарований відсутністю емпатії, продемонстрованої в останні тижні ...

Всі звертання у вищенаведених приклад при перекладі було передано в кличному відмінку, адже це відповідає правилам вживання та написання звертань в українській мові.

Найбільш вживаним та особливо ефективним при відтворенні українською мовою англомовних засобів ненасильницької комунікації виявилось **калькування**.

Калькування – це особливий вид запозичення: утворення нового фразеологізму, слова або нового значення слова через буквальний переклад відповідного іншомовного елемента. Сутність калькування полягає у створенні нового слова або сталого поєднання в мові перекладу, що копіює структуру вихідної одиниці.

Отже, в нашій роботі така перекладацька трансформація була застосована до відтворення як емпативної лексики, так і лексичних засобів ввічливості та політкоректної лексики, зокрема політкоректних евфемізмів. Розглянемо докладніше на прикладах кожен з вищеперерахованих груп.

При перекладі емпативної лексики за допомогою калькування було передано лексичні одиниці, предметно-логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова з прямою номінацією лексеми *empathy* та включали наступні частиномовні форми як:

- іменник *empathy* – співпереживання: (1) “*I want to start by acknowledging how tired, worried and frustrated I know you are,*” *Biden began in a speech that swerved between individual empathy, patriotic uplift and straight-talking frustration.* (BSB, URL) – «Я хочу почати з визнання того, що я знаю, наскільки ви втомлені, стурбовані та розчаровані», - почав Байден промову, яка коливалась між індивідуальним співпереживанням, патріотичним піднесенням та відвертим розчаруванням.

- дієслово *empathize* – співпереживати, співчувати: (3) *But we need to do more. We need to understand that the fear is real, it is visceral, and it doesn't*

always respond to statistics. We need to listen, empathize and take time to explain. (INE, URL) - Але нам потрібно робити більше. Потрібно розуміти, що страх реальний, він інтуїтивний і не завжди реагує на статистику. Нам потрібно слухати, співпереживати і приділяти час поясненню;

- прикметник *empathetic* – чуйний, співчутливий: (4) *That educational process also has made him “probably more spiritual than I ever was,” he added. “I’m more giving than I ever was. I’m more empathetic than I ever was. I’m probably a better dad. I’m a better person because I had that moment.* (RND, URL) - Цей освітній процес також зробив його «ймовірно, більш духовним, ніж я коли-небудь був», - додав він. - Я даю більше, ніж будь-коли. Я більш чуйний, ніж будь-коли. Я, мабуть, кращий тато. Я краща людина, тому що у мене був той момент; (31) *“I know what a fragile thing family can be and how fleeting happiness can be,” he told The Washington Post. “My uniquely dysfunctional childhood made me deeply empathetic...”* (AGW, URL) – «Я знаю, якою тендітною може бути сім'я і яким швидкоплинним може бути щастя», - сказав він *The Washington Post*. - Моє унікально неблагополучне дитинство зробило мене глибоко співчутливим...

Опосередковані номінації лексеми *empathy*, в яких це значення з'явилося у результаті розвитку семантичної структури слова з іншим семіотичним значенням було передано наступним чином:

- іменники *commiseration* – співчуття, *compassion* – милосердя, *support* - підтримка, *concern* – стурбованість: (8) *“I was met with commiseration, empathy and compassion,” he told me. “That emotional support immediately helped me feel so much better.”* (MMA, URL) – «Мене зустріли зі співчуттям, співпереживанням та милосердям, - сказав він мені. - Ця емоційна підтримка відразу ж допомогла мені відчутти себе набагато краще»; (6) *The leaders of Japan and Vietnam expressed serious concern on Wednesday about the situation in the South China Sea..* (JVE, URL) - В середу лідери Японії та В'єтнаму висловили серйозну стурбованість ситуацією в Південно-Китайському морі ...;

- прикметники, які безпосередньо інформують про почуття до адресата і є прямим способом виразити співпереживання/співчуття *sympathetic, compassionate* - співчутливий, та дієприкметники – *concerned* - стурбований, *worried* – занепокоєний: (37) ... *and she says Health Secretary Sajid Javid was “extremely sympathetic” to her cause when she met him earlier this week.* (MBF, URL) - ...і вона каже, що міністр охорони здоров'я Саджид Джавід був «надзвичайно співчутливим» до її справи, коли вона зустріла його на початку цього тижня.; (20) *Throughout Pence’s whirlwind 26-hour visit to Lima over the weekend, he repeatedly struck a compassionate tone as he described the suffering of people ...* (РТГ, URL) – Під час бурхливого 26-годинного візиту Пенса до Ліми на вихідних він неодноразово вдавався до співчутливого тону, описуючи страждання людей у всьому світі...; (11) *In the letter, Johnson and Lucas say they’re “deeply concerned about the potential for degradation of our nation’s weather forecasts from interference in the electromagnetic spectrum.”* (WDC, URL) - У листі Джонсон і Лукас кажуть, що вони «глибоко стурбовані можливістю погіршення прогнозів погоди нашої країни через втручання в електромагнітний спектр»; (12) *Japan’s Emperor Naruhito is “extremely worried” that the Tokyo Olympics and Paralympics could accelerate the spread of the coronavirus, the head of the Imperial Palace said Thursday with the games opening in one month.* (PJE, URL)- Імператор Японії Нарухіто «вкрай занепокоєний» тим, що Олімпіада та Паралімпіада в Токіо можуть прискорити поширення коронавірусу, заявив глава Імператорського палацу в четвер, за місяць до відкриття ігор.

- дієслова, які зустрічаються у лексичному оформленні емпатійних висловлень: *to regret* – шкодувати, *to reassure* - заспокоювати, *to console* - втішати, *to ease* – полегшувати, *appreciate* – цінувати: (30) *Offering support for Craig Tiley...and we deeply regret the impact this had on all players.* (TAR, URL) - Пропонуючи підтримку Крейгу Тіллі ...і ми глибоко шкодуємо про те, як це вплинуло на всіх гравців»; (13) *Taiwan's president on Wednesday sought to reassure the public that the government is capable of withstanding...* (TLS, URL) -

Президент Тайваню в середу намагався заспокоїти громадськість, що уряд здатний протистояти ...; (14) *Bill O'Reilly says he did his best to console a wounded Donald Trump...* (BOR, URL) - Білл О'Рейлі каже, що зробив усе можливе, щоб втішити пораненого Дональда Трампа після ...; (15) *After Lauren Miller lost her father in January to COVID-19, her longtime friend Jay Kleiman advised her not to wallow in grief and to seek counseling to ease her pain.* (CWE, URL) - Після того, як Лорен Міллер втратила батька в січні через COVID-19, її давній друг Джей Клейман порадив їй не загрузати в горі і звернутися за порадою, щоб полегшити свій біль; (17) ... *"I appreciate the love I'm resting up guys I appreciate you all I will recover and be ok,"* ... (REJ, URL) – ... «Я ціную любов, яку я відчуваю, хлопці. Я ціную вас усіх, я одужаю і буду в порядку»...

Також за допомогою калькування було передано інші лексичні одиниці на позначення емпативної лексики, які не становлять ніяких труднощів для перекладача: *wonderful woman* – чудова жінка, *poor* – бідний, *of course* – звичайно (див. дод. А № 23, 27, 34).

При перекладі лексичних засобів ввічливості трансформація калькування застосовувалась в для передачі

- звертань *doctor* - лікар, *Your Honor* - Ваша Честь: (40) *"Good morning, Doctor."* *"Good morning."* ... (IBD, URL)- «Доброго ранку, лікарю». «Доброго ранку»...; (43) *I questioned him further... Your Honor because I wanted only the truth...* (MAS, URL) - Я допитував його далі ...Ваша Честь, тому що мені потрібна була лише правда...;

- лексем на позначення вибачення *to apologise* – перепрошувати, *forgive* - пробачати, *forgiveness* – прощення: (49) *I apologise for being so forthright, but tell him I can't help myself, I'm a passionate man.* (SHO, URL) - Я перепрошую за свою прямоту, але скажіть йому, що я нічого не можу зробити, я запальна людина.; (50) *However, forgive me – in fact, pop me on the naughty step – for not feeling too much feminist sympathy for Amal.* (FMI, URL) – Втім, пробачте мене – насправді, поставте мене в куток, – за те, що я не відчуваю занадто великої жіночої симпатії до Амаль;. (55) *Pope Francis has made a*

powerful and emotional plea for forgiveness in front of hundreds of thousands of people... (TSG, URL) – У Дубліні Папа Франциск виступив з потужним та емоційним закликом до прощення перед сотнями тисяч людей... ;

- та подяки *grateful* - вдячний: (62) *Don't get me wrong: I've been trained in self-defense. I'm very grateful for that early training.* (JBW, URL) Не зрозумійте мене неправильно: я тренувалась в самообороні. І я дуже вдячна за це раннє тренування.

При перекладі політкоректної лексики та політичних евфемізмів зокрема трансформацію калькування було використано при відтворенні лексичних одиниць - евфемізмів, що пом'якшують дискримінацію в різних її проявах та евфемізмів, які відволікають від негативних явищ дійсності, як то завуалювання агресивних військових дій, пом'якшення негативних явищ в соціально-економічній сфері тощо: *member of Congress* - член Конгресу, *Native American* корінний американець, *invisible enemy* – невидимий ворог, *flatten the curve* - вирівняти криву, *flight attendant* – бортпровідник, *correctional facility* - виправна установа, *illegal substance* - заборонена речовина, *homeless people* - бездомні люди, *low-income families* – малозабезпечені сім'ї, *friendly fire* – дружній вогонь, *collateral damage* – побічні втрати. Ці лексичні одиниці можна побачити в наступних прикладах: (70) *North Carolina Republican Representative, and the youngest member of Congress, Madison Cawthorn...* (YMC, URL) - Представник Республіканської партії Північної Кароліни і наймолодший член Конгресу Медісон Каторн ...; (72) *"Most people don't know the story of the Native Americans..."* (NAD, URL) - «Більшість людей не знає історії корінних американців...»; (84) *We were now at war with an invisible enemy and our usual protocols had been thrown out the window.* (WAB, URL) – Ми зараз воюємо з невидимим ворогом, а свої звичні протоколи ми викинули у смітник; (86) *He said the US had "flattened the curve" but admitted that infections were rising in 16 southern states.* (AII, URL) - Він сказав, що Сполучені Штати «вирівняли криву», але визнав, що кількість заражень зростає в 16 південних штатах; (87) *Four employees at a correctional facility in Washington state are under*

investigation... (FES, URL) - Четверо співробітників виправної установи в штаті Вашингтон перебувають під слідством...; (88) New Zealand has enshrined into law a one-year experiment allowing drug users to have illegal substances tested without penalty to ensure their authenticity... (AYI, URL) - Нова Зеландія закріпила в законі однорічний експеримент, що дозволяє споживачам наркотиків тестувати заборонені речовини без штрафних санкцій, щоб переконатися в їх автентичності та...; (69) A flight attendant has shared the most common mistakes people make when travelling. (FAT, URL) – Бортпровідник поділився найбільш поширеними помилками, які люди роблять під час подорожей; (91) The Joint Committee on Vaccinations and Immunisations had said that half of homeless people had, in effect, no access to healthcare... (RSO, URL) - Об'єднаний комітет з вакцинації та імунізації заявив, що половина бездомних людей фактично не має доступу до медичної допомоги..., (92) Only five percent of children from low-income families are enrolled in them. (AGP, URL) - У них навчається лише п'ять відсотків дітей з малозабезпечених сімей; (96) The US apologised for that incident, which at that point was the deadliest event of friendly fire involving foreign forces since 2001... (AOS, URL) - США вибачилися за цей інцидент, який на той момент був найбільш смертоносним випадком дружнього вогню за участю іноземних сил з 2001 року...; (97) Rodrigo Duterte, the president of the Philippines, has referred to innocent people and children as "collateral damage" in his war on drugs because... (DSC, URL) - Президент Філіппін Родріго Дутерте назвав невинних людей і дітей «побічним втратами» у своїй війні з наркотиками, оскільки...

3.2. Застосування перекладацьких трансформації для адекватного відтворення засобів ненасильницької комунікації у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу

Серед перекладацьких трансформацій досягнення адекватного перекладу виділяють лексико-семантичні та лексико - граматичні трансформації.

Відмінності ознак одного денотата в МО і МП, відмінність в смисловому об'ємі та у сполучуваності слів, а також різні вживання слів одного значення є головними причинами застосування перекладачем лексико-семантичних трансформацій.

Лексико-семантичні перекладацькі трансформації, застосовані при відтворенні українською мовою засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі включали конкретизацію, генералізацію та модуляцію. Ці трансформації призначені для зміни семантики відтворюваного засобу чи його компонентів, що дозволяють зробити такі лексичні одиниці у перекладі зрозумілими українськомовному читачу.

Генералізація полягає у заміні лексичної одиниці іншою лексичною одиницею із більш загальним значенням та використовується для відтворення видової назви через родову, а також для спрощення й узагальнення явища, котре не суттєво експлікувати в тексті перекладу.

В нашому дослідженні ця трансформація була застосована в наступних прикладах: (74) *Finally, there are millions of older people who cannot work and depend on care. As with others who have a physical or mental disability or chronic illness, they rely on an army of carers.* (WNG, URL) - Зрештою, є мільйони літніх людей, які не можуть працювати та залежать від догляду. Так само, як і люди з фізичним чи психічними відхиленнями або хронічними захворюваннями, вони покладаються на армію опікунів; (79) ... *The first involves Apple, America's most highly valued company, which is swimming in cash. The second involves senior citizens who are fortunate enough to own defined contribution retirement accounts.* (IRT, URL) – ...Перший - це компанія *Apple*, найбільш шанована компанія Америки, яка буквально купається в грошах. У другому випадку мова йде про літніх людей, яким пощастило володіти пенсійними рахунками з фіксованим внеском.

Так лексеми *others* (74) та *citizens* (79) було замінено більш загальним поняттям 'люди'.

При застосуванні **конкретизації**, навпаки, лексична одиниця замінюється такою, що має більш конкретне значення, тобто видова назва замінюється на родову. Наприклад, (61) *Mr. Gore: Great question, David. Thank you so much for having us on.* (ТРО, URL) - Чудове питання, Девіде. Дякую Вам дуже за те, що запросили нас.

В вищенаведеному прикладі відбулась конкретизація значення *having us* – запросили нас. Але для адекватної передачі висловлення подяки необхідно було ще додатково здійснювати зміни на синтаксичному рівні, зумовлені аломорфними рисами зіставних мов у граматичних системах. Зокрема конструкції *Thank (you) + for (-ing) / N* на українську передаються підрядним реченням, що вводиться сполучником **що** або іменником, тобто відбувається граматична трансформація. Отже у вищенаведеному прикладі окрім лексико-семантичної трансформації конкретизації було використано ще граматичну трансформацію заміни - простого речення складнопідрядним, а у перекладі з'явилась вказівка на минулий час (запросили), якої немає в оригіналі.

Серед лексико-семантичних трансформацій, які ми застосовували при відтворенні засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному дискурсі українською мовою, чільне місце займає **модуляція** – заміна словникового еквіваленту контекстуальним, який є логічно пов'язаним із вихідним словом. Найчастіше значення споріднених слів в оригіналі і перекладі пов'язані з причинно-наслідковими зв'язками.

Випадки використання модуляції можна побачити на наступних прикладах: (10) *British people are becoming more sympathetic towards refugees and migrants, according to a new study.* (ВРВ, URL) – Згідно з новим дослідженням британці стають більш прихильними до біженців та мігрантів.

Так прикметник *sympathetic*, який має словникові еквіваленти 'співчутливий', 'чуйний', було передано як 'прихильний', бо на нашу думку такий логічний розвиток при передачі вказаної лексичної одиниці більш точно передає сутність оригінального висловлення.

(85) *The sharp rise in coronavirus infections in Japan is putting the country at a level approaching a “natural disaster”, health officials have warned.* (CJN, URL)- Представники охорони здоров'я попередили, що різке зростання випадків зараження коронавірусом в Японії ставить країну на рівень, що наближається до «стихійного лиха». Так, смисловий розвиток при передачі метафори “*natural disaster*” на позначення коронавірусної інфекції від природнього лиха до стихійного лиха покликані звернути увагу на серйозність та масштаб проблеми.

Також трансформацію модуляції або логічного розвитку було застосовано при відтворенні емпативної лексики та політкоректних евфемізмів *offered his deepest sympathies* - висловив свої найглибші співчуття, *disadvantaged communities* - соціально-незахищені спільноти, *her mother's passing* - смерть її матері, *surgical strikes* - точкові удари : (36) ... *Mr Walker also offered his "deepest sympathies" to Mrs Mujinga's family.* (BMS, URL) - ... Пан Уолкер також висловив свої «найглибші співчуття» родині пані Муджинги; (93) *But as written, the bill might include policy blind spots that could result in mass child-care center closures in disadvantaged communities.* (BBB, URL) – Але написаний в такому вигляді законопроект може містити політичні білі плями, що в свою чергу може призвести до масового закриття дитячих центрів в соціально-незахищених спільнотах; (94) *Another word we tend to whisper is cancer, and it takes a moment for Aduba to find the right way into the story about her mother's passing.* (UAI, URL) - Ще одне слово, яке ми схильні шепотіти, - це рак, і Адубі потрібен деякий час, щоб знайти правильний шлях до історії смерті її матері; (98) ... *India said it conducted "surgical strikes" along the de facto border. Pakistan denied that, saying two of its soldiers died in cross-border shelling.* (WAI, URL) – ... Індія заявила, що завдала «точкових ударів» вздовж фактичного кордону. Пакистан це заперечив, заявивши, що двоє його солдатів загинули в результаті прикордонного обстрілу.

На лексико-граматичному рівні основними засобами відтворення в українському перекладі засобів ненасильницької комунікації було

використано також низку лексико-граматичних трансформацій таких як граматична заміна, додавання, вилучення, транспозиція, описовий переклад, компенсація та цілісне перетворення.

Розглянемо докладніше приклади зі застосуванням цих трансформацій.

Грамматичні заміни викликані відмінностями між граматичними ладами англійської та української мови. Зокрема, більшість граматичних замін – це заміни частиномовної належності лексичних одиниць з огляду на різницю у правилах сполучення слів в англійській та українській мовах. До таких морфологічних замін належать наступні випадки:

1) іменник → дієслово, наприклад, *sympathy* → співчувати, *an apology* → вибачатися: (7) *I am a reasonably empathetic person. I'm not a sob sister, but I do feel true sympathy for other people's misfortunes.* (MMW, URL) - Я досить чуйна людина. Я не плакса, але я дійсно співчую чужому лиху; (100) *The naturalist and broadcaster, 90, said he felt "deep, deep sympathy and sorrow" for captive gorillas after Kumbuka escaped from his enclosure on Wednesday.* (SDA, URL) - 90-річний натураліст і телеведучий сказав, що він «глибоко, глибоко співчуває та відчуває жаль» до полонених горил після того, як Кумбука в середу втік зі свого вольєра; (48) *His family issued an apology Wednesday night. "Mr Weller and his family want to express their deepest sympathies to the victims..."* (DKE, URL) - Його сім'я вибачилася в середу ввечері. «Містер Веллер і його сім'я хочуть висловити свої найглибші співчуття жертвам...

В даних прикладах було застосовано граматичну трансформацію частиномовної перекатегоризації іменників *sympathy* та *apology* на дієслова 'співчувати' та 'вибачатися' відповідно.

2) дієслово → іменник, наприклад, *apologise* → вибачення: (47) *McCarthy's message reads: "To Marcel and the people I offended by taking the selfie I apologise..."* (MKS, URL) - У посланні Маккарті йдеться: «Марселю і людям, яких я образив, зробивши селфі, я прошу вибачення...

В даному прикладі трансформацію морфологічної заміни дієслова на іменник було поєднано з трансформацією додавання, було додано дієслово *прошу* зумовлене специфікою вживання даного словосполучення в українській мові.

Вживання прикметника *sorry*, який є прямим способом вираження співпереживання, співчуття, є досить типовим та розповсюдженим для емпатійних висловлень. При його передачі було також застосовано трансформацію граматичної заміни.

3) прикметник → дієслово, наприклад, прикметник *sorry*, замінюється на дієслово 'шкодувати': (9) "*We are sorry about the loss of any human life,*" ...*I'm sorry about the death of the person, that's for sure. Nobody wishes anything like that to happen.*" (CPS, URL) – «Ми шкодуємо про втрату будь-якого людського життя»...я шкодую про смерть цієї людини, це точно. Ніхто не бажає, щоб ставалося щось подібне».; (32) *Morrison replied: "We're all terribly sorry for what this pandemic has done to the world and to this country."* (WAT, URL) - «Ми всі страшенно шкодуємо про те, що ця пандемія зробила зі світом та цією країною» - відповів Моррісон; (58) *The UK home secretary, Priti Patel, has said that she is 'absolutely sorry' and that she 'never intentionally set out to upset anyone' after an official investigation found she bullied staff.* (PPI, URL) – Після того, як офіційне розслідування виявило, що Міністр внутрішніх справ Великої Британії Пріті Пател знущалась над персоналом, вона сказала, що вона «безперечно шкодує» і що «ніколи не збиралась навмисно когось засмучувати».

4) заміна дієприкметника дієсловом, наприклад, *saying thank you* – сказати спасибі: (65) "*[This] is our small way of saying thank you and letting you know how grateful we are for all of your work as you guys continue to take care of our loved ones, our family and our friends,*" he continued. (DJD, URL) – «[Це] наш маленький спосіб сказати спасибі і дати вам зрозуміти, наскільки ми вдячні за всю вашу роботу, оскільки ви, хлопці, продовжуєте піклуватися про наших близьких, нашу сім'ю і наших друзів», - продовжив він.

В наступному прикладі було застосовано **синтаксичну** заміну **комунікативного типу** речення. Питальне речення було відтворено як розповідне: (46) *“I said to my mum: ‘Please would you forgive me?’ Obviously, it was very upsetting for her to hear that.* (CCV, URL) - «Я сказала мамі: “Пробач мене, будь ласка.” Очевидно, що їй було дуже прикро це чути».

Трансформація **додавання** – це введення в переклад лексичних елементів, відсутніх в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та дотримання норм мови перекладу та забезпечення більшої вмотивованості та зрозумілості перекладених слів, наприклад: *my deepest condolences* - висловлюю свої найглибші співчуття, *my sincere apologies* - приношу свої щирі вибачення: (35) ... *“So, I would like to express my condolences to the Royal Family and to be very honest and say I have a deep, deep, deep respect for the Royal Family, so my deepest condolences.* (PPD, URL) - ...«Тож я хотів би висловити свої співчуття королівській родині та зізнатися, що маю глибоку, глибоку, глибоку повагу до Королівської сім'ї, тому висловлюю свої найглибші співчуття; (53) *I got excited after the finish to see Marcel and wanted a photo and in hindsight looking back I understand the time and place was complete wrong. My sincere apologies.”* (MKS, URL) - Я розхвилювався після фінішу, побачивши Марселя, і хотів фотографію, та, озируючись назад, розумію, що час і місце були абсолютно не ті. Прийміть мої щирі вибачення.

У вище наведених прикладах було використано трансформацію додавання – додано дієслова *висловлюю* та *прийміть*, які допомагають зберегти прагматичний потенціал висловлень та є більш зрозумілими для читача та більш природніми для української мови

Додавання дієслова *‘говорила’* мало на меті правильну передачу смислу оригіналу: (18) *“Of course, of course, take your time, ma’am,” Irene said. She was jiggling her foot on the floor impatiently, but her tone was smooth and sympathetic.* (MSC, URL) – «Так, звичайно, не поспішайте, мем», - сказала Ірен. Вона

нетерпляче погойдувала ногою по підлозі, але говорила рівним та співчутливим тоном.

В наступних прикладах була задіяна синтаксичну трансформацію додавання підрядного сполучника **що**, тобто здійснено заміну безсполучникового зв'язку в реченні сполучниковим: (56) "*I'm sorry I yelled at you yesterday,*" *I tell her the next morning...* (SMN, URL) – «Вибач, що я кричав на тебе вчора», кажу я їй наступного ранку...; (60) *I want to thank former Vice President Al Gore and Alexandria Villaseñor for a really interesting discussion across the range of climate issues. Thanks for being with us* (TPO, URL) - Я хочу подякувати колишньому віце президенту Елу Гору та Олександрії Вілласеньор за дуже цікаву дискусію стосовно різних кліматичних проблем. Дякуємо, що ви з нами.

У фрагменті (64) вжито два рази один і той самий клішований вислів подяки *Thank you*, проте на українську його перекладено дещо по-різному: (64) *Addressing the driver directly, she added: "I don't know who you are but I owe you my life. I could run away because you said that. I just want to say thank you, whoever you are, thank you so much."* (LAS, URL)- Звертаючись безпосередньо до водія, вона додала: «Я не знаю, хто Ви, але я зобов'язана Вам своїм життям. Я могла втекти, тому що Ви це сказали. Я просто хочу сказати дякую Вам, ким би Ви не були, ще раз дуже Вам дякую».

У першому випадку *Thank you* передано за допомогою присутнього в українській мові перекладного еквівалента «дякую вам». Другий вираз *Thank you* також перекладено прямим еквівалентом «(ще раз) дякую», але із залученням трансформації додавання – додано словосполучення «ще раз», яке на нашу думку сприяє збереженню сутності та емоційного забарвлення оригінального висловлювання. Поруч з трансформацією додавання було застосовано трансформацію транспозиції – змінено порядок слів у мові перекладу.

Протилежним додаванню є **вилучення**, що застосовується для уникнення перевантаження тексту при перекладі. Зокрема, при відтворенні

засобів ненасильницької комунікації перекладач може опустити певні їх компоненти, якщо це не має визначального значення для сприйняття дискурсу в цілому. В нашому дослідженні трансформація вилучення була задіяна в наступних прикладах: (25) *His family issued an apology Wednesday night... "This was an unintentional and unfortunate accident. Mr Weller is shaken up, but his thoughts tonight are with the victims and their families."* (DKE, URL) - Його сім'я вибачилася в середу ввечері... «Це був нещасний випадок. Містер Веллер шокований, але його думки сьогодні ввечері з жертвами та їхніми сім'ями». В даному перекладі було вилучено прикметник *unintentional* 'ненавмисний, випадковий' як тавтологічний по відношенню до словосполучення *unfortunate accident* 'нещасний випадок', адже нещасний випадок — нещастя, що сталося випадково [95: URL], отже вищевказаний прикметник є зайвим при перекладі.

В наступних прикладах було проведено вилучення особового займенника *me* та присвійних займенників *your* та *my* як таких, що не є визначальними для загального сприйняття перекладених дискурсів, а перекладені фрази є більш природними для мовленнєвих норм української мови: (52) *"If somebody goes to hug me and I don't want them to hug me, I should say: 'Excuse me, I'd rather shake hands.'* (КВЕ, URL) – «Якщо хтось йде мене обіймати, а я не хочу, щоб вони мене обіймали, варто сказати: "Вибачте, я краще потисну руку"; (54) *"I have to beg your pardon," the smiling pontiff said as he started his address, before explaining that there had been an electrical power problem in the Vatican.* (PFG, URL) – «Я маю попросити вибачення», - сказав усміхнений понтифік на початку свого звернення, перш ніж пояснити, що у Ватикані виникла проблема з електроенергією; (63) *Theresa May was planning to chair a meeting of the emergency Cobra committee on Sunday. "I want to express my huge gratitude to the police and emergency services who are on the scene...* (LTA, URL) - Тереза Мей планувала головувати на засіданні комітету з надзвичайних ситуацій «Кобра» в неділю. «Хочу висловити величезну подяку поліції та екстреним службам, які перебувають на місці події...

У процесі аналізу засобів ненасильницької комунікації було встановлено, що для їх передачі широко застосовується така трансформація як **транспозиція**, яка полягає у зміні розташування слів, словосполучень, частин складного речення в тексті перекладу порівняно з вихідним текстом.

(16) *"I have a feeling you're going to do a lot more, but you're doing a lot of good already," DeGeneres said. "I admire you so very much."* (MOL, URL) - «У мене є відчуття, що ти зробиш набагато більше, але ти вже робиш багато хорошого, - сказала Дедженерес. - Я так захоплююся тобою»; (21) *"I liked your letter so much that I ended up reading it to everybody, and so everybody heard what you said," Obama said in their Oval Office meeting.* (IVP, URL) – «Мені настільки сподобався твій лист, що я в кінцевому підсумку прочитав його всім, і тому всі почули, що ти сказав», - сказав Обама на зустрічі в Овальному кабінеті; (66) *"I thank you guys so much from the bottom of my heart... and I know I speak for our fellow Americans; I thank you guys so, so much."* (DJD, URL)- «Я так вдячний вам, хлопці, від щирого серця... і я знаю, що говорю за наших колег-американців; Я дуже, дуже дякую вам, хлопці»; (22) *"It's so nice to meet you! How have you been?" the president told him. "You look very nice in your suit."* (IVP, URL) – «Так приємно з тобою познайомитися! Як справи? - запитав президент. - Ти дуже гарно виглядаєш у костюмі».

Так прислівники способу дії і ступеню та міри *so, much, very* та їх поєднання змінюють своє місце в реченні при перекладі на українську мову.

Ту ж саму ситуацію спостерігаємо при відтворенні прислівників способу дії *soothingly* та *seriously*: (19) *"Everything is okay, everything is okay," Button told them soothingly...* (SCK, URL) – «Все в порядку, все в порядку», заспокійливо сказав їм Баттон; (83) *Spurred by climate-denial organizations, Republican legislators at the state level are working to prevent officials from dealing with businesses that are moving to wean themselves from fossil fuels or otherwise taking climate change seriously.* (CCW, URL) – Під впливом організацій, які заперечують кліматичні зміни, республіканські законодавці на рівні штатів працюють над недопущенням того, щоб посадові особи мали справи з

бізнесом, який відмовляється від викопного палива або іншим чином серйозно ставиться до кліматичних змін.

Аналогічну трансформацію було застосовано при перекладі інших лексичних засобів вираження ввічливості та політкоректності: (45) *In the letter, shown to US television channel CNN by Ms Garza, the Duke said: “Please forgive me if I am intruding but ... (PWP, URL)- У листі, показаному американському телеканалу CNN пані Гарзою, герцог сказав: «Вибачте мене, будь ласка, якщо я втручаюся, але...»;* (51) *You’ll have to excuse me, I’m just trying to fight with this veil,” says Viviana Durante, wrestling with an unwieldy sheet of coral silk as I walk into her studio. (STM, URL) – Ви маєте мене вибачити, я просто намагаюсь побороти цю вуаль», - каже Вівіана Дюранте в спробі щось вдіяти з громіздким полотном коралового шовку, коли я заходжу в її студію;* (57) *So, I want to just say how terribly sorry we are for the loss of your pets. (JBV, URL) – Тож я хочу просто сказати, як страшенно ми шкодуємо про втрату ваших улюбленців;* (67) *“Words cannot express our gratitude for the outpouring of love we have received,” the Allens stated... (USR, URL) - «Нашу вдячність за вилив любові, яку ми отримали, не висловити словами», - заявили Аллени...;* (75) *The production’s status in that regard is being reaffirmed on Wednesday at the White House, where the show is being spotlighted as an exemplar of the push for greater access in the arts for people with physical and other kinds of challenges. (SAB, URL) - Статус вистави в цьому відношенні підтвердили в середу в Білому домі, де шоу висвітлюється як приклад прагнення розширити доступ до мистецтва для людей з обмеженими фізичними та іншими можливостями;*

Аналогічно трансформація зміни порядку слів була застосована до прикладів з безсполучниковими іменниковими кластерами *vision impairment* - порушення зору, *sanitation engineer* - інженер з санітарії, *refuse collectors* - збирач сміття, в яких головний іменник було винесено на перше місце: (77) *Para cycling features four classes, with three different class for athletes with physical impairments and a separate class for those with a vision impairment.. (PCC, URL) - Параолімпійські велоперегони мають чотири класи: три різні*

класи для спортсменів з фізичними вадами та окремий клас для тих, хто має порушення зору; (89) *Levin began his career as a sanitation engineer before becoming a space scientist and founding his company, Biospherics.* (GLM, URL) - Левін почав свою кар'єру інженера з санітарії, перш ніж стати вченим-космонавтом і заснувати свою компанію «Біосфера»; (90) *At this time of crisis, it is right that those on the front line – nurses, doctors, carers, supermarket staff, delivery drivers and refuse collectors as well as post office employees, etc – are recognised and applauded.* (LNF, URL) - У цей кризовий час правильно, що тих, хто перебуває на передовій – медсестер, лікарів, опікунів, співробітників супермаркетів, водіїв доставки та збирачі сміття, а також працівників поштових відділень тощо – впізнають та вітають.

Антонімічний переклад зумовлений особливостями поєднання слів в англійській та українській мові. При застосуванні цієї трансформації форма слова або словосполучення замінюється на протилежну, а зміст одиниці, що перекладається, залишається в основному подібним.

Означена трансформація представлена трьома видами: 1) негативація (слово або словосполучення без формально вираженої суфіксом або часткою заперечувальної семи замінюється в перекладі на слово з префіксом не- або словосполученням з часткою не), 2) позитивація (слово або словосполучення з формально вираженою заперечувальною семою замінюється в перекладі на слово або словосполучення, яке не містить формально вираженого негативного компонента), 3) анулювання двох наявних у реченні негативних семантичних компонентів.

В нашому дослідженні трансформація антонімічного перекладу було застосовано при перекладі наступних лексичних одиниць: "*really bad*" -«дуже не гарно», *was overweight* - не був струнким, *vertically challenged* – невисокий у прикладах: (24) *Kyrgios said last week his country's handling of Djokovic's visa dispute had been "really bad" and urged officials to "do better"*. (NJE, URL) – Кіргіос заявив, що минулого тижня його країна «дуже не гарно» розібралась з візовим спором Джоковича, і закликав чиновників «працювати краще»; (81)

Eden Hazard has admitted that he was overweight when he arrived at Real Madrid. (EHF, URL) – Еден Хазард зізнався, що не був струнким, коли прибув до мадридського «Реала»; (82) *Vertically challenged with floppy brown hair, a boyish, bewildered look and dinky little glasses, Fernando Vázquez is Spanish football's very own Harry Potter.* (RCR, URL) - Невисокий з розпущеним каштановим волоссям, хлоп'ячим, спантеличеним поглядом і маленькими окулярами: Фернандо Васкес - це власний Гаррі Поттер іспанського футболу.

Таким чином до всіх вищенаведених прикладів було застосовано антонімічний переклад шляхом зміни форми слова або словосполучення з позитивної на негативну, тобто негативації.

Трансформацію **компенсації**, як заміну елементу оригіналу аналогічним або будь-яким іншим елементом, що компенсує втрату інформації, було застосовано при передачі іменника *execution*, який було перекладено як 'виконання смертного вироку': (99) *Lawyers for the only woman on federal death row are asking a judge to halt her execution and arguing she isn't competent and can't be put to death.* (LWO, URL) - Адвокати єдиної жінки у федеральній камері смертників просять суддю зупинити виконання смертного вироку і стверджують, що вона не дієздатна й не може бути страчена.

Описовий переклад – це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін чи фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням (або більшим за кількістю компонентів словосполученням), яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення (терміна). Такий прийомом перекладу виявився найпоширенішим при передачі лексичних одиниць вираження політкоректності. Наприклад, (71) *...The Canadian national carrier updated its official phrasing to address customers with “hello everyone” or “tout le monde”....* (TCE, URL) Канадський національний перевізник оновив своє офіційне вітання клієнтів на «вітаємо всіх» англійською або французькою мовами (“hello everyone” or “tout le monde”);

(73) *Asian Americans and Pacific Islanders have faced a tide of harassment and attacks in many settings during the pandemic.* (AAH, URL) – Під час пандемії американці азіатського походження та жителі тихоокеанських островів зіткнулися з хвилею переслідувань та нападів у багатьох місцях;

(76) ... *as part of the live-streamed, three-hour event, "Americans with Disabilities and the Arts: A Celebration of Diversity and Inclusion."* (SAB, URL) - ... в рамках тригодинного заходу наживо «Американці з обмеженими можливостями та мистецтво: святкування різноманітності та інклюзивності»;

(78) *Some experts are calling for mandatory vaccinations at nursing homes, warning that unprotected staff members are endangering residents.* (NHW, URL) - Деякі експерти закликають до обов'язкової вакцинації в будинках для літніх людей, попереджаючи, що незахищені співробітники наражають жителів на небезпеку.

Цілісне перетворення – лексико-граматична перекладацька трансформація, суть якої полягає в у вираженні смислу сказаного на одній мові засобами іншої, які не є ані словниковими, ані контекстуальними відповідниками окремих слів, [38] або вираження смислу сказаного на одній мові засобами іншої, які є одиницями іншого мовного рівня.

Дану трансформацію було застосовано при передачі наступних лексичних одиниць *happy tears* - від щастя, *Oh, oh dear!* - О, Боже мій!, *thanks a million* - безмежно дякую ; *that's okay.* - немає за що ; *You're welcome* -будь ласка, *left this earth* - відійшла в небуття: (28) *She was tearing and I was tearing — happy tears, of course.*" (IVP, URL) - «...Вона плакала, і я плакав — від щастя, звичайно»; (29)... "*Oh, oh dear! Are you all right?...* (OSO, URL) - ... «О, Боже мій! З Вами все гаразд?...»;

(68) "*Are you sure? You're amazing. Are you sure you don't mind?*" "Yes. I'll bring them over to you." "Thank you," she says. "Thanks a million." "That's okay." She begins to retreat. "Thanks." "You're welcome." "Thank you." I keep smiling until she finally turns her back. (ТНТ, URL) – «Ви впевнені? Ви дивовижні. Ви точно не проти?» «Так. Я принесу їх тобі». «Дякую», - каже вона. «Безмежно дякую».

«Немає за що». Вона починає відступати: «Дякую». «Будь ласка». «Дякую». Я продовжую посміхатися, поки вона нарешті не повернеться спиною; (80) ... *The elderly offer childcare, and in return, working-age families offer services which the older residents need...* (WNG, URL) - ...Люди похилого віку забезпечують догляд за дітьми, отримуючи натомість необхідні для них послуги від сімей працездатного віку...(95) *After 101 years, Katherine Johnson left this earth with a contribution that far exceeds her work at NASA...* (NSK, URL) – Кетрін Джонсон відійшла в небуття у 101 рік, залишивши по собі внесок, який значно перевершує її роботу в NASA...

Тож ретельний аналіз наведених вище фрагментів, які містять лексичні засоби ненасильницької комунікації свідчить, що для досягнення адекватного перекладу в більшості випадків перекладачеві необхідно застосовувати одночасно декілька перекладацьких трансформацій: лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико - граматичних трансформацій, що в свою чергу вимагає високої компетенції перекладача.

Розподіл перекладеного фактичного матеріалу за способами перекладацького відтворення проводився за основною на наш погляд перекладацькою трансформацією, застосованою в конкретному випадку.

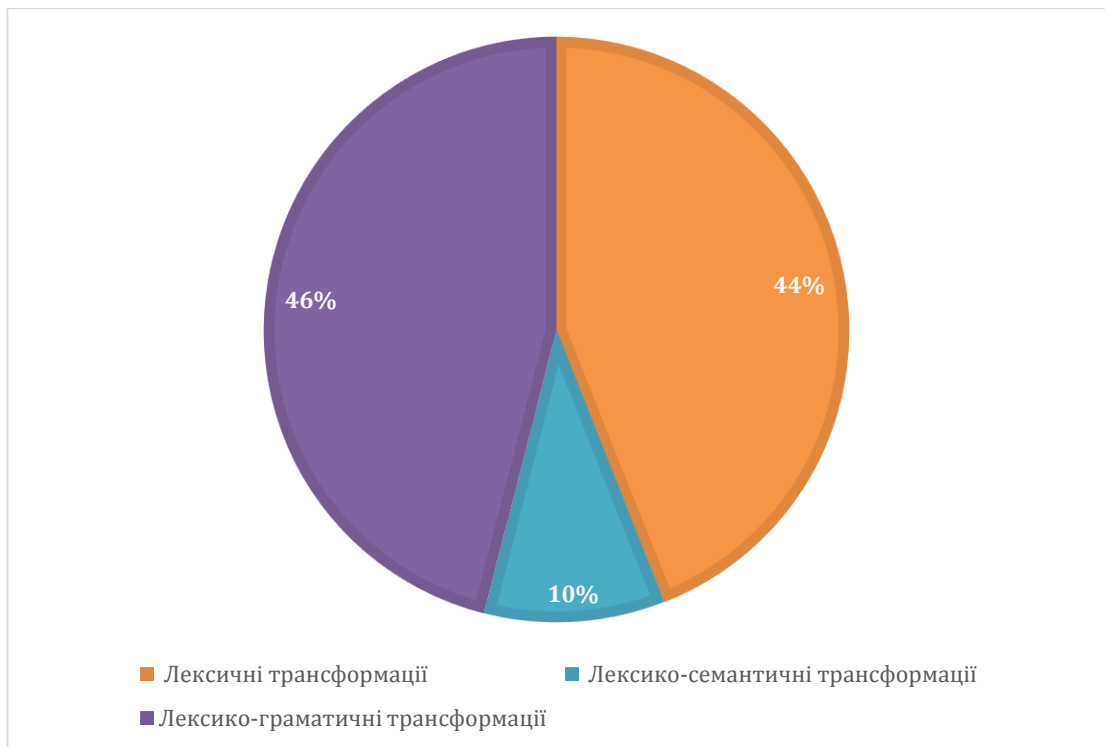
Результати дослідження щодо застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні засобів ненасильницької комунікації представлено в табл. 3.1.:

Таблиця 3.1.

Застосування різних видів перекладацьких трансформацій при передачі засобів ненасильницької комунікації

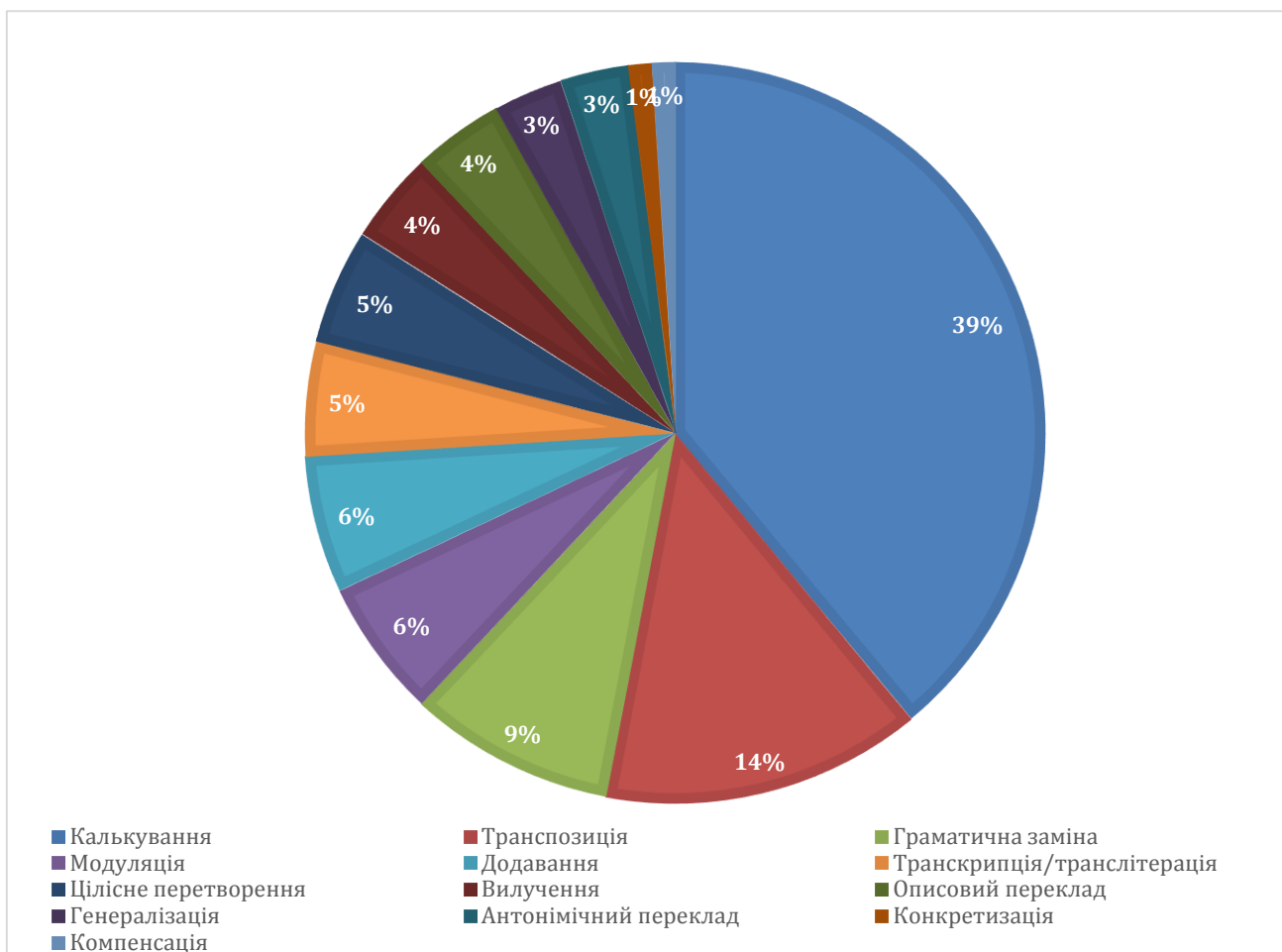
Трансформація	Кількість	% відношення
1. Лексичні трансформації		44 %
Транскрипція/транслітерація	5	5%
Калькування	39	39%
2. Лексико-семантичні трансформації		10 %
Генералізація	3	3%
Конкретизація	1	1%
Модуляція	6	6%
3. Лексико-граматичні трансформації		46 %
Антонімічний переклад	3	3%
Грамматична заміна	9	9%
Додавання	6	6%
Вилучення	4	4%
Транспозиція	14	14%
Описовий переклад	4	4%
Компенсація	1	1%
Цілісне перетворення	5	5%

Проілюструємо відсоткові дані перекладацьких трансформацій засобів ненасильницької комунікації (див. рис. 3.1. Відсоткове співвідношення способів перекладу засобів ненасильницької комунікації та рис. 3.2. Відсоткове співвідношення видів перекладацьких трансформацій, застосованих для передачі засобів ненасильницької комунікації):

рис. 3.1. Відсоткове співвідношення способів перекладу засобів ненасильницької комунікації

Отже лексико - граматичні трансформації виявились найбільш затребуваними при перекладі засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі, втім слід відзначити, що відсоткове співвідношення порівняно з лексичними трансформаціями відрізняється не суттєво, що дає можливість відзначити факт застосування вищенаведених трансформацій на приблизно однаковому рівні - 46% та 44% відповідно, на відміну від лексико – семантичних трансформацій, застосування яких склало лише 10% від загальної кількості трансформацій.

рис. 3.2. Відсоткове співвідношення видів перекладацьких трансформацій, застосованих для передачі засобів ненасильницької комунікації

Таким чином, аналізуючи вищенаведену інформацію, можемо зробити висновок, що серед найбільш вживаних перекладацьких трансформацій, які було застосовано задля досягнення еквівалентності та адекватності перекладу для передачі засобів ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі виявилися калька та транспозиція, які склали 39 % та 14% вибірки ілюстративного матеріалу відповідно. Їм слідують граматична заміна (9,0%), модуляція та додавання (по 6,0%), транскрипція/транслітерація та цілісне перетворення (по 5,0%), вилучення та описовий переклад (по 4,0%), генералізація та антонімічний переклад (3,0%). Найменш затребуваними в нашому дослідженні виявилися трансформації конкретизації та компенсації (по 1,0%).

Висновки до розділу 3

В залежності від прагматичної функції та особливостей мовної культури, переклад засобів ненасильницької комунікації вимагає використання різних перекладацьких трансформацій та в більшості випадків застосування їх в комплексі.

В нашому дослідженні було застосовано низку лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних трансформацій. Найбільш вживаним виявилось застосування лексичних трансформацій, зокрема такий спосіб перекладу як калькування, яким було відтворено 39% лексичних одиниць; найменш вживаними – лексико-семантичні трансформації, які було застосовано до відтворення 10% засобів ненасильницької комунікації.

Серед лексико-граматичних трансформацій найпоширенішою виявилась трансформація транспозиції, застосована для відтворення 14% фрагментів ілюстративного матеріалу.

Отже, при перекладі засобів ненасильницької комунікації треба звертати увагу на лінгво-культурні особливості обох мов та добирати перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу точніше передавав всю інформацію, що містить текст оригіналу, дотримуючись при цьому відповідних норм мови перекладу.

ВИСНОВКИ

1. Таким чином в ході нашого дослідження було розкрито історичні витоки та сутність поняття ненасильницької комунікації, її компоненти та складові. Згідно концепції Маршала Розенберга, засновника сучасної концепції ненасильницької комунікації, остання складається з чотирьох основних послідовних компонентів: спостереження без оцінювання, ідентифікація та озвучення емоції, усвідомлення та озвучення особистісної потреби та озвучення прохання щодо задоволення цієї потреби.

2. Основою концепції ненасильницької комунікації слугує емпатія. Тож детально розглянувши це поняття під час дослідження нами було з'ясовано, що емпатія як когнітивно - афективний феномен є невід'ємною частиною вираження емоцій та емотивності. А уточнюючи лінгвістичне розуміння емпатії, вченими було введено поняття вербальної емпатії, яка є вираженням розуміння почуттів іншого, мовним впливом із метою надання психологічної підтримки співрозмовнику. Головна роль емпатії полягає в тому, щоб визначити емоційний стан іншої людини, ототожнити себе з комунікантом, відреагувати на емоційні переживання співрозмовника та надати емпатійний відгук за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації.

3. Корпус мовних засобів, що використовуються для позначення емпатії є досить широким та включає в себе представлені різними частинами мови мовні одиниці, предметно-логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова; емпатійно - експресивну лексику з компонентом інтенсивності, яка містить чуттєвий фон та емпатійно - оцінну лексику.

До мовних одиниць, предметно-логічне значення яких складає поняття про емпатію й закладене в семантичному ядрі слова, належить перш за все лексема *empathy* та її прямі й опосередковані номінації, виражені різними частиномовними формами.

Емпатійно - експресивна лексика репрезентує емпатію на різних рівнях англійської мови: на фонетичному рівні шляхом незвичної зміни звуків, типу

вимови, застосування просодичних засобів; на морфемному рівні - сукупність зменшувальних пестливих афіксів; на лексичному рівні емпатійно - експресивна лексика з компонентом інтенсивності актуалізована масивом повнозначних слів, модальних дієслів, часток, вигуків.

До емпатійно - оцінної лексики належить цілий пласт вокабуляру, поданий різними частинами мови: прикметниками, прислівниками, іменниками, частками та дієсловами.

4. Серед законів, що регулюють емпатійне мовленнєве спілкування, універсальному прагматичному принципу ввічливості, який відіграє важливу роль у теорії успішної мовленнєвої взаємодії відводиться провідне місце. У лінгвістичній теорії найбільш поширеним є визначення ввічливості як поведінки, спрямованої на запобігання конфліктів і забезпечення успішної комунікації між співрозмовниками. Найважливішими загальними правилами мовного спілкування вважаються принцип кооперації П. Грайса та принцип ввічливості С. Левінсона і Дж. Ліча, який сформулював принцип ввічливості як сукупність низки максим: такту, великодушності, схвалення, скромності, згоди та симпатії.

Для успішної, ввічливої комунікації необхідно знати та вміти користуватися певними правилами, принципами ведення розмови. Загалом, розрізняють дві основні стратегії ввічливості – позитивну та негативну. Кожна з них має на меті налагодити контакт зі співрозмовником та уникнути негативних наслідків, конфліктів. Прояв розуміння, намагання не нав'язувати думку співрозмовнику, не потурбувати його, привертання уваги адресата – це все стратегії ввічливості, які спрямовані на досягнення ефективної взаємодії учасників комунікації.

5. Для вираження ввічливих намірів в процесі комунікації в сучасному англійськомовному медіадискурсі існує велика кількість лінгвістичних одиниць. Та в межах нашого дослідження було зосереджено увагу на розгляді лексичних засобів вираження ввічливості лише при звертанні, вибаченні та подяці.

6. Політичну коректність можна вважати одним з маркерів позначення засобів ненасильницької комунікації. Лексика політкоректних висловлень представлена переважно евфемізмами, які, будучи емоційно нейтральними словами або виразами, вживаються замість синонімічних їм слів або виразів, що можуть здатися непристойними, грубими або нетактовними.

У сучасному англomовному медіадискурсі політкоректні евфемізми набули широкого розповсюдження, розкриваючи такі теми, як хвороби, смерть, вік, стать, раса, етнос, інтимні стосунки, фізичні та розумові вади людини, фізіологічні процеси і стани людського організму, збройні конфлікти, економічна нестабільність, матеріальне становище, професії тощо.

7. Спираючись на відібраний фактичний матеріал було проілюстровано використання засобів ненасильницької комунікації відповідними прикладами із джерел ілюстративного матеріалу.

8. При здійсненні перекладу фактичного матеріалу в нашому дослідженні було застосовано низку лексичних, лексико - семантичних, граматичних та лексико - граматичних трансформацій з метою еквівалентного та адекватного відтворення засобів ненасильницької комунікації у перекладах текстів англійськомовного медіадискурсу з відповідним рівнем образності та експресивності.

Найбільш вживаним виявилось застосування лексичних трансформацій, зокрема такий спосіб перекладу як калькування, яким було відтворено 39% лексичних одиниць; найменш вживаними – лексико семантичні трансформації, які було застосовано до відтворення 10% засобів ненасильницької комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Международные отношения, 1975. 240 с.
2. Баліцька О. С., Мисловська О. А., Човганюк М. М. Теоретичні засади дослідження семантики ввічливості. *Теоретична і дидактична філологія*. 2017. С. 19--27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tidf_2017_25_5
3. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики: учебник. Київ: Академія, 2004. – 342 с.
4. Безноса А. Граматичні індикатори вираження ввічливості (з історії вивчення питання). *Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць*. С.177--181 URL: <http://litmisto.org.ua/?p=8096>
5. Васильева Л. В. Исследование модусных категорий в эволюции медиадискурса: на материале американской прессы XX века: автореф. дис. - канд. филол. наук 10.02.04 / Людмила Витальевна Васильева. - Владивосток, 2010. — 24 с.
6. Великорода В. Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові: дис. Львів, 2007. 268 с.
7. Вильданова Гузель Агзамовна. Гендерный аспект эвфемизации: на материале английского языка: дисс. Бирск, 2008. 194 с.
8. Вишнівський Р. Й. До питання про мотиви вживання евфемізмів (на прикладі сучасної англійської мови). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. №13. С. 95–97.
9. Вінг Т. О., Траченко Я. Засоби реалізації вибачення в англійській та українській комунікативній культурі. *Вісник Українсько-туркменського культурно-освітнього центру: міждисциплінарний науковий збірник*. 2018. № 2. С.19
10. Грайс Г.П. Логика и речевое общение: Пер. с англ. Новое в зарубежной лингвистике. М.: Прогресс, 1985. Вып. 16: Лингвистическая прагматика. – С. 217-237.

11. Демченко Е. В. Семантико-синтаксические средства выражения категории вежливости в английском и русском языках. Дис. Ростов-на-Дону, 2007. Автореферат. 24 с.
12. Дикун М.В. Метод ненасильницької комунікації як шлях до ефективного спілкування. *Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць*. - К.: Талком, 2019. С. 153-155.
13. Дискримінація. URL <https://uk.wikipedia.org/wiki/Дискримінація>
14. Добросклонская Т.Г. Медиадискурс как объект лингвистики и межкультурной коммуникации // Вестник Московского ун-та. Серия 10. Журналистика. 2006. № 2. С. 20--33. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mediadiskurs-kak-obekt-lingvistiki-i-mezhkulturnoy-kommunikatsii/viewer>
15. Желтухина М. Р. Тропологическая суггестивность масс-медиального дискурса: о проблеме речевого воздействия тропов в языке СМИ. М.: Ин-т языкознания РАН ; Волгоград: Изд-во ВФ МУПК, 2003. — 656 с.
16. Зайко Л. В. Політкоректна лексика сучасної англійської мови як різновид евфемізмів / Л. В. Зайко. – Буча, 2016. – 10 с.
17. Іванотчак Н. І. Прагматичні параметри емпатії в англійській дитячій прозі жанру фентезі: дисс. Харків, 2017. 229 с. URL: <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/05489ccebda91ed241f570d201c5e0c5.pdf>. – (Дата звернення: 20.12.2021).
18. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанровостилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2004. 576 с.
19. Киселева Т. В. Коммуникативная корректность в языковой картине мира. *Языковая семантика и образ мира. Материалы международной научной конференции*. Казань: Казанский государственный университет, 1998. С. 115

20. Ковалевская Е.Г. Семантическая структура слова и стилистические функции слов. Языковые значения. Ленингр.гос.пед.ин-т.- Л., 1976. С.63--72.

21. Ковалевська Т. Ю. Моделювання емпатії в сучасному комунікативному просторі. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Лінгвістичні науки.* 2011. № 13. С. 159-168. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvprpu_2011_13_24.

22. Ковалевська Т. Ю. Моделювання емпатії в сучасній українській мові. Рукопис. Дисс. Українська мова. Інститут української мови НАН України. Київ, 2002. 27с. С.22

23. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования. Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Гуманитарные науки. 2010. №12 (83). Вып.6. С. 13 -- 21. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/massovaya-kommunikatsiya-imedia-diskurs-k-metodologii-issledovaniya>. — (23.12.2021)

24. Козуб Л., Хачпанова І., Особливості перекладу емотивної лексики. URL: http://liderschool.at.ua/load/gumanitarni_nauki/osoblivosti_perekladu_emotivnoji_leksiki/7-1-0-165.

25. Козяревич Л. В. Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англomовної прози ХХ століття): дисс. К., 2006. 191 с.

26. Козяревич Л. В. Емпатійні висловлення в системі мовленнєвих актів. *Нова філологія.* Вип. №2 (22). Запоріжжя, 2005. С. 192-196.

27. Козяревич Л. В. Лексико-семантичне поле емпатії у сучасній англійській мові. *Матеріали ІІ Всеукраїнської студентської наукової конференції.* Луцьк, 2005.- С. 73 -- 74.

28. Козяревич Л. В. Прагматична сутність емпатизації англomовного діалогічного дискурсу. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики.* Вип. 6. Київ, 2005. С. 121 -- 126.

29. Козяревич Л.В. Взаємодія вербальних та невербальних засобів вираження емпатії. Матеріали науково-практичної конференції «Проблеми мови і особистості у контексті міжкультурної комунікації». Луганськ, 2005. С.36-41
30. Козяревич-Зозуля Л. В. Фасцинативні дискурсивні стратегії ненасильницької комунікації (на матеріалі сучасної англійської мови). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. № 20 (1). С.67-72
31. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця. 2009. 284 с.
32. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. Суми: Сумський державний університет, 2011. 187 с. С.136--142
33. Кузнецова А. А. Иллокутивные типы вербальной эмпатии: автореф. Дисс. Уфа, 2010. 25 с.
34. Куценко М.А. Лексико-граматичні засоби вираження співчуття в англійській мові. Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матеріали II-ї Міжнародної науковопрактичної конференції. 16 квітня 2015 р. НТУУ «КПІ». К.: Кафедра. С. 81-83
35. Ларина Т.В. Категория вежливости в английской и русской коммуникативных культурах. М.: Изд-во «РУДН», 2003. – 315 с.
36. Лютянська Н. І. Особливості об'єктивації концептів толерантність та політична коректність в англійському мас-медійному дискурсі. Миколаїв: Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, 2014. – 487 с.
37. Майба В. В. О структуре языка политкорректности (на примере английского и русского языков). Политическая лингвистика. 2012. С.102–108. URL: http://journals.uspu.ru/attachments/article/153/ПЛ_2_Майба.PDF (25.12.2021)
38. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2006. 157 с

39. Маралов В. Г. Педагогика и психология ненасилия в образовании: учеб. пособие для бакалавриата и магистратуры. М.: Издательство Юрайт, 2017. 424 с.
40. Махатма Ганди. Революция без насилия (переводчики А. Вязьмина, О. Мартышин, Е. Панфилов, Вл. Рынкевич). М.: Изд-во Алгоритм, 2012. 480 с.
41. Менджеричкая Ю. А. Особенности эмпатии субъектов затрудненного и незатрудненного общения в ситуациях затрудненного взаимодействия: автореф. дис. Ростов-на-Дону, 1998. 18 с.
42. Мірошніченко І. Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9998/1/Miroshnychenko.pdf>. — (23.12.2021).
43. Молодиченко Н.А., Танана С.М., Основні аспекти поняття політичної коректності в сучасній англійській мові. Молодий вчений. № 5 (32) 2016 р. с.507-509
44. Москвин В. П. Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка: учеб. пособие к спецкурсу. Волгоград: Перемена, 1999. 59 с.
45. Нефедченко О. І. Поняття емпатії в лінгвістиці. Філологічні трактати. 2016. Т. 8, № 1. С. 46 -- 53. URL: Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2016_8_1_8.
46. Палажченко М. Ю. К вопросу о политической корректности, настоящей и мнимой, и политике двойных стандартов. Вестник МГУ. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. 2004. № 1. С. 81 -- 89
47. Панин В. В. Политическая корректность как культурно-поведенческая и языковая категория: дис. Тюмень, 2004. 217 с.
48. Петушкова Л.А. Ненасильницьке спілкування як технологія побудови діалогу працівника соціальної сфери з клієнтом. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 64–69.

49. Почепецька Т. Лексичні засоби вираження ввічливості в англійській мові. Сучасні дослідження з іноземної філології. 2017. № 15. С. 123 -- 128. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2017_15_23.
50. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. К.: Ваклер, 2001. 216 с.
51. Приходько А. Н. Таксонометрические параметры дискурса. Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК. Ставрополь: Изд-во СГПИ, 2009. С. 22-30. URL: http://www.russcomm.ru/rca_biblio/issue/sgpi_almanakh7.pdf. — (23.12.2021)
52. Ревенко В. Лексичні засоби вираження ввічливості в питальному мовленнєвому акті (на прикладі художніх текстів англійських та американських письменників). *Наукові виклади*. 2013. №5. С. 67–69.
53. Розенберг М. Язык жизни. Ненасильственное общение. София, 2009. 272 с.
54. Романова Т. В. Язык политкорректности: Свой – чужой. Лингвистические заметки. 2015. С. 21–26.
55. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Дозвілля-К, 2006. 716 с.
56. Сибул В.В., Куксова А.В. Общение в эпоху коронавируса: функционирование эвфемизмов в медиа-дискурсе. Вопросы прикладной лингвистики. 2021. № 41. С. 47-65. С.53 URL: <http://ial-journal.org/ru/node/294>
57. Тарасова В. В. Політична коректність в англійському та українському медіадискурсі. Науковий журнал «Міжнародний філологічний часопис». 2018. № 281. С. 100 – 110. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/article/view/11948>
58. Таценко Н. В. Лексичний аспект актуалізації емпатії в сучасній англійській мові. *Філологічні трактати*, т.7. 2015. № 4.
59. Таценко Н. В. Реалізація емпатії в сучасному англомовному дискурсі: когнітивно-синергетичний аспект: монографія. Суми, 2017. 357 с.

60. Таценко Н. В. Емпатія як категорія лінгвістичної прагматики. *Філологічні науки*. 2015. № 2. С. 282 -- 288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_fi_2015_2_41
61. Таценко Н. В. Феномен емпатії в сучасних наукових парадигмах. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6, № 4. С. 55 -- 64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2014_6_4_12.
62. Тер - Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. М.: Слово, 2000. – 624 с.
63. Федоренко С. В., Совпенко М. О. Особливості перекладу сучасної англійської політкоректної лексики. *Науковий вісник ХДУ*. 2018. В.2. С.116—122.
64. Федорова Т. В. Семантика вежливости и средства ее выражения в современном русском языке (На материале произведений современной драматургии) автореф. дисс. Брянск, 2004. 20 с.
65. Формановская Н. И. Речевой этикет и культура общения. М.: Высш. шк., 1989. 159 с.
66. Чередніченко О. М. *Мовні засоби вираження вибачення*. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філософія». 2016. № 62. С. 343 -- 345.
67. Човганюк М. М. Основні концепції теорії ввічливості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов*. 2013. № 10. - С. 277-282. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2013_10_49.
68. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж: ВГУ, 1987. 192 с.
69. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций. Сб. науч. тр. Волгоград: Волгоградский гос. Пед.ин-т. 1995. С.3-15
70. Ширяева О. В. Информационно-аналитический дискурс как предмет коммуникативно-дискурсивного исследования. *Электронный*

научный журнал «Медиаскоп». 2012. 4. URL: <http://www.mediascope.ru/node/1218>. — (23.12.2021)

71. Що таке мова ворожнечі та як з нею боротися? URL: <https://ukraine.un.org/uk/168160-shcho-take-mova-vorozhnechi-ta-yak-z-neyu-borotysya>

72. Allan K., Burrige K. Euphemism and dysphemism: Language used as shield and weapon. New York: Oxford University Press. 1991. 264 p.

73. Bernstein, D. You Can't Say That! The Growing Threat to Civil Liberties from Antidiscrimination Laws / David. E. Bernstein. – Cato Institute, 2003. – 180 p

74. Brown P., Lewinson S. Politeness: Some Universals in Language Usage. – Cambridge, 1987. 264 p.

75. Brown, P. Politeness: Some Universals in Language Usage. Cambridge, 1987. 345 p.

76. Crystal D. Language and the Internet. C.: Cambridge University Press, 2001. 272 p.

77. Cuff, Benjamin & Brown, Sarah & Taylor, Laura & Howat, Douglas. Empathy: A Review of the Concept. Emotion Review. 2016. №8. 144-153. URL: https://www.researchgate.net/publication/272202633_Empathy_A_Review_of_the_Concept

78. Eelen G. A Critique of Politeness Theories. Manchester: St. Jerome Publishing, 2001. 280 p.

79. Eisenberg N. Empathy and Sympathy: A Brief Review of the Concepts and Empirical Literature. Anthrozoos. 1988. Vol.2. P.11-16. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.2752/089279389787058226>

80. Fromkin R., Rodman R., Hyams N.. An Introduction to Language. Wadsworth. 2003. 36 p. URL: <http://relin.lettras.ufmg.br/shlee/Fromkinch1.pdf>. — (03.12.2021).

81. Gibson C. How 'politically correct' went from compliment to insult. Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/how->

politically-correct-went-fromcompliment-to-insult/2016/01/13/b1cf5918-b61a-11e5-a76a

82. Goffman E. Interaction Ritual. NY: Anchor Books, 1967. 270 p.
83. Grice H. P. Logic and Conversation. In Syntax and Semantics. Vol. 3: Speech Acts / Ed. by P. Cole and J. L. Morgan. New York: Academic Press, 1975. P. 41–58
84. Hymes Dell H. Discourse: scope without depth II International Journal of the Sociology of Language, 57. 1986. P. 49 -- 89
85. Ivanyshyn, N. L. Концепт HATE SPEECH у медіа-дискурсі. *Львівський філологічний часопис*. 2020. №7. С. 30-34.
86. Lakoff R. The logic of politeness, or, minding your p's and q's. Papers from the Ninth Regional Meeting of the Chicago Linguistics Society. Chicago, 1973. P. 292 – 305.
87. Leech G. Principles of Pragmatics. London, NY.: Routledge, 1983. 250p.
88. Locher M. A. Power and Politeness in Action: Disagreements in Oral Communication / Miriam A. Locher. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2004. – 381 p.
89. Nonviolent Communication: A Language of Life, by Marshall B. Rosenberg, foreword by Arun Gandhi, Puddle Dancer Press, Encinitas, CA, 2003, 248p.
90. Redmond M. V. The Functions of Empathy in Human Relations / M. V. Redmond // Human Relations. – 1989. – Vol. 42. – № 7. – P. 45–46.
91. Regent A.I. Politeness principle and its strategies in modern English conversational discourse. Україна і світ: діалог мов та культур: Матеріали міжнародної науковопрактичної конференції, 19–21 березня 2014 року. К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. –с.516--518
92. Van Dijk T.A. The Mass Media Today: Discourses of Domination or Diversity? Journal of the European Institute for Communication and Cultural. 1995. Vol. 2. URL: [https:// www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13183222.1995.11008592](https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13183222.1995.11008592)

93. Williams M. J. Origins of the English language: a social and linguistic history [Electronic resource] / M. J. Williams. New York: The Free Press. 1975. 422 p. URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-linguistics/article/m-williams-joseph-origins-of-the-english-language-a-social-and-linguistic-history-new-york-the-free-press-1975-ppx422/A722575F8F4593EF574820873E9FB657>

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

94. (СЛТ) - Ахманова О. Словарь лингвистических терминов. М.: Едиториал УРСС, 2004. 571 с.

95. (СУМ) - Словник української мови URL: <http://sum.in.ua>

96. (ТПС) - Нелюбин Л. Толковый переводоведческий словарь. 3-е изд., перераб. М.: Флинта; Наука, 2003. 320 с.

97. (CD) - Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>.

98. (CIDE) - Cambridge International Dictionary of English. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. — 1774 p.

99. (COLD) - Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>

100. (DED) - Rowson H. Dictionary of Euphemisms and other Doubletalk. New York: Castle Books, 2002. 463 p.

101. (EG) - Euphemism Glossary. URL: <http://vizettes.com/ae/pages/euphemismglossary.html>

102. (MWD) - Merriam-Webster Dictionary. Nonce. URL: <https://www.merriamwebster.com/dictionary/>

103. (NOTE) - New Oxford Thesaurus of English. New York: Oxford University Press Inc, 2000. 1087 p.

104. (OD) - Oxford Dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (AAH) – Asian American health workers fight virus and racist attacks. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/asian-american-health-workers-fight-virus-and-racist-attacks-lee-chinese-new-york-asian-american-china-b1843576.html>
2. (AGP) Amanda Gorman's private school: Mix of rich, poor, arts and social action. The Washington Post. URL: https://www.washingtonpost.com/local/education/new-roads-school-amanda-gorman/2021/05/21/36d9dd48-b98c-11eb-a5fe-bb49dc89a248_story.html
3. (AGW) – A government worker says he didn't want to help ICE deport immigrants. So he quit. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/post-nation/wp/2018/02/09/a-government-worker-says-he-didnt-want-to-help-ice-deport-immigrants-so-he-quit/>
4. (AHJ) - Amber Heard lawyer reveals actor's first words after Johnny Depp verdict: 'I'm so sorry'. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/amber-heard-johnny-depp-verdict-response-b2092745.html>
5. (AIH) - As it happened: Pence hails US 'progress' despite new surge. BBC News. URL : <https://www.bbc.com/news/live/world-53188289>
6. (AIS) - 'Andrew, I'm sorry': ABC's Andrew Probyn becomes TikTok meme after coronavirus press conference. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2020/mar/26/andrew-im-sorry-abcs-andrew-probyn-becomes-tiktok-meme-after-coronavirus-press-conference>
7. (AOS) - Afghanistan officials say 11 police killed by US 'friendly fire' airstrike. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2015/sep/08/afghanistan-police-killed-us-friendly-fire-airstrike>
8. (AYI) - Are Your Illegal Drugs Pure? New Zealand Will Check Them for You. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2019/09/18/world/new-zealand-illegal-drugs.html>

//www.nytimes.com/2021/04/09/world/asia/new-zealand-drugs-checks.html?searchResultPosition=20

9. (BBB) As written, Build Back Better could support — or devastate — child care for disadvantaged working parents. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2021/12/06/biden-funding-childcare-prekindergarten/>

10. (BMC) - Being Modern: Call centres. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/this-britain/being-modern-call-centres-2317565.html>

11. (BMS) - Belly Mujinga: Coroner sorry for rail worker's inquest delay. BBC News. URL : <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-59913067>

12. (BOR) – Bill O Reilly had to console Trump after own fans turned on him on speaking tour. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-oreilly-reassure-booster-booed-b1980240.html>

13. (BPB) - British people becoming more sympathetic towards refugees and immigrants, survey suggests. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/uk-refugees-immigration-sympathy-kind-survey-brexite-a8344841.html>

14. (BSB) - Biden swerves between empathy, uplift and frustration while addressing nation on omicron. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/tv/2021/12/21/televised-speech-omicron-biden/>

15. (CCV) – Cycling champion Victoria Pendleton reveals she planned to take her own life: ‘I don’t want to see tomorrow’. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/victoria-pendleton-mental-health-depression-suicide-cycling-everest-a8741826.html>

16. (CCW) As climate change worsens, Republicans insist we must do nothing. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/02/16/climate-change-worsens/>

17. (CJN) - Covid situation in Japan becoming 'natural disaster', health officials warn. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/asia/east-asia/covid-japan-natural-disaster-daily-cases-b1902170.html>

18. (CMO) - Cardiff manager Ole Gunnar Solskjaer stress he is in charge of Bluebirds squad, but agrees Vincent Tan must have a say in transfer business. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/cardiff-manager-ole-gunnar-solskjaer-stress-he-is-in-charge-of-bluebirds-squad-but-agrees-vincent-tan-must-have-a-say-in-transfer-business-9162361.html>

19. (CPS) - Czech police say sorry for Roma's death; protests planned. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/czech-police-say-sorry-for-romas-death-protests-planned-roma-george-floyd-prague-police-eastern-europe-b1872229.html>

20. (CWE) – Counselors work to ease grief over Florida building collapse. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/counselors-work-to-ease-grief-over-florida-building-collapse-florida-miamidade-county-ron-desantis-new-york-puerto-rico-b1877800.html>

21. (DJD) - Dwayne Johnson donates 700,000 water bottles to healthcare workers amid coronavirus pandemic. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/films/news/dwayne-johnson-water-bottle-donation-voss-coronavirus-a9619621.html>

22. (DKE) - Driver kills eight in California market. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2003/jul/17/usa>

23. (DSC) - Duterte says children killed in Philippines drug war are 'collateral damage'. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2016/oct/17/duterte-says-children-killed-in-philippines-drug-war-are-collateral-damage>

24. (EHA) - Eden Hazard admits he was overweight when he joined Real Madrid. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/football/european/eden-hazard-fat-overweight-real-madrid-chelsea-lille-five-kilograms-la-liga-ucl-a9213256.html>

25. (EMN) 'Each mile is not a carefree mile': What it's like to be a black runner in America. The Independent. URL : <https://www.independent.co.uk/news/black-runner-america-black-lives-matter-ahmaud-arbery-a9548471.html>
26. (FAT) - Flight attendant shares top 'travel mistakes' people make. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/travel/flight-attendant-travel-plane-mistake-b1856686.html>
27. (FES) – Four employees at Seattle detention centre under investigation for violent social media posts about police brutality protesters. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/seattle-protests-detention-centre-king-county-investigation-kenosha-b421738.html>
28. (FMI) – Forgive me if I don't feel sorry for Amal Clooney and knackered hubby George on their post-baby break in Lake Como. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/george-clooney-amal-twins-children-minibreak-holiday-lake-como-italy-knackered-photos-a7904951.html>
29. (GLM) - Gilbert Levin: Scientist who sought out life on Mars. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/obituaries/gilbert-levin-mars-life-obituary-death-b1900710.html>
30. (GOA) 'Go on - ask me what I do...' The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2006/oct/21/weekend.jonronson>
31. (IBD) - I've been dabbling in the dark art of patient simulation... The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/health-news/i-ve-been-dabbling-in-the-dark-art-of-patient-simulation-1328959.html>
32. (INE) - It's not enough for health-care workers to warn people about vaccine symptoms. The Washington Post. URL): <https://www.washingtonpost.com/opinions/2021/01/06/covid-vaccine-side-effect-fears/>
33. (IRT) What do Apple and some well-off senior citizens have in common? Financial quirks are helping them get richer. The Washington Post. URL:

<https://www.washingtonpost.com/business/2021/02/23/interest-rates-tax-code-help-apple/>

34. (IVP) 'I'm very proud of you': Obama meets 6-year-old who wrote to him about adopting Syrian boy. The Washington Post. URL : <https://www.washingtonpost.com/news/inspired-life/wp/2016/11/24/im-very-proud-of-you-obama-meets-6-year-old-who-wrote-to-him-about-adopting-syrian-boy/>

35. (JBV) - Jill Biden's visit to tornado-ravaged Kentucky marks her third visit to a disaster site in a month. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/lifestyle/2022/01/16/jill-biden-disaster-site-visits/>

36. (JBW) - Judith Butler Wants Us to Reshape Our Rage. New Yorker. URL: <https://www.newyorker.com/culture/the-new-yorker-interview/judith-butler-wants-us-to-reshape-our-rage>

37. (JVE) - Japan, Vietnam express serious concern about South China Sea. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/vietnam-japan-china-foreign-ministry-tokyo-b1963596.html>

38. (KBE) - Kirsty Blackman: 'Excuse me, I'd rather shake hands'. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2018/jan/02/kirsty-blackman-excuse-me-id-rather-shake-hands-snp-deputy-leader-westminster>

39. (LAS) - London attack: Student nurse tells taxi driver who warned her about terrorists, 'I owe you my life'. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/london-attack-latest-student-nurse-rhiannon-owen-praises-taxi-driver-borough-high-street-a7773656.html>

40. (LNF) – Let's not forget civil servants during this crisis – their work is just as valuable as those on the front line. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/letters/coronavirus-clap-carers-nhs-civil-service-cop26-climate-a9445241.html>

41. (LTA) - London terror attacks: Donald Trump, Theresa May and Jeremy Corbyn among politicians at home and abroad to react. The Independent. URL : <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/london-terror-attacks-donald-trump-theresa-may-jeremy-corbryn-justin-trudeau-a7771701.html>

42. (LWO) - Lawyers: Woman on US death row not competent for execution. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/lawyers-woman-on-us-death-row-not-competent-for-execution-woman-execution-lawyers-lawyers-death-row-b1784766.html>

43. (MAS) – Missing Auburn student's car found, but 1976 mystery remains. The Independent. URL : <https://www.independent.co.uk/news/auburn-your-honor-alabama-auburn-university-georgia-bureau-of-investigation-b1974011.html>

44. (MBF) – Mum of boy who had to fly to New York for cancer vaccine meets Health Secretary. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/sajid-javid-new-york-america-tom-tugendhat-health-secretary-b2011953.html>

45. (MKS) Marcel Kittel selfie: David McCarthy apologises for taking picture with collapsed cyclist. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/cycling/marcel-kittel-selfie-david-mccarthy-apologises-for-taking-picture-with-collapsed-cyclist-9364118.html>

46. (MMA) – For many men, apps can be ‘an important gateway to mental health’. The Washington Post. URL: https://www.washingtonpost.com/health/mental-health/2021/11/19/790aa0a8-3024-11ec-a1e5-07223c50280a_story.html

47. (MMW) – Miss Manners: What’s the best way to express sympathy? The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/advice/2021/12/28/miss-manners-best-way-express-sympathy/>

48. (MOL) March for Our Lives speaker Naomi Wadler tells ‘Ellen’ how she became an activist at 11. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/local/wp/2018/04/04/march-for-our-lives-speaker-naomi-wadler-tells-ellen-how-she-became-an-activist-at-11/>

49. (MRD) - Marcus Rashford disappointed by ‘lack of empathy’ shown by government towards nation’s ‘most vulnerable’. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/sport/marcus-rashford-disappointed-by-lack-of-empathy-shown-by-government-towards-nation-s-most-vulnerable-2020-09-08>

[//www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/manchester-united-news-marcus-rashford-government-child-poverty-hunger-b643502.html](https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/manchester-united-news-marcus-rashford-government-child-poverty-hunger-b643502.html)

50. (MSC) – ‘My sincere condolences’. Inside the struggles and heartaches of FEMA’s massive covid funeral assistance program. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/nation/2021/12/21/fema-covid-funeral-assistance/>

51. (NHW) - Nursing home to workers: Get vaccine or lose your job. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/nursing-home-to-workers-get-vaccine-or-lose-your-job-covid-nursing-home-new-york-families-florida-b1897004.html>

52. (NJE) - Novak Djokovic 'extremely disappointed' with Australia court decision. BBC Sport. URL: <https://www.bbc.com/sport/tennis/60014739>

53. (NSK) - At 101, NASA star Katherine Johnson has passed away. She blazed a path for #Blackgirlmagic. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/outlook/2020/02/25/101-nasa-star-katherine-johnson-has-passed-away-she-blazed-path-blackgirlmagic/>

54. (NWU) - Noddy Wakes Up and Smells the Coffee. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/this-britain/noddy-wakes-up-and-smells-the-coffee-1693389.html>

55. (OSO) - Olympic shorts: 'Oh, oh dear!' The hapless Mr Hunt drops another clanger. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/olympics/news/olympic-shorts-oh-oh-dear-the-hapless-mr-hunt-drops-another-clanger-7982698.html>

56. (PCC) - Paralympics cycling classifications explained: C3, C4, C5 and more. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/olympics/paralympics/cycling-classification-categories-c5-b1909033.html>

57. (PFG) - Pope Francis gets trapped in Vatican lift and has to be rescued by fire brigade. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/pope-francis-trapped-lift-vatican-city-fire-brigade-st-peters-square-a9087471.html>

58. (PGR) - A push to get more recognition for Native Americans who once called D.C. home. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/dc-md-va/2021/09/03/native-americans-dc-culture-lione/>

59. (PJE) - Palace: Japan emperor 'worried' about Olympics amid pandemic. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/palace-japan-emperor-worried-about-olympics-amid-pandemic-naruhito-japan-tokyo-covid-osaka-b1872060.html>

60. (PPD) - Prince Philip death: Jose Mourinho stops press conference to send 'deep condolences' to Royal Family. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/football/premier-league/tottenham/prince-philip-death-jose-mourinho-b1829094.html>

61. (PPI) - Priti Patel: I'm sorry that my behaviour has upset people. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/politics/video/2020/nov/20/priti-patel-im-sorry-that-my-behaviour-has-upset-people-video>

62. (PTT) – Pence's tone toward refugees, oppressed contrasts with Trump's harsher rhetoric. The Washington Post. URL: https://www.washingtonpost.com/politics/pences-tone-toward-refugees-oppressed-contrasts-with-trumps-harsher-rhetoric/2018/04/15/d55363b6-40b0-11e8-bba2-0976a82b05a2_story.html

63. (PWP) - Prince William praises 'selfless' officer killed defending US Capitol. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/royal-family/2022/06/17/prince-william-praises-selfless-officer-killed-defending-us/>

64. (REJ) - Robert Easter Jr: Former world boxing champion shot three times by robbers, father says. The Independent. URL : <https://www.independent.co.uk/sport/boxing/robert-easter-jr-shot-robbed-news-b2010032.html>

65. (RND) – Ryan Newman returns to Daytona 500, with no memory of 2020 crash and 'therefore no fear'. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/sports/2021/02/11/ryan-newman-daytona/>

66. (RSO) - Rough sleepers offered accommodation and vaccine to protect from omicron. The Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/rough-sleepers-offered-accommodation-covid-jab-race-tackle-vaccine/>

67. (RSR) - Rayo spot a ray of light. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/football/2002/dec/09/europeanfootball.sport>

68. (SAB) - 'Spring Awakening' brings deaf and hearing Broadway actors—and spirit of inclusion—to the White House. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/arts-and-entertainment/wp/2015/11/18/spring-awakening-brings-deaf-and-hearing-broadway-actors-and-spirit-of-inclusion-to-the-white-house/>

69. (SCK) – Schumacher crowned king of the desert. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/motor-racing/schumacher-crowned-king-of-the-desert-54619.html> .

70. (SDA) - Sir David Attenborough feels 'deep sorrow' for escaped gorilla Kumbuka and urges zoo visitors to be respectful. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/people/sir-david-attenborough-kumbuka-gorilla-london-zoo-a7365281.html>

71. (SHO) – Simon Hattenstone. Oh dear, Ewan... The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/film/2008/may/16/ewanmcgregor>

72. (SMN) - Sometimes mothers need to be free, just for a little while. The Washington Post. URL : <https://www.washingtonpost.com/news/parenting/wp/2016/08/04/sometimes-motherhood-makes-me-dream-of-being-free-just-for-a-little-while/>

73. (STM) – 'She taught me to love my skin': Viviana Durante's Isadora Duncan unveiled. The Guardian. URL : https://www.theguardian.com/stage/2020/feb/23/viviana-durante-interview-isadora-duncan-dance?CMP=gu_com

74. (TAP) - Tearful Adele postpones Las Vegas residency because of delivery delays and Covid. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/celebrity-news/adele-postpones-las-vegas-residency-covid-19-delays-a10000000.html>

[//www.independent.co.uk/news/uk/las-vegas-covid-kathy-griffin-elton-john-wembley-stadium-b1997734.html](https://www.independent.co.uk/news/uk/las-vegas-covid-kathy-griffin-elton-john-wembley-stadium-b1997734.html)

75. (TAR) – Tennis Australia ‘deeply’ regrets the Novak Djokovic ‘distraction’ as it promises a review. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/sports/2022/01/18/novak-djokovic-tennis-australia-statement/>

76. (TCE) - Train company encourages staff to drop ‘ladies and gentlemen’ in favour of more gender-inclusive language. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/travel/news-and-advice/lner-ladies-gentlemen-train-gender-b1847497.html>

77. (TFA) – The French Alps: Take the fear out of skiing. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/travel/skiing/the-french-alps-take-the-fear-out-of-skiing-6109422.html>

78. (THT) – The Temp. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/media/the-temp-5554921.html?amp>

79. (TLS) – Taiwan's leader seeks to reassure over new virus cases. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/taiwans-leader-seeks-to-reassure-over-new-virus-cases-taiwan-taipei-covid-legislature-b1846084.html>

80. (TPO) - Transcript: Protecting Our Planet: An Inconvenient Truth with Al Gore & Alexandria Villaseñor. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/washington-post-live/2021/10/25/transcript-protecting-our-planet-an-inconvenient-truth-with-al-gore-alexandria-villaseor/>

81. (TSG) - Pope begs forgiveness for abuse scandals as Ireland trip ends. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/aug/26/thousands-greet-pope-francis-on-arrival-in-irish-village-of-knock>

82. (UAI) - Uzo Aduba Is Ready to Talk About Therapy. The Time. URL: <https://time.com/5959268/uzo-aduba-in-treatment/>

83. (USR) - Utah student resting with family after ‘miraculous’ rescue, parents say. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/uk/usa-news/utah-student-resting-with-family-after-miraculous-rescue-parents-say-2022-01-18.html>

[//www.independent.co.uk/news/world/americas/crime/madelyn-allen-rescue-utah-brent-brown-b1982070.html](https://www.independent.co.uk/news/world/americas/crime/madelyn-allen-rescue-utah-brent-brown-b1982070.html)

84. (WAB) - 'We are broken': The 2020 diaries of an ICU nurse on the Covid frontline. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/life-style/health-and-families/covid-icu-nurse-london-hospital-b2022566.html>

85. (WAI) - Kashmir attack: Villagers evacuate after India 'surgical strikes'. BBC News. URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-37515431>

86. (WAT) - 'We're all terribly sorry': five ways Scott Morrison dodged questions at the press club Q&A. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/australia-news/2022/feb/01/were-all-terribly-sorry-five-ways-scott-morrison-dodged-questions-at-the-press-club-qa>

87. (WDC) - 'We are deeply concerned': House Science Committee seeks investigation of how 5G could hurt weather forecasting. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/weather/2019/12/11/we-are-deeply-concerned-house-science-committee-seeks-investigation-how-g-could-hurt-weather-forecasting/>

88. (WNB) - Wimbledon 2015: Nick Bollettieri - Wow! What a match Roger Federer and Andy Murray are set to serve up... it's too close to call. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/sport/tennis/wimbledon-2015-nick-bollettieri-wow-what-a-match-roger-federer-and-andy-murray-are-set-to-serve-up-it-s-too-close-to-call-10379154.html>

89. (WNG) We need to get the elderly back into work to tackle budget deficits and public debt. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/elderly-work-retirement-public-debt-b1971365.html>

90. (YMC) – Youngest member of Congress vows to prosecute Dr Fauci if GOP takes control of House in 2022. The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/gop-madison-cawthorn-vow-fauci-b1888891.html>

ДОДАТОК

Засоби ненасильницької комунікації в англійськомовному медіадискурсі та їх відтворення українською мовою

	Текст оригіналу	Текст перекладу
1.	<p><i>“I want to start by acknowledging how tired, worried and frustrated I know you are,” Biden began in a speech that swerved between individual <u>empathy</u>, patriotic uplift and straight-talking frustration. (BSB, URL)</i></p>	<p>«Я хочу почати з визнання того, що я знаю, наскільки ви втомлені, стурбовані та розчаровані», - почав Байден промову, яка коливалась між індивідуальним <u>співпереживанням</u>, патріотичним піднесенням та відвертим розчаруванням (переклад наш – Л.І.).</p>
2.	<p><i>“I am disappointed by the lack of <u>empathy</u> shown in recent weeks towards protecting our most vulnerable, the future of this country,” Rashford told the BBC on Saturday. (MRD, URL)</i></p>	<p>«Я розчарований відсутністю <u>емпатії</u>, продемонстрованою останнім часом щодо захисту наших найбільш вразливих, майбутнього цієї країни», - сказав Рашфорд БіБіСі в суботу.</p>
3.	<p><i>But we need to do more. We need to understand that the fear is real, it is visceral, and it doesn’t always respond to statistics. We need to listen, <u>empathize</u> and take time to explain. (INE, URL)</i></p>	<p>Але нам потрібно робити більше. Потрібно розуміти, що страх реальний, він інтуїтивний і не завжди реагує на статистику. Нам потрібно слухати, <u>співпереживати</u> і приділяти час поясненню.</p>
4.	<p><i>That educational process also has made him “probably more spiritual than I ever was,” he added. “I’m more giving than I ever was.</i></p>	<p>Цей освітній процес також зробив його «ймовірно, більш духовним, ніж я коли-небудь був», - додав він. «Я даю більше, ніж будь-</p>

	<i>I'm more <u>empathetic</u> than I ever was. I'm probably a better dad. I'm a better person because I had that moment. (RND, URL)</i>	коли. Я більш <u>чуйний</u> , ніж будь-коли. Я, мабуть, кращий тато. Я краща людина, тому що у мене був той час.
5.	<i>These trips mark a subtle — and perhaps temporary — shift away from Biden focusing on touting the administration's political priorities and toward sending a message that the Bidens are <u>empathizers</u>. (JBV, URL)</i>	Ці поїздки знаменують собою тонкий і, можливо, тимчасовий відхід від Байдена, зосередженого на рекламі політичних пріоритетів адміністрації, до надсилання повідомлення про те, що Байдени є <u>емпатами</u> .
6.	<i>The leaders of Japan and Vietnam <u>expressed serious concern</u> on Wednesday about the situation in the South China Sea and any unilateral actions aimed at altering the status quo, and agreed to work together to sustain free and open sea lanes as tensions escalate in the region amid China's rise. (JVE, URL)</i>	В середу лідери Японії та В'єтнаму <u>висловили серйозну стурбованість</u> ситуацією в Південно-Китайському морі та будь-якими односторонніми діями, спрямованими на зміну статус-кво, і домовилися працювати разом для підтримки вільних і відкритих морських шляхів у міру ескалації напруженості в регіоні на тлі посилення Китаю.
7.	<i>I am a reasonably empathetic person. I'm not a sob sister, but <u>I do feel true sympathy</u> for other people's misfortunes (MMW, URL)</i>	Я досить чуйна людина. Я не плакса, але <u>я дійсно співчуваю</u> чужому лиху.
8.	<i>"I was met with <u>commiseration, empathy and compassion,</u>" he told me. "That <u>emotional support</u> immediately</i>	«Мене зустріли зі <u>співчуттям, співпереживанням та милосердям,</u> - сказав він мені. - Ця <u>емоційна</u>

	<i>helped me feel so much better.”</i> (MMA, URL)	<u>підтримка</u> відразу ж допомогла мені відчувати себе набагато краще».
9.	<i>“<u>We are sorry about the loss of any human life,</u>” the local police chief, Jaromir Knize, said. “Under the current circumstances I stand behind the officers but of course, <u>I’m sorry about the death of the person, that’s for sure. Nobody wishes anything like that to happen.</u>”</i> (CPS, URL)	« <u>Ми шкодуємо</u> про втрату будь-якого людського життя, - сказав місцевий начальник поліції Яромир Кнізе. - За нинішніх обставин я підтримую офіцерів, але, звичайно, <u>я шкодую</u> про смерть цієї людини, це точно. Ніхто не бажає, щоб ставалося щось подібне».
10.	<i>British people are <u>becoming more sympathetic towards refugees and migrants, according to a new study.</u></i> (BPB, URL)	Згідно з новим дослідженням британці <u>стають більш прихильними</u> до біженців та мігрантів.
11.	<i>In the letter, Johnson and Lucas say they’re “<u>deeply concerned about the potential for degradation of our nation’s weather forecasts from interference in the electromagnetic spectrum.</u>”</i> (WDC, URL)	У листі Джонсон і Лукас кажуть, що вони « <u>глибоко стурбовані</u> можливістю погіршення прогнозів погоди нашої країни через втручання в електромагнітний спектр».
12.	<i>Japan’s Emperor Naruhito is “<u>extremely worried</u>” that the Tokyo Olympics and Paralympics could accelerate the spread of the coronavirus, the head of the Imperial Palace said Thursday with the games opening in one month.</i> (PJE, URL)	Імператор Японії Нарухіто « <u>вкрай занепокоєний</u> » тим, що Олімпіада та Паралімпіада в Токіо можуть прискорити поширення коронавірусу, заявив глава Імператорського палацу в четвер, за місяць до відкриття ігор.

13.	<p><i>Taiwan's president on Wednesday sought <u>to reassure</u> the public that the government is capable of withstanding a further outbreak of COVID -19 after six local cases were detected. (TLS, URL)</i></p>	<p>Президент Тайваню в середу намагався <u>заспокоїти</u> громадськість, що уряд здатний протистояти подальшому спалаху COVID-19 після того, як було виявлено шість місцевих випадків захворювання.</p>
14.	<p><i>Bill O'Reilly says he did his best <u>to console</u> a wounded Donald Trump after MAGA fans booed him for admitting he'd had a booster shot. (BOR, URL)</i></p>	<p>Білл О'Рейлі каже, що зробив усе можливе, щоб <u>втішити</u> пораненого Дональда Трампа після того, як шанувальники MAGA (<i>Make America Great Again</i> 'Зробімо Америку великою знову') освистали його після того, як він зізнався в отриманні бустерного щеплення.</p>
15.	<p><i>After Lauren Miller lost her father in January to COVID-19, her longtime friend Jay Kleiman advised her not to wallow in grief and to seek <u>counseling to ease</u> her pain. (CWE, URL)</i></p>	<p>Після того, як Лорен Міллер втратила батька в січні через COVID-19, її давній друг Джей Клейман порадив їй не загрузати в горі і звернутися за порадою, щоб <u>полегшити</u> свій біль.</p>
16.	<p><i>"I have a feeling you're going to do a lot more, but you're doing a lot of good already," DeGeneres said. "<u>I admire you so very much.</u>" (MOL, URL)</i></p>	<p>«У мене є відчуття, що ти зробиш набагато більше, але ти вже робиш багато хорошого, - сказала Дедженерес. - <u>Я так захоплююся тобою</u>».</p>

17.	<p><i>Easter was taken to hospital in Cincinnati, Ohio following the attack and underwent surgery to remove bullet fragments, according to local reports, but the 31-year-old has since confirmed he is in a stable condition.</i></p> <p><i><u>"I appreciate the love I'm resting up guys. I appreciate you all I will recover and be ok," Easter tweeted on Monday night. (REJ, URL)</u></i></p>	<p>За повідомленням місцевих ЗМІ після нападу Істера доставили до лікарні в Цинциннаті, штат Огайо, де він переніс операцію з видалення залишків куль. Але 31-річний хлопець підтвердив, що перебуває в стабільному стані.</p> <p>«<u>Я ціную любов, яку я відчуваю, хлопці. Я ціную вас усіх, я одужаю і буду в порядку</u>», - написав Істер у Twitter у понеділок увечері.</p>
18.	<p><i>"Of course, of course, take your time, ma'am," Irene said. She was jiggling her foot on the floor impatiently, but <u>her tone was smooth and sympathetic. (MSC, URL)</u></i></p>	<p>«Так, звичайно, не поспішайте, мем», - сказала Ірен. Вона нетерпляче погойдувала ногою по підлозі, але <u>говорила рівним та співчутливим тоном.</u></p>
19.	<p><i>"Everything is okay, everything is okay," Button <u>told them soothingly. And so it was. (SCK, URL)</u></i></p>	<p>«Все в порядку, все в порядку», <u>заспокійливо сказав їм Баттон. І так воно і було</u></p>
20.	<p><i>Throughout Pence's whirlwind 26-hour visit to Lima over the weekend, he repeatedly struck a <u>compassionate tone</u> as he described the suffering of people around the world, especially in Venezuela and Syria, and he talked about the United States' moral</i></p>	<p>Під час бурхливого 26-годинного візиту Пенса до Ліми на вихідних він неодноразово вдавався до <u>співчутливого тону</u>, описуючи страждання людей у всьому світі, особливо у Венесуелі та Сирії, і говорив про моральний обов'язок</p>

	<i>obligation to help others. (PTT, URL)</i>	Сполучених Штатів допомагати іншим.
21.	<i>"<u>I liked your letter so much that I ended up reading it to everybody, and so everybody heard what you said,</u>" Obama said in their Oval Office meeting. (IVP, URL)</i>	« <u>Мені настільки сподобався твій лист</u> , що я в кінцевому підсумку прочитав його всім, і тому всі почули, що ти сказав», - сказав Обама на зустрічі в Овальному кабінеті.
22.	<i>"It's so nice to meet you! How have you been?" the president told him. "<u>You look very nice in your suit.</u>" (IVP, URL)</i>	«Так приємно з тобою познайомитися! Як справи?» - сказав йому президент. - <u>Ти дуже гарно виглядаєш у своєму костюмі</u> ».
23.	<i>"Everyone wanted to meet Alex," Myteberi said. "We met with a <u>wonderful woman</u> volunteer who had been the first to open and read Alex's letter. She was tearing and I was tearing — happy tears, of course." (IVP, URL)</i>	«Всі хотіли зустрітися з Алексом, - сказав Митебері. - Ми зустрілися з <u>чудовою жінкою</u> - волонтером, яка першою відкрила і прочитала листа Алекса. Вона плакала, і я плакав — від щастя, звичайно».
24.	<i>Kyrgios said last week his country's handling of Djokovic's visa dispute had been "<u>really bad</u>" and urged officials to "do better". (NJE, URL)</i>	Кіргіос заявив, що минулого тижня <u>його країна «дуже не гарно розібралась</u> з візовим спором Джоковича», і закликав чиновників «працювати краще».
25.	<i>His family issued an apology Wednesday night. "Mr Weller and his family want to express their deepest sympathies to the victims and their families of the <u>tragic accident,</u>" family lawyer Jim Bianco</i>	Його сім'я вибачилася в середу ввечері. «Містер Веллер і його сім'я хочуть висловити свої найглибші співчуття жертвам і їх сім'ям через цю <u>трагічну аварію</u> », - йдеться в заяві сімейного адвоката

	<i>said in the statement. "This was <u>an unintentional and unfortunate accident</u>. Mr Weller is shaken up, but his thoughts tonight are with the victims and their families." (DKE, URL)</i>	Джима Б'янко. «Це був <u>нешасний випадок</u> . Містер Веллер шокований, але його думки сьогодні ввечері з жертвами та їхніми сім'ями».
26.	<i>Look at me, look at me. Don't look down. I'm 'ere all ze time. Nothing can 'appen to you. I'm so sorry to put you through this, <u>sweetie pie</u>, but c'est la vie. Ze lift eez closed. Ze green run eez closed. Zis eez ze only way down today." (TFA, URL)</i>	Поглянь на мене, подивись на мене. Не дивись вниз. Я поруч. З тобою нічого не станеться. Мені дуже шкода, що тобі треба пройти через це, <u>солоденька</u> , та c'est la vie. Ліфт закритий. Зелена траса закрита. Сьогодні це єдиний шлях вниз.
27.	<i>By now you'll be thinking, "<u>Poor Andy</u>, he has no chance". (WNB, URL)</i>	До цього часу ви будете думати: « <u>Бідний Енді</u> , у нього немає шансів».
28.	<i>"Everyone wanted to meet Alex," Myteberi said. "We met with a wonderful woman volunteer who had been the first to open and read Alex's letter. She was <u>tearing</u> and I was <u>tearing</u> — happy <u>tears</u>, of course."(IVP, URL)</i>	«Всі хотіли зустрітися з Алексом, - сказав Митебері. - Ми зустрілися з чудовою жінкою - волонтером, яка першою відкрила і прочитала листа Алекса. Вона <u>плакала</u> , і я <u>плакав</u> — від щастя, звичайно».
29.	<i>By his own admission over-excited, Mr Hunt caused the bell to fly off the handle and nearly maim a bystanding woman. The look on his face, below, in the split second as the bell's trajectory remained</i>	За словами містера Ханта, через нього дзвін злетів з ручки і мало не покалічив жінку, що стояла поруч. Погляд на його обличчі, внизу, в частки секунди, коли траєкторія дзвону залишалася

	<i>uncertain, was priceless. "Oh, oh dear! Are you all right? Health and safety!" remarked the minister. (OSO, URL)</i>	невизначеною, був безцінним. « <u>О, Боже мій!</u> З Вами все гаразд? Живі - здорові!», - сказав міністр.
30.	<i>Offering support for Craig Tiley, the organization's CEO and tournament director, the board and its member associations admitted "recent events have been a significant distraction for everyone, and we deeply regret the impact this had on all players. (TAR, URL)</i>	Пропонуючи підтримку Крейгу Тіллі, генеральному директору організації та директору турніру, рада директорів та її асоціації-члени визнали, що «останні події були значним відволіканням для всіх, і <u>ми глибоко шкодуємо</u> про те, як це вплинуло на всіх гравців».
31.	<i>"I know what a fragile thing family can be and how fleeting happiness can be," he told The Washington Post. "My uniquely dysfunctional childhood made me deeply empathetic... I'm not engineered to believe that someone in a position of authority necessarily has your best interest at heart." (AGW, URL)</i>	«Я знаю, якою тендітною може бути сім'я і яким швидкоплинним може бути щастя», - сказав він The Washington Post. «Мое унікально неблагополучне дитинство зробило мене <u>глибоко співчутливим</u> . Я не вважаю, що хтось при владі обов'язково має діяти в ваших інтересах».
32.	<i>Morrison replied: "We're all terribly sorry for what this pandemic has done to the world and to this country." (WAT,URL)</i>	«Ми всі <u>страшенно шкодуємо</u> про те, що ця пандемія зробила зі світом та цією країною», - відповів Моррісон.
33.	<i>"I'm so upset and I'm really embarrassed and I'm so sorry to</i>	«Я така засмучена, і мені дуже ніяково, і <u>мені так шкода</u> всіх, хто знову поїхав. <u>Мені дуже шкода</u> ».

	<i>everyone who has travelled again. I'm really sorry. (TAP, URL)</i>	
34.	<i>"Yeah, of course I understand fans' concerns about the shirt change because that's the identity they've been a part of," added the former Manchester United star (CMO, URL)</i>	«Так, звичайно, я розумію занепокоєння вболівальників щодо зміни сорочки, тому що це ідентичність, частиною якої вони були», - додав колишній зірковий гравець «Манчестер Юнайтед».
35.	<i>"I'm sorry to stop, I will answer your question, I'm just sorry because I just read some sad news about Prince Philip," the Portuguese manager said. "So, I would like to express my condolences to the Royal Family and to be very honest and say I have a deep, deep, deep respect for the Royal Family, so my deepest condolences. (PPD, URL)</i>	«Перепрошую за зупинку, я відповім на ваше запитання, мені просто шкода, тому що я щойно прочитав сумну новину про принца Філіпа», - сказав португальський менеджер. «Тож я хотів би висловити свої співчуття королівській родині і зізнатися, що маю глибоку, глибоку, глибоку повагу до Королівської сім'ї, тому висловлюю свої найглибші співчуття.
36.	<i>Mrs Mujinga, 47, died in 2020 with coronavirus after she was reportedly coughed on and spat at by a passenger. Mr Walker also offered his "deepest sympathies" to Mrs Mujinga's family. (BMS, URL)</i>	47-річна пані Муджинга померла у 2020 році від коронавірусу після того, як на неї, згідно з повідомленням, покашляв і плюнув пасажир. Пан Уолкер також висловив свої «найглибші співчуття» родині пані Муджинги.
37.	<i>Claire Scott wants to help dozens of other families who now face the struggle she endured. Her</i>	Клер Скотт хоче допомогти десяткам інших сімей, які тепер стикаються з боротьбою, яку вона

	<i>son Liam is cancer free after travelling to America for the experimental treatment, and she says Health Secretary Sajid Javid was “<u>extremely sympathetic</u>” to her cause when she met him earlier this week. (MBF, URL)</i>	пережила. Її син Ліам тепер вільний від раку після поїздки до Америки на експериментальне лікування, і вона каже, що міністр охорони здоров'я Саджид Джавід був <u>«надзвичайно співчутливим»</u> до її справи, коли вона зустріла його на початку цього тижня.
38.	<i>“One of the first things she said is, ‘I am <u>so sorry</u> to all those women out there. This is a setback for all women in and outside the courtroom,’” attorney Elaine Bredehoft told The Today Show on Thursday morning. (AHJ, URL)</i>	Найперше, що вона сказала: «Мені <u>дуже шкода</u> всіх цих жінок. Це невдача для всіх жінок в залі суду та за його межами», - розповіла адвакат Елейн Бредехофт на шоу «Сьогодні» в четвер вранці.
39.	<i>MR. GORE: Great question, <u>David</u>. Thank you so much for having us on. And, <u>Alexandria</u>, I’m so proud of what you’ve been doing. It’s great to share this session with you. (TPO, URL)</i>	МІСТЕР ГОР: Чудове запитання, <u>Девіде</u> . Щиро дякую, що запросили нас. І, <u>Олександріє</u> , я так пишаюся тим, що ти робиш.
40.	<i>"Good morning, <u>Doctor</u>." "Good morning." "We haven't met before. I'm John Anderson." (IBD, URL)</i>	«Доброго ранку, <u>лікарю</u> ». «Доброго ранку». «Ми раніше не зустрічалися. Я Джон Андерсон».
41.	<i>Noddy had only driven a few yards when he saw Mr Plod the Policeman. "Hello <u>Mr Plod</u>," he called, "can I give you a lift?" (NWU, URL)</i>	Нодді проїхав лише кілька ярдів, коли побачив поліцейського містера Плода. «Вітаю, <u>містере Плод</u> , - покликав він, - чи можу я вас підвезти?»

42.	<i>"<u>Mrs Barch?</u> Hello, <u>Mrs Barch</u>. I'm sorry but we do not have that information. Is there anything else I can help you with today, <u>Mrs Barch?</u>" (BMC, URL)</i>	« <u>Місіс Барч?</u> Вітаю, <u>місіс Барч</u> . Вибачте, але ми не маємо цієї інформації. Чи можу я вам ще чимось допомогти сьогодні, <u>місіс Барч?</u> »
43.	<i>I questioned him further, and finally, he told me that he would say anything that I wanted him to say, which was of no use to me, <u>Your Honor</u> because I wanted only the truth," Skandalakis said. (MAS, URL)</i>	Я допитував його далі, і, нарешті, він сказав, що скаже будь-що, що я хочу від нього почути. Але це не мало для мене ніякого сенсу, <u>Ваша Честь</u> , тому що мені потрібна була лише правда», — сказав Скандалакіс.
44.	<i>"<u>Andrew</u>, I'm sorry, <u>Andrew</u>. I know, but you don't run the press conference, OK? So I'm going to go to other questions of members of the group. Katharine hasn't had a question," he said, referencing <u>Guardian Australia's political editor, Katharine Murphy</u>. (AIS, URL)</i>	«Ендрю, <u>перепрошую</u> , Ендрю. Я знаю, але ви не ведете прес-конференцію, ОК? Тому я перейду до інших питань членів групи. Кетрін не мала питання», - сказав він, звертаючись до політичного редактора «Гардіан Австралія» Кетрін Мерфі.
45.	<i>In the letter, shown to US television channel CNN by Ms Garza, the Duke said: "<u>Please forgive me if I am intruding but I wanted to write and let you know how sorry I am about the death of your partner, Brian</u>". (PWP, URL)</i>	У листі, показаному американському телеканалу CNN пані Гарзою, герцог сказав: «Вибачте мене, будь ласка, якщо я втручаюся, але я хотів написати і повідомити вам, <u>як я шкодую</u> про смерть вашого партнера Брайана».

46.	<p><i>"I said to my mum: <u>Please would you forgive me?</u>" Obviously, it was very upsetting for her to hear that. But I really wanted my family to be able to forgive me. (CCV, URL)</i></p>	<p>«Я сказала своїй мамі: <u>«Пробач мене, будь ласка.»</u> Очевидно, що їй було дуже прикро це чути. Але я дуже хотіла, щоб моя сім'я змогла мене пробачити».</p>
47.	<p><i>McCarthy's message reads: "To Marcel and the people I offended by taking the selfie I <u>apologise</u>. I did not think the photo would cause such hate towards me and cause offence. (MKS, URL)</i></p>	<p>У посланні Маккарті йдеться: «Марселю і людям, яких я образив, зробивши селфі, <u>я прошу вибачення</u>. Я не думала, що фото викличе таку образу і ненависть до мене».</p>
48.	<p><i>His family <u>issued an apology</u> Wednesday night.</i></p> <p><i>"Mr Weller and his family want to express their deepest sympathies to the victims and their families of the tragic accident," family lawyer Jim Bianco said in the statement. (DKE, URL)</i></p>	<p>Його сім'я <u>вибачилася</u> в середу ввечері. «Містер Веллер і його сім'я хочуть висловити свої найглибші співчуття жертвам і їх сім'ям через цю трагічну аварію», - йдеться в заяві сімейного адвоката Джима Б'янко.</p>
49.	<p><i><u>I apologise</u> for being so forthright, but tell him I can't help myself, I'm a passionate man. (SHO, URL)</i></p>	<p><u>Я перепрошую</u> за свою прямоту, але скажіть йому, що я нічого не можу зробити, я запальна людина.</p>
50.	<p><i>However, <u>forgive me</u> – in fact, pop me on the naughty step – for not feeling too much feminist sympathy for Amal. (FMI, URL)</i></p>	<p>Втім, <u>пробачте мене</u> – насправді, поставте мене в куток, – за те, що я не відчуваю занадто великої жіночої симпатії до Амаль.</p>
51.	<p><i>"You'll have <u>to excuse me</u>, I'm just trying to fight with this</i></p>	<p>«Ви маєте <u>мене вибачити</u>, я просто намагаюсь побороти цю</p>

	<i>veil," says Viviana Durante, wrestling with an unwieldy sheet of coral silk as I walk into her studio. (STM, URL)</i>	вуаль», - каже Вівіана Дюранте в спробі щось вдіяти з громіздким полотном коралового шовку, коли я заходжу в її студію.
52.	<i>If somebody goes to hug me and I don't want them to hug me, I should say: 'Excuse me, I'd rather shake hands.' (KBE, URL)</i>	«Якщо хтось піде мене обіймати, а я не хочу, щоб вони мене обіймали, варто сказати: " <u>Вибачте</u> , я краще потисну руку"».
53.	<i>I got excited after the finish to see Marcel and wanted a photo and in hindsight looking back I understand the time and place was complete wrong. My sincere apologies." (MKS, URL)</i>	Я розхвилювався після фінішу, побачивши Марселя, і хотів фотографію, та, озираючись назад, розумію, що час і місце були абсолютно не ті. <u>Прийміть мої щирі вибачення</u> .
54.	<i>"I have to beg your pardon," the smiling pontiff said as he started his address, before explaining that there had been a electrical power problem in the Vatican. (PFG, URL)</i>	«Я повинен <u>попросити вибачення</u> », - сказав усміхнений понтифік, починаючи своє звернення, перш ніж пояснити, що у Ватикані виникла проблема з електроенергією.
55.	<i>Pope Francis has made a powerful and emotional plea for <u>forgiveness</u> in front of hundreds of thousands of people in Dublin at the closing event of a fraught two-day trip to Ireland which has been dominated by the issue of sexual and institutional abuse. (TSG, URL)</i>	У Дубліні Папа Франциск виступив з потужним та емоційним закликом до <u>прощення</u> перед сотнями тисяч людей на заключному заході напруженої дводенної поїздки до Ірландії, в якій домінувало питання сексуального та інституційного насильства.
56.	<i><u>I'm sorry I yelled at you yesterday," I tell her the next</u></i>	« <u>Вибач, що я кричав</u> на тебе вчора», - кажу я їй наступного

	<i>morning. She may not remember, but I do. (SMN, URL)</i>	ранку. Вона може не пам'ятати, але я пам'ятаю.
57.	<i>So, I want to just say <u>how terribly sorry we are for the loss of your pets.</u> (JBV, URL)</i>	Тож я хочу просто сказати, як <u>страшенно ми шкодуємо</u> про втрату ваших улюбленців.
58.	<i>The UK home secretary, Priti Patel, has said that she is <u>'absolutely sorry'</u> and that she <u>'never intentionally set out to upset anyone'</u> after an official investigation found she bullied staff. (PPI, URL)</i>	Після того, як офіційне розслідування виявило, що Міністр внутрішніх справ Великої Британії Пріті Пател знущалась над персоналом, вона сказала, що вона <u>«безперечно шкодує»</u> і що <u>«ніколи не збиралась навмисно когось засмучувати»</u> .
59.	<i>"Hi!" he says. <u>"Oh, I'm so sorry, I've forgotten your name."</u> (GOA, URL)</i>	<u>«Привіт!»</u> — каже він. <u>«О, мені дуже шкода, та я забув твоє ім'я»</u> .
60.	<i><u>I want to thank former Vice President Al Gore and Alexandria Villaseñor for a really interesting discussion across the range of climate issues. Thanks for being with us</u> (TPO, URL)</i>	<u>Я хочу подякувати</u> колишньому віце президенту Елу Гору та Олександрії Вілласеньор за дуже цікаву дискусію з різних питань клімату. <u>Дякуємо, що ви з нами.</u>
61.	<i>MR. GORE: Great question, David. <u>Thank you so much for having us on.</u> (TPO, URL)</i>	<i>Містер Гор:</i> Чудове питання, Девіде. <u>Дякую Вам за те, що запросили нас.</u>
62.	<i>Don't get me wrong: I've been trained in self-defense. <u>I'm very grateful for that early training.</u> (JBW, URL)</i>	Не зрозумійте мене неправильно: я тренувався в самообороні. <u>Я дуже вдячна</u> за це раннє тренування.

63.	<p><i>Theresa May was planning to chair a meeting of the emergency Cobra committee on Sunday.</i></p> <p><i>"I want to <u>express my huge gratitude</u> to the police and emergency services who are on the scene. Our thoughts are with those who are caught up in these dreadful events," she said. (LTA, URL)</i></p>	<p>Тереза Мей планувала головувати на засіданні комітету з надзвичайних ситуацій «Кобра» в неділю. «Хочу <u>висловити величезну подяку</u> поліції та екстреним службам, які перебувають на місці події. Наші думки з тими, хто потрапив у ці страшні події», - сказала вона.</p>
64.	<p><i>Addressing the driver directly, she added: "I don't know who you are but <u>I owe you my life</u>. I could run away because you said that. I just want to say <u>thank you, whoever you are, thank you so much</u>." (LAS, URL)</i></p>	<p>Звертаючись безпосередньо до водія, вона додала: «Я не знаю, хто Ви, але <u>я зобов'язана Вам своїм життям</u>. Я могла втекти, тому що Ви це сказали. Я просто хочу <u>подякувати</u>, ким би Ви не були, <u>ще раз дуже Вам дякую</u>».</p>
65.	<p><i>"[This] is our small way of <u>saying thank you</u> and letting you know <u>how grateful we are</u> for all of your work as you guys continue to take care of our loved ones, our family and our friends," he continued. (DJD, URL)</i></p>	<p>«[Це] наш маленький спосіб <u>сказати спасибі</u> і дати вам зрозуміти, <u>наскільки ми вдячні</u> за всю вашу роботу, оскільки ви, хлопці, продовжуєте піклуватися про наших близьких, нашу сім'ю і наших друзів», - продовжив він.</p>
66.	<p><i>"<u>I thank you guys so much from the bottom of my heart</u>... and I know I speak for our fellow Americans; <u>I thank you guys so, so much</u>." (DJD, URL)</i></p>	<p>«Я так <u>дякую вам</u>, хлопці, <u>від щирого серця</u>... і я знаю, що говорю за наших колег-американців; Я дуже, дуже дякую вам, хлопці».</p>
67.	<p><i>"<u>Words cannot express our gratitude</u> for the outpouring of love</i></p>	<p>«<u>Нашу вдячність</u> за вилив любові, яку ми отримали, <u>не</u></p>

	<i>we have received,” the Allens stated. “We are <u>eternally grateful for Maddie’s miraculous return, for everyone who played a role in bringing her home, and for those who are now helping her begin the recovery process.</u> (USR, URL)</i>	<u>ВИСЛОВИТИ СЛОВАМИ</u> , - заявили Аллени. - Ми <u>безмежно вдячні за чудесне повернення Медді всім, хто відіграв в цьому свою роль, і тим, хто зараз допомагає їй почати процес одужання.</u>
68.	<i>“Are you sure? You’re amazing. Are you sure you don’t mind?” “Yes. I’ll bring them over to you.” “Thank you,” she says. “<u>Thanks a million.</u>” “<u>That’s okay.</u>” She begins to retreat. “<u>Thanks.</u>” “<u>You’re welcome.</u>” “Thank you.” I keep smiling until she finally turns her back... (THT, URL)</i>	«Ви впевнені? Ви дивовижні. Ви точно не проти?» «Так. Я принесу їх тобі». «Дякую», - каже вона. « <u>Безмежно дякую</u> ». « <u>Немає за що</u> ». Вона починає відступати: « <u>Дякую</u> ». « <u>Будь ласка</u> ». «Дякую». Я продовжую посміхатися, поки вона нарешті не повернеться спиною...
69.	<i>A <u>flight attendant</u> has shared the most common mistakes people make when travelling. (FAT, URL)</i>	<u>Бортпровідник</u> поділився найбільш поширеними помилками, які люди роблять під час подорожей.
70.	<i>North Carolina Republican Representative, and the youngest <u>member of Congress</u>, Madison Cawthorn, has vowed to prosecute Dr Anthony Fauci if the GOP takes control of the House in the 2022 midterms. (YMC, URL)</i>	<u>Представник</u> Республіканської партії Північної Кароліни і наймолодший <u>член Конгресу</u> Медісон Каторн поклялася притягнути до відповідальності доктора Ентоні Фаучі, якщо республіканці візьмуть під контроль Палату на проміжних виборах в 2022 році.

71.	<p><i>In 2019, Air Canada banned staff from addressing passengers as “<u>ladies and gentlemen</u>” when making onboard announcements in an effort to be more gender inclusive.</i></p> <p><i>Standard practice had been for passengers to be greeted with “ladies and gentlemen” or “mesdames et messieurs”.</i></p> <p><i>The Canadian national carrier updated its official phrasing to address customers with “<u>hello everyone</u>” or “<u>tout le monde</u>”.</i></p> <p><i>“We will be amending our onboard announcements to modernise them and remove specific references to gender,” said a <u>spokesperson</u>. (TCE, URL)</i></p>	<p>У 2019 році канадська авіакомпанія “Air Canada” заборонила персоналу під час оголошень на борту використовувати звертання «<u>леді та джентльмени</u>» до пасажирів, намагаючись таким чином бути більш гендерно інклюзивними.</p> <p>Зустрічати пасажирів вітаннями “<i>ladies and gentlemen</i>” або “<i>mesdames et messieurs</i>” було стандартною практикою.</p> <p>Канадський національний перевізник оновив своє офіційне вітання клієнтів на «вітаємо всіх» англійською або французькою мовами (“<i>hello everyone</i>” or “<i>tout le monde</i>”). «Ми будемо вносити зміни до наших бортових оголошень, щоб модернізувати їх і прибрати конкретні посилання на статтю», - повідомив речник компанії.</p>
72.	<p><i>Most people don’t know the story of the <u>Native Americans</u> who walked the lands where so much of D.C.’s houses and buildings now sit,” Lione told his listeners. (PGR, URL)</i></p>	<p>«Більшість людей не знає історії <u>корінних американців</u>, які ходили по землях, де зараз стоїть так багато будинків і будівель округу Колумбія», - сказав Ліон своїм слухачам.</p>

73.	<p><i><u>Asian Americans and Pacific Islanders</u> have faced a tide of harassment and attacks in many settings during the pandemic. (AAH, URL)</i></p>	<p>Під час пандемії <u>американці азіатського походження</u> та <u>жителі тихоокеанських островів</u> зіткнулися з хвилею переслідувань та нападів у багатьох місцях.</p>
74.	<p><i>Finally, there are millions of older people who cannot work and depend on care. As with <u>others who have a physical or mental disability or chronic illness</u>, they rely on an army of carers. (WNG, URL)</i></p>	<p>Зрештою, є мільйони літніх людей, які не можуть працювати та залежать від догляду. Так само, як і <u>люди з фізичним чи психічними відхиленнями</u> або <u>хронічними захворюваннями</u>, вони покладаються на армію опікунів.</p>
75.	<p><i>The production's status in that regard is being reaffirmed on Wednesday at the White House, where the show is being spotlighted as an exemplar of the push for greater access in the arts for <u>people with physical and other kinds of challenges</u>. (SAB, URL)</i></p>	<p>Статус вистави в цьому відношенні підтвердили в середу в Білому домі, де шоу висвітлюється як приклад прагнення розширити доступ до мистецтва для <u>людей з обмеженими фізичними та іншими можливостями</u>.</p>
76.	<p><i>The full cast will perform numbers from the show in the South Court Auditorium, and lead a workshop with Washington students as part of the live-streamed, three-hour event, "<u>Americans with Disabilities and the Arts: A Celebration of Diversity and Inclusion</u>." (SAB, URL)</i></p>	<p>Повний акторський склад виконає номери з шоу в аудиторії Південного суду і проведе семінар зі студентами Вашингтона в рамках тригодинного заходу <u>наживо «Американці з обмеженими можливостями та мистецтво: святкування різноманітності та інклюзивності»</u>.</p>

77.	<p><i>Para cycling features four classes, with three different class for athletes with <u>physical impairments</u> and a separate class for those with a <u>vision impairment</u>. (PCC, URL)</i></p>	<p>Параолімпійські велоперегони мають чотири класи: три різні класи для спортсменів з <u>фізичними вадами</u> та окремий клас для тих, хто <u>має порушення зору</u>.</p>
78.	<p><i>Some experts are calling for mandatory vaccinations <u>at nursing homes</u>, warning that unprotected staff members are endangering residents. (NHW, URL)</i></p>	<p>Деякі експерти закликають до обов'язкової вакцинації <u>в будинках для літніх людей</u>, попереджаючи, що незахищені співробітники наражають жителів на небезпеку.</p>
79.	<p><i>Which brings us to two real-life examples of how some wealthy companies and well-off people deal with money that's falling from the sky. The first involves Apple, America's most highly valued company, which is swimming in cash. The second involves <u>senior citizens</u> who are fortunate enough to own defined contribution retirement accounts. (IRT, URL)</i></p>	<p>Що підводить нас до двох реальних прикладів того, як деякі багаті компанії та заможні люди мають справу з грошима, які падають з неба. Перший це <i>Apple</i>, найбільш шанована компанія Америки, яка буквально купається в грошах. У другому випадку мова йде про <u>літніх людей</u>, яким пощастило володіти пенсійними рахунками з фіксованим внеском.</p>
80.	<p><i>The local authorities, instead of the usual emphasis on sheltered housing for retired people, encourage integrated living. <u>The elderly</u> offer childcare, and in return, working-age families offer services which <u>the older residents</u> need. Women are able to work without the uncertainties and costs</i></p>	<p>Місцева влада замість звичного акценту на житло для пенсіонерів заохочує інтегроване проживання. <u>Люди похилого віку</u> забезпечують догляд за дітьми, отримуючи натомість <u>необхідні для них</u> послуги від сімей працездатного віку. Жінки мають можливість працювати без</p>

	<i>of childcare, and elderly people have a useful role as well as support. (WNG, URL)</i>	невизначеностей та витрат на догляд за дітьми, а <u>люди похилого віку</u> відіграють корисну роль та отримують підтримку.
81.	<i>Eden Hazard has admitted that he <u>was overweight</u> when he arrived at Real Madrid. (EHA, URL)</i>	Еден Хазард зізнався, що <u>мав зайву вагу</u> , коли прибув до мадридського «Реала».
82.	<i><u>Vertically challenged</u> with floppy brown hair, a boyish, bewildered look and dinky little glasses, Fernando Vázquez is Spanish football's very own Harry Potter. (RSR, URL)</i>	<u>Низенький</u> з розпущеним каштановим волоссям, хлоп'ячим, спантеличеним поглядом і маленькими окулярами: Фернандо Васкес - це власний Гаррі Поттер іспанського футболу.
83.	<i>Spurred by climate-denial organizations, Republican legislators at the state level are working to prevent officials from dealing with businesses that are moving to wean themselves from fossil fuels or otherwise <u>taking climate change seriously</u>. (CCW, URL)</i>	Під впливом організацій, які заперечують кліматичні зміни, республіканські законодавці на рівні штатів працюють над недопущенням того, щоб посадові особи мали справи з бізнесом, який відмовляється від викопного палива або іншим чином <u>серйозно ставиться до кліматичних змін</u> .
84.	<i>We were now at war with an <u>invisible enemy</u> and our usual protocols had been thrown out the window. (WAB, URL)</i>	Ми зараз воюємо з <u>невидимим ворогом</u> , а свої звичні протоколи ми викинули у смітник.
85.	<i>The sharp rise in coronavirus infections in Japan is putting the country at a level approaching a</i>	Представники охорони здоров'я попередили, що різке зростання випадків зараження

	<i>“natural disaster”, health officials have warned. (CJN, URL)</i>	коронавірусом в Японії ставить країну на рівень, що наближається до <u>«стихійного лиха»</u> .
86.	<i>He said the US had <u>“flattened the curve”</u> but admitted that infections were rising in 16 southern states. (AIH, URL)</i>	Він сказав, що Сполучені Штати «вирівняли криву», але визнав, що кількість заражень зростає в 16 південних штатах.
87.	<i>Four employees at a <u>correctional facility</u> in Washington state are under investigation for violent and racist social media posts about black Americans and the killings of two protesters in Kenosha, Wisconsin. (FES, URL)</i>	Четверо співробітників <u>виправної установи</u> в штаті Вашингтон перебувають під слідством за насильницькі та расистські пости в соціальних мережах про афро-американців і вбивства двох протестувальників в Кеноші, штат Вісконсін.
88.	<i>New Zealand has enshrined into law a one-year experiment allowing drug users to have <u>illegal substances</u> tested without penalty to ensure their authenticity and to weed out dangerous chemicals. (AYI, URL)</i>	Нова Зеландія закріпила в законі однорічний експеримент, що дозволяє споживачам наркотиків тестувати <u>заборонені речовини</u> без штрафних санкцій, щоб переконатися в їх автентичності та відсіяти небезпечні хімічні речовини.
89.	<i>Levin began his career as a <u>sanitation engineer</u> before becoming a space scientist and founding his company, Biospherics. (GLM, URL)</i>	Левін почав свою кар'єру <u>інженера з санітарії</u> , перш ніж стати вченим-космонавтом і заснувати свою компанію «Біосфера».

90.	<i>At this time of crisis, it is right that those on the front line – nurses, doctors, carers, supermarket staff, delivery drivers and <u>refuse collectors</u> as well as post office employees, etc – are recognised and applauded. (LNF, URL)</i>	У цей кризовий час правильно, що тих, хто перебуває на передовій – медсестер, лікарів, опікунів, співробітників супермаркетів, водіїв доставки та <u>збирачів сміття</u> , а також працівників поштових відділень тощо – впізнають та вітають.
91.	<i>The Joint Committee on Vaccinations and Immunisations had said that half of <u>homeless people</u> had, in effect, no access to healthcare and should be made a priority. (RSO, URL)</i>	Об'єднаний комітет з вакцинації та імунізації заявив, що половина бездомних людей фактично не має доступу до медичної допомоги та має стати пріоритетною.
92.	<i>Only five percent of children from <u>low-income families</u> are enrolled in them. (AGP, URL)</i>	У них навчається лише п'ять відсотків дітей з <u>малозабезпечених сімей</u> .
93.	<i>But as written, the bill might include policy blind spots that could result in mass child-care center closures in <u>disadvantaged communities</u>. (BBB, URL)</i>	Але написаний в такому вигляді законопроект може містити політичні білі плями, що в свою чергу може призвести до масового закриття дитячих центрів <u>соціально-незахищених спільнотах</u> .
94.	<i>Another word we tend to whisper is cancer, and it takes a moment for Aduba to find the right way into the story about <u>her mother's passing</u>. (UAI, URL)</i>	Ще одне слово, яке ми схильні шепотіти, - це рак, і Адубі потрібен деякий час, щоб знайти правильний шлях до історії <u>смерті її матері</u> .
95.	<i>After 101 years, Katherine Johnson <u>left this earth</u> with a</i>	Кетрін Джонсон <u>відійшла в небуття</u> у 101 рік, залишивши по

	<i>contribution that far exceeds her work at NASA: She has inspired young black girls to reach for the stars. (NSK, URL)</i>	собі внесок, який значно перевершує її роботу в NASA - вона надихнула молодих чорношкірих дівчат тягнутися до зірок
96.	<i>The US apologised for that incident, which at that point was the deadliest <u>event of friendly fire</u> involving foreign forces since 2001. If US responsibility is confirmed, Sunday's incident will have been even deadlier. (AOS, URL)</i>	США вибачилися за цей інцидент, який на той момент був найбільш смертоносним <u>випадком дружнього вогню</u> за участю іноземних сил з 2001 року.
97.	<i>Rodrigo Duterte, the president of the Philippines, has referred to innocent people and children as "<u>collateral damage</u>" in his war on drugs because police use automatic weapons when confronting criminals. (DSC, URL)</i>	Президент Філіппін Родріго Дутерте назвав невинних людей і дітей <u>«побічним втратами»</u> у своїй війні з наркотиками, оскільки поліція використовує автоматичну зброю, коли стикається зі злочинцями.
98.	<i>Indian villagers living close to the border with Pakistan are fleeing, one day after India said it launched strikes targeting militants in Kashmir. India said it <u>conducted "surgical strikes"</u> along the de facto border. Pakistan denied that, saying two of its soldiers died in cross-border shelling. (WAI, URL)</i>	Жителі індійських сіл, які проживають поблизу кордону з Пакистаном, тікають, через день після того, як Індія заявила, що завдала ударів по бойовиках в Кашмірі. Індія заявила, що <u>завдала «точкових ударів»</u> вздовж фактичного кордону. Пакистан це заперечив, заявивши, що двоє його солдатів загинули в результаті прикордонного обстрілу.

99.	<p><i>Lawyers for the only woman on federal death row are asking a judge to halt her <u>execution</u> and arguing she isn't competent and can't be put to death. (LWO, URL)</i></p>	<p>Адвокати єдиної жінки у федеральній камері смертників просять суддю зупинити <u>виконання смертного вироку</u> і стверджують, що вона не дієздатна й не може бути страчена.</p>
100.	<p><i>The naturalist and broadcaster, 90, said he felt "<u>deep, deep sympathy and sorrow</u>" for captive gorillas after Kumbuka escaped from his enclosure on Wednesday. (SDA, URL)</i></p>	<p>90-річний натураліст і телеведучий сказав, що <u>він «глибоко, глибоко співчуває та відчуває жаль»</u> до полонених горил після того, як Кумбука втік зі свого вольєра в середу.</p>

SUMMARY

The research is dedicated to the study of the means of nonviolent communication in the English-language media discourse and the main translation transformations used for their rendering in Ukrainian. Under modern war conditions, escalation of inter-national, inter-ethnic, military, gender and other social conflicts, establishing a successful and effective dialogue between representatives of different cultures and social groups is of particular importance. Therefore, one of the actively discussed and at the same time unequivocally unresolved issues is the growth of aggression and intolerance, the use of "hate speech", and the prevalence of stereotypes in modern society. Thus, the need for positive and healthy communication is quite urgent. The concept of nonviolent communication appears as an alternative to the abovementioned forms of communication, and acquiring nonviolent communication skills is important given the ability to cope with the present complexities.

Nonviolent communication uses consciousness, language, and communication skills to create a framework from which we can express our feelings and needs with clarity and self-responsibility; listen to others' feelings and needs with compassion and empathy; facilitate mutually beneficial outcomes for all parties involved.

Meanwhile, the limited number of studies of the phenomenon of nonviolent communication in linguistics and translation studies in particular should be noted. This issue was not the object of a special study of linguistics, since the main studies are focused on the consideration of this phenomenon in philosophy, psychology and pedagogy.

Therefore, the virtual absence of research on means of nonviolent communication in the media discourse and the need for their adequate rendering in Ukrainian determine the topicality of our research.

The research presupposes the following objectives:

- to study the essence of the concept of nonviolent communication and its main components - empathy and politeness;

- to consider the media discourse and the features of its translation;
- to analyse the phenomenon of political correctness as an inseparable component of nonviolent communication in media discourse;
- to investigate the specifics of verbalization of means of nonviolent communication in the English-language media discourse;
- to illustrate the use of means of nonviolent communication with relevant examples from sources of illustrative material;
- to determine the ways of equivalent translation of means of nonviolent communication in the English-language media discourse into Ukrainian;
- to analyse the use of translation transformations for adequate reproduction of means of nonviolent communication in translations of English-language media discourse texts;
- to formulate conclusions based on the percentage calculation of the usage frequency of translation transformations.

The study is based on 100 examples of modern English-language media discourse, selected by the continuous sampling method from English-language online publications, and their translations into Ukrainian. The British and American online media The Independent, BBC, The Guardian, The Telegraph, The Washington Post and The New York Times served as the base for the material of the research.

The work consists of an introduction, three chapters with conclusions to each chapter, general conclusions, a list of references, a list of an illustration material, an appendix and a summary.

In the course of the study, the historical origins and essence of the concept of nonviolent communication, its components and constituents are revealed. Nonviolent Communication (NVC) is an approach to communication based on principles of nonviolence. According to the concept of Marshall Rosenberg, the founder of the modern concept of nonviolent communication, Nonviolent communication consists of two parts: to express yourself honestly and to listen

honestly. Both parts include using the four elements of nonviolent communication: observation, feelings, needs and requests.

Empathy is the basis of the concept of nonviolent communication. The main role of empathy is to determine the emotional state of another person, to identify with the communicator, to respond to the emotional experiences of the interlocutor and to provide empathic feedback using verbal and non-verbal means of communication.

In the English language empathy is primarily represented by the vocabulary, the subject-logic value of which represents its concept, and is incorporated in the semantic nucleus of the word. Another constituent of nominations-representatives of empathy is an empathic-expressive vocabulary with the intensity component. It consists of different levels of the language system: phonetic (unusual sound changes, type of pronunciation, prosodic means), morphemic (diminutive affectionate affixes, morphemic repetitions), lexical (modal verbs, particles, interjections), grammar (transposition of grammatical categories), and syntactic (inversion, ellipsis, parcelling, attachments, repetition, gradation, variation in the actual division). The third nominative constituent of empathy is empathic-evaluative vocabulary, which consists of positive-evaluative and negative-evaluative adjectives, adverbs, nouns, verbs, and particles.

Among the laws regulating empathic speech communication, the universal pragmatic principle of politeness, which plays an important role in the theory of successful speech interaction, is given a leading place.

To express polite intentions in the process of communication in the modern English-language media discourse, there exists a large number of linguistic units. However, within the scope of our research, attention is focused on the consideration of lexical means of expressing politeness only when addressing, apologizing, and expressing gratitude.

Political correctness can be considered one of the markers of nonviolent communication. The vocabulary of politically correct expressions is represented mainly by euphemisms, which, being emotionally neutral words or expressions, are

used instead of synonymous words or expressions that may seem obscene, rude or tactless.

In modern English-language media discourse, politically correct euphemisms have become widespread, revealing such topics as diseases, death, age, gender, race, ethnicity, intimate relationships, physical and mental disabilities of a person, physiological processes and states of the human body, armed conflicts, economic instability, financial situation, professions, etc.

Based on illustrative material (100 examples), an analysis of the verbalization of nonviolent means of communication in the English-language media discourse is carried out, namely, the peculiarities of the verbalization of empathy, lexical means of expressing politeness and political correctness in the English-language media discourse.

When translating the factual material of the research, a number of lexical, lexical and semantic, grammatical, lexical and grammatical transformations were applied.

Lexical transformations were the most widely used, in particular, such a method of translation as calque (39% of lexical units); the least used were lexical and semantic transformations (applied to the reproduction of 10% of means of nonviolent communication).

The perspective of the given work is seen in the further scientific development of non-violent communication phenomenon within linguocultural framework.